

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Opera Mystica V. Ac Mystici Doctoris F. Ioannis A Cruce
Primi Religiosi Discalceati Ordinis B. V. M. De Monte
Carmelo Et Seraphicæ Virginis Theresiæ fidelissimi
coadiutoris**

Juan <de la Cruz>

Coloniæ Agrippinæ, 1639

Liber Tertius, In Qvo De Purgatione, Et Actiua memoriæ voluntatisque
Nocte disseritur. Instruitvr Etiam Anima, Qva ratione sese circa duarum
istarum potentiarum actus gerere debeat, vt ad Vnionem ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-37873

LIBER TERTIVS,
IN QVO DE PURGATIONE, ET
Actiua memoriæ voluntatisque Nocte differitur.
INSTRVITVR ETIAM ANIMA, QVA
ratione sese circa duarum istarum potentiarum actus
gerere debeat, vt ad Vnionem diuinam, possit
peruenire.

Argumentum.

ROSTROYAM iam primam Animæ potentiam, quæ intellectus est, in vniuersis apprehensionibus suis per primam Theologicam virtutem, quæ est Fides, instruximus; vt secundum istam potetiam, fidei puritate mediante vniri Deo Anima possit; reliquum nunc est, vt idem in cæteris duabus Animæ potentijs, memoria videlicet & voluntate faciamus; illas quoque in proprijs ipsarum actibus purificando, vt etiam secundum duas istas potentias vniantur Deo Anima, in Spe ac Charitate perfecta. Quæ omnia cõpendiose hoc tertio libro præstabo: postquã enim intellectũ qui est obiecto- rũ omnium quæ ad istas potetias deriuantur receptaculũ, expediuius: quo factõ magnã itineris partem ad ea, quæ dicenda supersunt, cõfecimus: minime necessariũ est, nos in istis potentijs discutiendis ad eũ esse diffusos: nam regulariter loquendo, si vir spiritualis bene instruat intellectum in Fide, iuxta traditam sibi doctrinam, debet etiam, obiter, & in transitu instruere alias duas potentias, duabus alijs virtutibus, quandoquidem vnus operationes, ab aliarum operationibus dependet. Sed vt propositum nobis ordinem methodumque seruemus, & melius dicenda percipiantur, necessarium erit, vt de propria tractationis huius materia disseramus; quare oportebit hoc loco, vt de cuiusque potetia actibus, & primo loco de ijs, quæ ad memoriam spectant, pertractemus, distinctionem eorum, hoc loco adducendo, quæ ad institutum nostrum satis sit. Quam ex obiectorum eius distinctione, quæ in triplici sunt differentia: Naturalia scilicet & Supernaturalia imaginaria, & spiritualia, petere poterimus: quibus obiectis, tres noticiarum modi memoriæ correspondent, sunt enim notitiæ istæ, naturales & supernaturales; imaginariæ & spirituales. De quibus iuuante Deo hoc loco agemus, incipiendo à naturalibus notitijs, quæ circa obiecta magis exteriora versantur & immediate post, de affectibus voluntatis disputabimus, quibus absolutis huic tertio, de nocte Actiua spirituali, libro, sinem imponemus.

*Distinctio
noticiarũ
memoriæ,
de quibus
hoc libro
agendum.*

CAPVT

CAPVT I.

In quo de naturalibus memoria apprehensionibus agitur: modusque eam euacuandi: ut Anima secundum istam potentiam DEO possit vniri, prescribitur.

Necessè est Lectorè in quolibet istorum librorum, propositum nobis in ijs finem præ oculis habere, aliter enim multa illi in eorum lectione poterunt dubia suboriri, quemadmodum etiam nunc de ijs, quæ de intellectu nuper diximus, & de memoria voluntateque postmodum sumus dicturi, ambigere poterit. Considerando quippe qua ratione in nihilum potentias in earum operationibus redigimus, fortassis iudicabit, potius nos viam spiritualis exercitij demoliri, quam illam construere, quod reuera ita esset, si mens, intentioque nostra esset, non instruere hoc loco nisi Incipientes, quibus expedit medijs apprehensionibus istis discursiuis, & apprehensibilibus sese disponere & coaptare. Verum longe aliter se res habet, præbamus enim hic doctrinam ad vltremam in contemplatione ad vniõnem Diuinam progrediendum, ad quem finem vniuersa hæc media exercitiique potentiarum sensitiua relinquenda debent, & silere, ut ipse DEVS ex suo opereatur, perficiatque in Anima vniõnem Diuinam: & propterea expedit hac ratione ac methodo extricare, euacuare, naturalique suo iure potèntias ac earum operationes priuare, ut hoc modo præparetur locus, quatenus adimpleri & illustrari supernaturalibus possint: siquidem exigua earum capacitas adeò sublime negotium attingere non valet, quin potius, nisi longe ablegetur illud præpedat, ac retardat. Cum autem verum sit (ut est verissimum) debere Animam potius cognoscere Deum per id, quod non est, quam per id quod est: ut ad illum pergere possit, necessariū omnino est nullo admittere modo, sed abnegare quidquid ex omnibus suis apprehensionibus, siue naturalibus siue supernaturalibus abnegari potest. Quam ob causam idem nunc cū memoria faciemus ex proprijs naturalibus limitibus eam educendo, & supra seipsam (hoc est) super omnem distinctam noticiam possessionemque apprehensibilem, ad sublimem spem incomprehensibilis Dei, illam subleuando.

gere non valet, quin potius, nisi longe ablegetur illud præpedat, ac retardat. Cum autem verum sit (ut est verissimum) debere Animam potius cognoscere Deum per id, quod non est, quam per id quod est: ut ad illum pergere possit, necessariū omnino est nullo admittere modo, sed abnegare quidquid ex omnibus suis apprehensionibus, siue naturalibus siue supernaturalibus abnegari potest. Quam ob causam idem nunc cū memoria faciemus ex proprijs naturalibus limitibus eam educendo, & supra seipsam (hoc est) super omnem distinctam noticiam possessionemque apprehensibilem, ad sublimem spem incomprehensibilis Dei, illam subleuando.

Incipiendo itaque à naturalibus notitijs dico, naturales memoriæ notitias esse omnes illas, quas ex quinq; sensuum corporaliū obiectis, visu, videlicet, auditu, odoratu, gustu & tactu, potest efformare; omnes præterea his similes, quas ipsa fabricare & formare potuerit. Ab omnibus istis notitijs & formis denudari, euacuarique debet, & conari abolere & extirpare imaginariam illarum apprehensionem; ita ut nulla supersit illarum notitia impressa, sicque remanet quantum fieri potuerit denudata, oblita, ab omnibusque auulsa, ac si nihil istarum rerum percipisset. Nec aliter fieri potest, sed ab omnibus formis annihilari, & exinaniri memoriæ oportet, si Deo vniri debeat. Hoc enim nequaquam fieri potest nisi se totaliter ab omnibus formis, quæ Deus non sunt, separet, siquidem uti diximus in nocte intellectus, sub nullam formam, aut noticiam distinctam cadit Deus. Cum autem quemadmodum Redemptor noster docet, *Nemo possit duobus dominis seruire: non poterit memoria perfecte Deo & formis simul notitijsque distinctis copulari.* Cum

Anima potius debet cognoscere Deum per id quod non est.

Quidnam sit de memoria tractandum.

Quidnam sint naturales memoriæ notitias.

Ab omnibus istis notitijs denudari debet memoria, si Deo vniri velit.

Matth. 6. 24.

B.

Iohannis
CruceOpera
Mystica

NVI

124

*Qualis
remaneat
memoria,
Deo uni-
ta.*

Cum autem Deus nullam eiusmodi formam, aut imaginem habeat, quæ à memoria comprehendi possit, hinc est quod quando Deo est vnita (sicut quotidiano experimento compertum est) quasi sine forma & sine figura, amissa iam imaginatione, remanet summo bono in maxima obliuione, nullius rei recordando, immersa & agglutinata. Vnio quippe illa diuina euacuat eam à Phantasia, & quodammodo vniuersas ex ea formas & & notitias euertit, & ad supernaturalia subleuat, ad eò illam omnium rerum oblitam relinquens, vt postmodum magnam sibi debeat inferre vim, vt alicuius rei possit reminisci. Talisque est interdum hæc memoriæ obliuio, & imaginationis suspensio (propter memoriæ cum Deo vnionem) vt non modicum effluat temporis, nec tamen illud percipiat, nec quid id temporis egerit, noscat; imo verò eò quod tunc temporis imaginatiua suspensa sit, quamuis dolor inferatur corpori, illum non sentit; absque imaginatione enim nullum datur vestigium sensus, quia reuera non est. Vt autem

*Obliuiones
seu suspen-
siones ista
memoria,
non sunt
perfectioris,
sed ad vn-
ionis ex-
ordia spe-
ctant.*

Deus vnionem hanc perfectam efficiat, necesse est memoriæ (vt iam diximus) ab omnibus apprehensibilibus notitijs & eiusmodi suspensionibus separare. Illud tamen animaduertendum est, huiusmodi de quibus loquuti sumus suspensiones & abalienationes minimè hoc modo in perfectis contingere, eò quod ipsi iam perfecta vnione perficiantur, suspensiones autem ad vnionis exordia spectant.

*Magni
momenti
dubium
proponi-
tur.*

Obijcies fortassis: recte quidem se ita habere. Hinc tamen destructionem naturalis vsus, cuiusque potentiarum sequi, & proinde doctrina hac supposita, remansurum hominè bruti instar, omnium oblitum, & quod deterius est, sine rationis discursu, absque necessitatum operationumque naturalium memoria: Deum

autem nequaquam destruere naturam, sed potius illam perficere, ex hac verò doctrina necessario illius destructionem sequi, obliuiscitur enim homo moralium, rationaliumque vt illa operetur, naturalium etiam vt illa exerceat, omnium enim horum oblitus est, cū notitijs & formis, quæ sunt reminiscentiæ media, non attendat.

Obiectioni huic in hunc modum occorro & aio. quod quò amplius memoria Deo coniugitur, eo notitias distinctas perdit, donec illas amittat, hoc est, illarum penitus obliuiscatur, quod tunc accidit, cū anima perfectè attingit statum, siue essentiam vnionis. Itaque initio dum hoc fit, nequit anima non versari in magna obliuione rerum, quandoquidem formarum, & notitiarum etiam obliuiscitur. Inde quod externa ista procedit cū notabili iniuria, & neglectu sui ipsius, oblitus cibi ac potus, si aliquid fecit, vel facere intermisit: si vidit, aut nō vidit, si ab alijs aliquid dictum est, vel non: idque propter immersionem memoriæ in Deum. At postquam vnionis habitum adepta est, qui summum quoddam bonum est, nō patitur isto modo has obliuiones in ijs, quæ rationem moralem, naturalemque concernunt. Quin potius in conuenientibus ac necessarijs operationibus, multo maiori perfectione prædita est. Tamen si illas exerceat ministerio formarum, & notitiarum memoriæ à Deo peculiari quodammodo excitararum; nam vt dixi, cum habitus vnionis adest, qui est status supernaturalis, memoria cæteræque potentia in suis naturalibus operationibus deficiunt, & à limite suo conaturali, ad Dei terminum, qui supernaturalis est transmigrant, quare cum memoria in Deum transformata sit, minimè illi adhærent, neque imprimuntur operationes siquidem memoriæ cæterarumque potentiarum, in hoc statu sunt quasi diui-

*Propositi-
dubitatio-
nis respo-
sio.*

*Operatio-
nis memo-
ria, & ce-
terarum
potentiarum
in conueni-
entibus
statu, sunt
quasi di-
uina, &
quæretur*

nz,

ne, occupatis iā à Deo velut absoluto Domino potentij, per earum in se transformationē. vnde & ipse est, qui illis præcipit, diuinoq; modo iuxta diuinum suum spiritum, & voluntatē mouet. Vt enim inquit Apost. Paul. *Qui adheret Deo, vnus spiritus est:* ideoque operationes animæ totaliter vnitæ, sunt spiritus diuini, ac consequenter diuinæ.

Hinc etiam prouenit, quod huiusmodi animarum opera sunt talia, qualia esse debent, suntq; rationi consentanea, nō verò qualia esse non deberēt. Spiritus enim Dei facit illas scire, quod sciendum est; quod verò ignorandum, ignorare, eorū recordari, quorum meminisse debent; eorum vero obliuisci, quorum expedit obliuisci, facit illud amare, quod est amandum, non amare vero id, quod Deus non est, & sic ordinari primi motus potentiarum huiusmodi animarum (sunt velut diuini: nec mirandum est quod tales sint, siquidem in esse diuinum sunt transformatae. Harum operationum animæ nonnulla adducam exempla, quorum primum sit: Rogat quis aliu, qui in hoc statu versatur, vt preces ad Deum effundat pro se minime recordabitur pro illo orare per formam, seu notitiā alq; reliq̄a in memoria ex petitione illius: sed si opus fuerit vt oretur pro illo (quod tunc erit quādo Deus preces pro tali persona suas acceptare voluerit) huius voluntatē mouebit, desideriumq; orandi præstabit: si vero non placent Deo preces illæ, etiam si ad orandū conetur sibi inferre vim, nec orabit, nec orandi voluntatē habebit. Imo interdum desiderium pro his orandi immitter, quos neq; nouit, neq; de illis vq; audiuit. Quod inde prouenit, quia Deus peculiari quadā ratione mouet potentias istarum Animarum (vt iam dixi) ad operationes illas cōgruentes exercendas, iuxta voluntatē & ordinationē diuinam. Vnde harum animarū opera, & orationes semper sortiuntur effectū suū. Huiusmodi

fuere orationes, & opera Deip. gloriosa, quæ cū ab initio ad hunc sublimē statū fuisset euecta, nunq̄ in anima sua habuit alicuius rei creatæ formā impressam, quæ eā, vel minimū à Deo distraheret, neq; ab illa aliquando ad operandum, eò quod à S.S. iugiter moueretur. Exemplū 2. Accurrere quis debet ad negotiū aliquod necessariū præfixo tēpore tractandū, cuius nō recordabitur per formā aliquā, quin imo, nesciens quomodo id fiat, imprimetur animæ per excitationē Memorix prædictā, quādo & quomodo illud sit faciendū; idq; infallibiliter, & absq; ylo defectu. Neq; in his rebus tantū Spirit. S. eas illuminat, sed etiā in pluribus, quæ eueniunt, & euenturæ sunt, & in multis casibus, etiam si absentes sint, licet interim ignorent, qua ratione id sciant. Cæterum hoc illis prouenit à diuina sapientia: ex eo .n. quod huiusmodi animæ student nihil scire, neq; apprehendere potentij, id quod eas præpedire posset, omnia generatim faciunt, prout in mentis descriptione tradidimus: iuxta illud Sapiētis: *Omnium enim artifex docuit me sapientia.*

Sed fortassis obijcies non posse animam euacuare, priuareque tantoperè memoriā formis ac phantasij vt ad statū adeo eminentē pertingere possit? Duo .n. sese offerunt obstacula & difficultates, vires ac habilitatē humanā superātes, ablegare videlicet & exuere id, quod naturale est, & attingere vniriq; ei, quod supernaturale est, quod etiā longe est difficilius: Er vt verum fatear, solis naturæ vitibus habilitateq; id assequi, profecto impossibile est; dico itaque verū esse, à Deo subleuari debere animā ad statū istū supernaturale: sed etiā debere illā quantū in se est, sese ad hoc disponere & accommodare, quod optime cum eo, q; ei Deus præbet, adiumento, præstare potest. Vnde etiam quando ipsa in hanc abnegationem formarumque vacuitatem ingreditur; collocat eam Deus, & quali

Sap. 7. 27.

An valeat

anima ita

euacuare

memoriā

ab omnib.

formis, vt

ad statum

adeo emi-

nentē posse

peruenire.

NOTA.

Potest et

debet Ani-

ma se ipsā

ad statum

istū subli-

mem cum

Dei auxi-

lio dispo-

nere, quod

si ipsa fa-

ciat, collo-

cat eam

Deus in

vniōnis

possessione.

B.

Iohannis
in CruceOpera
Mystica

NVI

123

Et quamuis verum sit vix reperiri Animam, quæ in omnibus omnique tempore moueatur à Deo; ita perpetua fruendo vniõne, vt potentia ipsius Diuino semper moueantur modo; inueniuntur tamen animæ, quæ valde ordinariè adeo in suis operationibus mouentur, neque ipse sunt, quæ se mouent in illo sensu, quo loquitur S. Paulus: quod nimirum filij Dei, illi scilicet, qui sunt vniti, transformatique in eum Spiritu Dei aguntur. Hoc est ad Diuina in suis potentijs opera peragenda, mouentur. Nec mirum operationes esse Diuinas, cum vniõ Animæ sit etiam diuina.

CAPVT II.

In quo enumerantur tria detrimenta quæ incurrit Anima, quam diu non manet in tenebris quoad notitias, & digressiones memoria. proponit hoc loco primum donum.

TRibus nocuentis ac inconuenientibus obnoxius est spiritualis homo, si adhuc naturalibus memoria notitijs, vt ad Deum pergat, vt voluerit, quorum duo sunt positiua, vnum verò priuatiuum. Primum nocuentum se tenet ex parte rerum mundanarum, secundum ex parte Dæmonis: tertium verò, quod est priuatiuum, nihil aliud est, quam impedimentum & obstaculum, quod notitiæ istæ adferunt tendentibus ad diuinam vniõnem.

Primum, quod à rebus mundanis originem trahit: est multis damnis subditum esse, medijs notitijs ac discursibus, exempli gra, falsitatibus, imperfectionibus, appetitibus, iudicij, temporis amissioni & alijs plurius, quæ multas animæ inuehant impuritates. Quod autè necessario multis

debeat falsitatibus irretiri, qui locum præbet notitijs & discursibus, manifestum est: multoties enim verum, falsum illi apparebit, & certum, dubium & è contra, vix enim veritatem vnã radicitus exploratam habere possumus. A quibus omnibus malis liber euadit, si obscurauerit memoriam circa omnes discursus, & notitias.

Imperfectiones verò ad singulos passus occurrunt memoriæ in ijs, quæ audiuit, vidit, olfecit, tetigit, & gustauit, quibus in rebus aliquam illi affectionem iam doloris, iam timoris, iam odij, spei vanæ, inanis gaudij, gloriæ vanæ, adhærere necesse est, quæ omnia ad minus imperfectiones sunt, & interdum peccata venialia manifesta. Hæc autem vniuersa puritatem perfectam, & simplicissimam cum Deo vniõnem impediunt.

Quod autem etiam appetitus ex notitijs istis generentur, perspicue etiam patet; ex dictis enim notitijs ac discursibus naturaliter oriuntur: & solummodo velle discursum notitiamque habere, potest esse esca appetitus.

Quod etiam à iudicijs tentari debeat perspicuum est: non enim potest non impingere in bona malaque aliena, in quo euentu, interdum malum bonum apparet, & bonum malum. Quæ vniuersa mala neminem arbitror euasurum, nisi obsecrando, & obscurando memoriam, quo ad omnia.

Quod si obijcias, optime posse hominem vniuersa hæc quando occurrerint, superare: Respondeo id esse omnino impossibile, si notitias magnipendat; notitijs enim istis, mille ineptiæ sese ingerunt, & quædam earum tam subriles sunt & delicatæ, vt, ne aduertente quidem anima, aliquid illi de suo affricent & aspergant, quemadmodum pix rei illi, quæ

Q 3 attin-

B. Iohannis in Cruce

Opera Mystica

III 124

attingit. Respondeo præterea: commodius vna vice vnoque impetu, vniuersa euinci, memoriam in omnibus abnegando.

Sed obijcies adhuc, licet ita se res habeant, multis tamen pijs cogitationibus & considerationibus de Deo priuari animam, quæ multum illi utilitatis conferunt, vt diuinos consequatur fauores. Respondeo, & dico illud, quod pure fuerit Deus, & iuuerit promouere ritque notitiam illam confusam vniuersalem puram, & simplicem, nullo modo relinqui debere: sed illud tantum, quod in imagine, formâ, figurâ, vel similitudine alicuius creaturæ, memoriam detinet. Loquendo

Maximè prodest anima ad diuinos fauores consequendos puritas, & in quo ea consistat?

Magni momenti consilium.

autem de purgatione istâ actiuâ memoriæ dico, ad hoc vt Deus suos concedat fauores, maxime prodesse animæ puritatem, quæ in eo sita est, vt nullo amore creaturæ, vel rei transitorie, aut efficaci, fortique aduertentiæ illius adhæreat; ex quibus tamen existimo, multa, ob imperfectionem propriam potentiarum in suis operationibus, adhæsurâ. Quamobrem consultius erit addiscere modum collocandi ac constituendi potentias in silentio & quiete, ad hoc vt loquatur Deus; nam (sicut diximus) ad statum hunc adipiscendum naturales operationes deficere debent: quod fit, quando (sicut Propheta ait) peruenit anima secundum istas potentias in solitudinem, & loquitur illi ad cor Deus. *Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor eius.*

Osee 2. 14.

Quod si nihilominus in istis, & dicas, nihil boni obuenturum animæ, nisi consideret memoria, & ad Deum sese reflectat: imò multas eam passuram euagationes ac tepores. Respondeo tibi: impossibile esse aliquid mali, aut distractiones, vel alias ineptias, vel vitia ingredi memoriam, si illa se ab omnibus rebus præsentis vitæ simul, & futuræ abstrahat & recolligat, neque enim patet aditus, per quem ingredi

possint, cum mala ista semper ob memoriæ euagationem irrepant. Hæc certè euenirent, si caelestium rerum considerationibus, & discursibus, oclusus ianuis, illas rebus terrenis refereremus: verum nos hoc loco omnibus ijs rebus, quæ vnionem diuinam præpedire queunt, vel distractiones inuehere, illas occludimus ac obstruimus, & memoriam ad hoc inducimus, vt quieta & muta permaneat, & vt auditus spiritus solammodo sit in silentio attentus, dicendo cum Propheta: *Loquere Domine quia audit seruus tuus.* Huiusmodi dotibus ornata suam sponfam volebat sponsus in Canticis dicens. *Soror mea sponja, hortus conclusus, fons signatus,* id est, oclusus omnibus rebus, quæ illum ingredi possunt: maneat itaque hortus animæ clausus, absque sollicitudine & pænâ; nam ille, qui ad discipulos ingressus est corporaliter ianuis clausis, suamque illis pacem impertijt, nescientibus eis, nec cogitantibus, id fieri posse; ingrediatur etiam spiritualiter animam sine eo, quod ipsa modum sciat, vel certe et cooperetur, dummodo anima potentiarum ianuas, memoriæ videlicet, intellectus & voluntatis, omnibus apprehensionibus oclusas retineat, & ipse Dominus replebit illas pace, *declinando super illam* (sicut per Prophetam ait) *fluuium pacis,* atque ita liberabit eam ab omni metu, suspitionibus, turbationibus ac tenebris, quæ illam formidare faciebant ne forte iam perijisset, aut perditionis itinere graderetur. Interea solícite operam det orationi, & in nuditate ac vacuitate rerum omnium præstoletur, non enim bonum eius tardabit.

CAPVT III.

De secundo detrimento, quod ex parte demonis, per naturales memoria apprehensiones animae, contingere potest.

Secundum detrimentum positium quod anima medijs notitijs memoriae pati potest, se habet ex parte demonis, qui multum sibi iuris per hoc medium usurpat in animam. Potest siquidem adaugere formas, & illis sedare animam, superbia, auaritia, inuidia, ira &c. Suscitare etiam iniustum odium, vanum amorem, multisque alijs decipere modis. Praeterea solet ipse adeo res Phantasiae imprimere, vt res falsa videantur verae, & verae falsa. Postremo vniuersa fraudes, & damna, quae contra animam molitur demon, per formas ac notitias memoriae ingrediuntur. Quod si anima in omnibus illis sese obscurauerit, & in earum obliuione ad nihilum redegerit, obstruet totaliter huic demoniaco damno aditum ab omnibusque istis rebus libera euadet, quod certe ingens bonum est. Nihil quippe contra animam praevalet demon, nisi medijs operationibus, potentiarum ipsius, praesertim vero formarum specierumque adminiculis: ab illis enim, quasi omnes reliquarum potentiarum operationes pendunt. Vnde si memoria sese in illis annihilauerit, nihil prorsus praevalet demon: nihil enim reperit, per quod attrahere possit animam, si autem nihil inuenerit, nihil potest.

Optarem ego, vt spirituales viri tandem perfecte animae ducerent, quanta nocumenta animabus illorum inferant demones, media memoria, quando illa vti

assuescunt: quantas tristitias, & afflictiones, quot gaudia vana, tam circa ea, quae de Deo cogitant, quam etiam circa res mundanas in eis excitant, quantas etiam impuritates in spiritu radicatas illis relinquunt, diuertendo maxime illas a suprema recollectione, quae in hoc sita est, vt tota anima secundum suas potentias in solo incomprehensibili bono collocetur, & ab omnibus rebus apprehensibilibus abstrahatur. Quares (licet tantum bonum ex vacuitate ista minime sequeretur, sicut est in Deo sese collocare) ob id solum quia est causa, multas pœnas, afflictiones, & tristitias effugiendi (praeter imperfectiones, & peccata, quae hoc modo euadit) maximum certe bonum est.

NOTA: In quo suprema anima recollectio consistat

Apprehensiones istae memoriae morale bonum praepediunt, spiritus vero bonum eam priuauit.

CAPVT IV.

De tertio detrimento, quod in animam per memoria notitias distinctas, & naturales redundat.

Tertium detrimentum, quod in animae apprehensionum naturalium memoriae via resultat, est priuatiuum. Possunt enim apprehensiones istae morale bonum eius praepedire, spirituali vero priuare. Et vt primo loco ostendam qualiter apprehensiones istae morale bonum animae praepediant, sciendum est, morale bonum in passionibus coercendis, appetitibusque deordinatis frænandis positum esse, ex quo sequitur in anima tranquillitas, pax, quies, quae ad morale bonum pertinent. Habenas porro istas ac frænnum non potest ferio, fundateque obtinere anima, nisi obliuione sepeliat, & a se ablegat illa, ex quibus affectus oriuntur, nunquam enim aliunde animae turbationes

NOTA: Omnes animae turbationes a solis memoriae apprehensionibus oriuntur.

B. Iohannis in Cruce

Opera Mystica

127

tiones proficiuntur, nisi à memoriæ apprehensionibus; obliuioni quippe traditis rebus omnibus, nihil est quod pacem turbet aut moueat appetitus, vt enim commune habet proloquium, quod oculus non vidit, cor non concupiscit. Huius veritatis quolibet momento experimentum capimus: videmus enim quod quotiescunque anima, rem aliquam cogitatione versat, mouetur semper & immutatur parum vel multum re illa, secundum quod illam apprehendit: si res quam cogitat molesta fuerit & onerosa; tristitiam vel odium elicit, si verò grata, & iucunda, gaudium & desiderium. Vnde necessariò oriri debet postmodum turbatio in illius apprehensionis mutatione: nunc itaque lætabitur, nunc mœrore tabescet, nunc odio, nunc amore inflammabitur; nec semper in eodem statu & temperamento (qui tamen effectus est tranquillitatis moralis) poterit permanere: nisi cum omnium rerum obliuisci conatur. Aperte itaque constat, notitias istas non mediocriter in anima virtutum moralium bonum præpedire.

Quod autem implicata memoria spirituale bonum impediatur, manifestè ex dictis demonstratur. Anima siquidem perturbata & bonorum moralium fundamento carens, non est in quantum talis, spiritualis boni capax, quod nequaquam infunditur & imprimitur, nisi in animam attemperatam, moderatam, & tranquillam. Quod si præterea anima arripit, magnique facit apprehensiones memoriæ; cum non valeat intenta esse nisi vni rei, si sese occupet detineatq; rebus apprehensibilibus (quales sunt memoriæ notitiæ) impossibile est eam liberam ac expeditam, pro incomprehensibili bono, qui est Deus remanere. Nam (sicuti dictum est) vt anima ad Deum pergat, potius tendere

debet non comprehendendo, quam comprehendendo: debetque mutabile & comprehensibile pro immutabili, in comprehensibilique petmutari.

CAPVT V.

De commodis, qua in animam ex obliuione & vacuitate cogitationum & notitiarum omnium, que naturaliter circa memoriam haberi possunt, resultant.

EX recensitis damnis, quibus apprehensiones memoriæ afficiunt animam, possumus etiam conijcere emolumenta ipsis contraria, quæ ex obliuione, & vacuitate earum consequuntur. Si quidem iuxta Philosophorum essatum: contrariorum eadem est doctrina.

Primo enim loco tranquillitate ac pace animi perfruitur, cum turbatione & alteratione ex cogitationibus & notitijs memoriæ ortis careat, & consequenter, quod est amplius, puritate conscientie, & animæ gaudet. Quibus rebus magnam sibi dispositionem comparat ad humanam diuinamque sapientiam, & virtutes acquirendas.

Secundo loco, à multis suggestionibus, tentationibus, impulsibusque demonis firmiter munis, quæ ille omnia cogitationum, & notitiarum præsidio Animæ ingerit, facitque illam saltem in multis impuritates labi, & etiam, sicut diximus, in peccata iuxta dictum Dauid: *Cogitauerunt, & locuti sunt nequitiam.* Vnde sublati è medio cogitationibus, non habet dæmon, quo spiritum aggrediatur.

Tertium commodum est, quod media ista obliuione, & ab omnibus rebus abstractione adipiscitur Anima dispositionem, vt à Spiritu sancto moueatur & eru-

dicatur: qui ut Sapiens ait, *Aufer se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu.* Verum etiam si nullum aliud maius commodum consequeretur homo, quam à pænis & turbationibus, quas obliuione ista, & vacuitate memoriæ euadit, liberum esse, magnum hoc profecto esset illius lucrû, & in hunc bonum, Præsertim cum perturbationes, & afflictiones, quæ propter res, casusque aduersos in Animam deriuatur, nihil omnino ad pacandos ac diminuedos ipsosmet casus deseruiant, imò potius ut plurimum non solum istis casibus, sed etiã ipsi animæ ob sint. Quam ob causam dixit Dauid: *Verum tamen in imagine pertransiit homo, sed frustra conturbatur.* Manifestû quippe est, semper vanum esse turbari, cum hoc nullam vnquã utilitatem addat. Atque ita licet totus labatur, cotruaturque mundus, & omnia contrario modo eueniant, vanum est turbari. Potius enim hoc illis obest quam prodest, cuncta verò cum tranquilla & pacifica æquanimitate sustinere, non solum confert animæ ad plura bona cõsequenda, verum etiã ut congruentius de ipsismet aduersitatib. iudicium ferri possit, remediumque competens eis adhiberi.

Quare probe cognoscens Salomon dânam, & utilitatem huius rei, dixit: *Cognosce quod non esset melius nisi letari, & facere bene in vita sua.* Significare volens, in omnibus casibus quantumuis aduersis, potius nos letari debere, quã turbari, ne maioris boni, tranquillitatis, videlicet, animi, ac pacis, in omnibus rebus aduersis, & prosperis (cuius ope æquanimiter utraq; sustinetur) iacturam faciamus. Quam tranquillitatem nunquam admitteret homo, si nõ modo obliuisceretur notitiarum, cogitationesq; relegaret; verum etiam si ab omni occasione, audiendi, videndi, & conuertendi, quantũ in se esset, sese elongaret, &

abstraheret. Quandoquidem natura nostra, ad eò prona & lubrica est, ut quatumuis sit bene assueta, & exercitata, vix possit per memoriam in aliquid huiusmodi non impingere, quod animum pace tranquillitateque perfuentem, ac omnium oblitũ, non turbet vel alteret. Ideo enim dixit Ieremias: *Memoria memor ero, & tabescet in me Anima mea.*

Hier. 3. 20

CAPVT VI.

In quo de secundo genere apprehensionum memoria, imaginarijs videlicet, & supernaturalibus notitijs differitur.

Quoniam in primo apprehensionum naturalium genere sufficienter tradiderimus doctrinam pro imaginarijs, etiã naturalis ordinis, expediebat tamen hanc diuisionem adferre, propter alias formas, ac notitias, quas in se fouet & conseruat memoria, quæ rerum sunt supernaturalium, cuiusmodi sunt visiones, reuelationes, locutiones, & sentimenta, quæ via supernaturali cõtingunt. Quarum omnium rerũ, postquã illas experta est anima, solent interdum in memoria, vel phantasia admodum viuæ & efficaciter impressæ imagines, formæ vel figuræ remanere. Pro qua re est etiam necessarium aliqua præbere monita, ne memoria illis sese implicet, sintq; illi obstaculo ad Dei vnionem, in spē pura & integra, obtinendam. Dico itaque ut anima bonum hoc adipiscatur, nunquã debere etiã ita sese super res claras, & distinctas, quas fuerit experta supernaturali via reflectere, ut rerum illarum formas, notitias, & figuras in se conseruet. Illud enim semper nobis præsupponendum est, quod anima quo auidius arripit aliquam apprehensionem naturalem, vel naturalem distinctã, & claram; eò minus capacitas,

R citatis,

B.

Iohannis
de CruceOpera
Mystica

NVI

128

citatis, & dispositionis in se habet ad intrandum, in fidei abyssum, in quo cætera omnia absorbetur. Nam (sicut iam explicauimus) nulla forma vel notitia supernaturalis, quæ memoriæ obijci possit est Deus, nec vllam cum Deo proportionem habet, nec potest esse proximum medium vnionis: ab omni autem eo, quod non est deus, euacuari debet anima, vt ad Deum tendat: ergo etiam memoria ab omnibus istis formis, & notitijs sese expedire debet, vt vnatur Deo, modo quodam spei perfectæ, ac mysticæ; Omnis quippe possessio, spei contraria est. *Quæ* (sicut ait S. Paulus) *eorum est, quæ non possidentur: est autem fides sperandarum substantiarum, argumentum non apparentium.* Vnde quanto magis memoria se expoliat, & possessione priuat, tanto plus spei istius habet: & quo plus spei adepta est, tanto amplius huius vnionis cum Deo particeps est.

Secundum euacuatio nis memoria me suam conferretur ei vnio diuina.

Quantum enim ad Deum spectat, quò plus Anima sperat, eò amplius obtinet: tunc autem amplius sperat, quando (sicut dixi) se magis omni possessione denudat: quando autem perfecte sese omni possessione priuauerit, perfecte etiam habebit possessionem Dei, qualis in hac vita in vnione diuina obtineri potest. Verum multæ reperiuntur animæ, quæ sapore dulcedineque memoriæ in notitijs cærete recusant, & idcirco ad summam possessionem, integramque dulcedinem non pertingunt: nam qui non renunciat omnibus quæ possidet, nequit esse Christi discipulus.

C A P V T VII.

De damnis, quæ notitia supernaturalium rerum inferre possunt animæ, si sese super illas reflectat. Eorum numerus proponitur, & hoc loco de primo agitur.

Quinq; damnorum generibus subiacet spiritualis, si sibi attrahit, seque per reflexionem ad notitias istas ac formas, quæ illi imprimuntur rerum, quas supernaturaliter experitur, conuertit.

Primum est quia multoties fallitur, vnum pro alio accipiendo.

Secundum, quia est in occasione proxima in præsumptionem, vanitatemque collabendi.

Tertium, quia magnam habet dæmon ansam, ad eum medijs apprehensionibus istis decipiendum.

Quartum est, quia vnionem cum Deo in spe præpediunt.

Quintum, quia vt plurimum abicidit de Deo sentire, & iudicare faciunt.

Quantum ad primum nocenti genus spectat, clare illud patet. Si nempe spiritualis homo ad dictas notitias formasque sese reflectat, multoties illum in suo de illis iudicio decipiendum.

Cum enim nemo perfecte scire possit res, quæ naturaliter in sua imaginatione fiunt, nec certum integrumque de illis formare iudicium; multò minus illud ferre poterit de supernaturalibus rebus, quæ nostram excedunt capacitatem & raro eueniunt. Vnde pluries diuinas esse res arbitrabitur, quæ tamen phantasiæ ipsius opus erunt. Interdum etiam ea, quæ à Deo promanant, à Dæmone proficisci credit, quæ verò à Dæmone, tanquam diuina complectetur. Creberrimeque remanebunt ipsi formæ & notitiæ vehementer impressæ bonorum vel malorum alienorum, vel etiam propriorum, & aliæ eiusdem generis figuræ illi olim representatæ, quas certissimas ac verissimas arbitrabitur, erunt tamen mera mendacia, & falsitates.

Aliquando etiam veræ certæque erunt,

runt, illas tamen falsas autumabit: quamuis hoc mihi tutius videatur; solet quippe id ab humilitate proficisci. Et dato catu illum circa earum veritatem non aberrare: falli tamen poteris in illarum qualitate, existimationeque, iudicando id quod parum est, multum esse, quod autem reuera multum, parum. Circa qualitatem etiam illarum decipi potest, existimando illud, quod in imaginatione fouet, esse talem vel talem rem, & tamen non erit nisi talis, vel talis. *Ponentes vt dicit Isaias, tenebras lucem, & lucem tenebras; amarum in dulce, & dulce in amarum.* Postremo iam quod in vna re non fallatur, prodigium simile erit si non decipiatur in alia: licet enim nolit determinatum de illis iudicium ferre, factis est, quod illud applicet aliquo modo, eas magnificando, vt ad minus passiuè resisteret illi aliquod damnum, etsi non huius generis, de quo nunc agimus, saltem aliquod ex quatuor mox recensendis.

Id ergo, quod spirituali homini faciendum est, ne in istud labatur damnum, ne inquam circa proprium iudicium suum decipiatur est, nolle applicare iudicium ad investigandum quidnam illud sit, quod habet ac sentit: vel certe qualis nam erit talis vel talis visio, noticia, aut sententiam: sed neque ista nosse de se deret, neque magnipendat, nisi vt Patri suo spirituali illa recensere possit, vt ab eo instruat, qualiter memoriam ab illis apprehensionibus debeat exinanire, vel quidnam in aliquo euentu, cum hac ipsa nuditate, agere magis expediat. Siquidem quidquid ipsa in se sint, neque eunt illum tantum ad amorem diuinum promouere, quantum minimus actus viue fidei, & spei, qui in vacuitate omnium istorum exercetur.

CAPVT VIII.

De secundo detrimentorum genere; periculo videlicet in propriam labendi estimationem, & presumptionem vanam.

Supernaturales memorie apprehensiones iam explicatae, spiritualibus etiam vitis non mediocri sunt occasio, si illas magnificent, in presumptionem aliquam, vel vanitatem incurrendi. Nam quemadmodum ille, qui nihil horum experitur, plurimum ab huius vitij precipitio abest, cum nihil in se vnde presumat animaduertat; ita est contra ille, qui istis fruitur, insignem præ manibus occasionem habet existimandi se iam aliquid esse; si quidem communicationibus illis supernaturalibus reficitur. Licet enim non inficiet posse eum Deo illa attribuire, illique referre gratias, se indignum reputando; his tamen minime obstantibus, quædam occulta satisfactio, illiusque supernaturalis communicationis, ac sui ipsius æstimatio in spiritu remanere solet, ex quibus imperceptibiliter magna solet spiritualis superbia oriri. Quod ipsi optime agnoscere possunt, ex displicentia, quæ illis subrepat, & animi alienatione, quam sentiunt ab ijs, qui eorum spiritum minime laudant, neque res illas, quas ipsi experiuntur magnificari, nec non ex afflictione, quam sentiunt dum alijs eandem res, vel etiam præstantiores euenire cogitant, vel audiunt. Quæ omnia ex occulta æstimatione & superbia prodeunt, illi tamen haudquaquam animaduertunt, illa se vsquequaque infectos, Arbitrantur

R 2

B.

Iohannis
CruceOpera
Mystica

NVI

124

*Imperceptibiliter spiritualis superbia subrepare solet.**Vnde hac superbia cognosci possit?*

trantur quippe certum cognitionis miseriarum suarum modum, satis esse, cum hac tamen cognitione, occulta simul æstimatione ac satisfactione sui ipsorum, pleni permanentes: magis sibi in proprio suo spiritu bonisque complacentes, quam in alieno, sicut Pharisæus, qui Deo referebat gratias, quia non esset sicut cæteri hominum, & quod talibus & talibus virtutibus esset insignis, vnde miser sibi ipsi complacerebat, & præsumebat: *Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri homines, iniusti &c. Ieiunio bis in sabbato, decimas do omnium, quæ possideo &c.* Et quamvis huiusmodi homines formaliter ista non pronuncient sicut Pharisæus iste, habitualiter tamen in spiritu cogitationes huiusmodi gliscunt. Imò aliqui ad tantam delabuntur superbiam, ut dæmone ipso deteriores sint. Cum enim apprehensiones aliquas, sentimentaque deuota ac suauia, secundum ipsorum iudicium à Deo prodeuntia, in seipsis animaduertant, iam tantopere sibi complacent, ut se Deo admodum vicinos existiment: illos autem, qui ijs carent valde remotos, eosque Pharisæi instar spernant.

Ad pestiferum hoc damnum ad eò diuinis oculis execrabile euadendum, duo præ oculis habere debent. Quorum primum est, virtutem minime in istis apprehensionibus, & sentimentis diuinis, licet sublimissima sint, consistere, neque in aliqua alia re istis simili, quam experiri possint: imò potius vice versa in eo, quod in seipso non percipitur, hoc est in humilitate magna, sui que ipsius ac omnium rerum suarum contemptu in anima intime impresso: & in eo, ut inde voluptatè percipiant, quando id ipsum alij sentient, nihili in alieno corde fieri exoptando. Secundo animaduertere debent vniuersas visiones, reuelationes, & cælestia sen-

timenta, & quidquid aliud maius illis excogitare voluerint, nequaquam tanti esse valoris precijque, ac minimus humilitatis actus, quæ charitatis effectus producit, quæ non sua magni pendit, non ea quærit, non cogitat malum, nisi de se ipsa, nullum bonum sibi ipsi adscribit, sed tantum cæteris. Secundum istam itaque veritatem expedit ne apprehensiones istæ supernaturales eos inflent, aut nimium eorum oculos post se rapiant, sed illarum obliuisci studeant, ut liberi euadant & expediti.

CAPVT IX.

De tertio damno, quod redundare potest in animam, ex parte Dæmonis per apprehensiones imaginarias memoria.

EX omnibus superius dictis optimè colligi & intelligi potest, quanta damna immineant Animæ ex parte dæmonis, per istas supernaturales apprehensiones: Non solum enim potest representate memoriæ & phantasie plures formas, & notitias falsas, quæ tamen bonæ veræque appareant, imprimèdo illas per suggestionem spiritui ac sensui magna cum efficacia & certitudine, ita ut videatur animæ, non posse aliter se rem habere, sed ita omnino esse sicut illi imprimuntur; cum enim transfiguret se in Angelum lucis, apparet animæ lucis instar: sed etiam in veritatibus, quæ à Deo proueniunt, multifariam illam tentare potest, commouendo inordinatè appetitus & affectus, nunc spirituales, nunc sensitivos circa illas. Si enim huiusmodi apprehensiones palato animæ arrideant, facillimum est Dæmoni augere appetitus, & affectus, & in gulam spiritualem aliaque detrimenta præ-

Luc. 18. 11.

*In quoniam
vera virtus
consistat?*

NOTA.
*Maioris
pretij est
iamimus*

præcipitare. Vt autem istud commodius
efficere possit, solet ipse gustum ac suauitatem
sensui circa ipsasmet res Diuinas instillare
& infundere, vt anima illo sapore inescata,
delectatione excæcet, & oculos potius ad
saporem conuertat, quam ad amorem (ad minus
iam non tantum ad amorem) plurisque faciat
apprehensionem, quam nuditatem & vacuitatem,
quæ in fide, spe & Dei amore reperitur; &
hinc pedetentim illam decipit, suas illi
falsitates nullo negotio persuadendo. Anima
quippe obæcæta falsitas, iam non videtur
falsitas, & malum non videtur malum: tenebræ
enim lux illi videntur, & lux tenebræ, & inde
in mille stultitias ruit, & quod vinum fuerat,
tam in naturalibus quam etiam in moralibus,
& spiritualibus iam in acetum versum est.
Quæ omnia idcirco eueniunt illi, quia ab initio
non abegit illarum supernaturalium rerum
delectationem, à qua, quia à principio est
exigua, vel non adeo nociua, non magnopere
sibi cauet Anima, permittitque illam hæere,
& veluti granum sinapis in arborem grandem
excrecere. Paruus enim error (vt vulgo dicunt)
in principio, magnus est in fine.

Quamobrem ad damnum istud, quod
Demon inferre potest euitandum, sum-
mopere expedit animæ, nolle huiusmodi
rebus oblectari: quia certissimum est sensum
talis gustu excæcabitur, & cadet: siquidem
gustus delectatio, & suauitas natura sua
inertem rudemque faciunt animam, illamque
exoculant, sicuti hoc significauit
David quando dixit, *Forſitan tenebræ con-*
culcabant me, & nox illuminatio mea in delitijs
meis: ac si patentius dixisset, forſitan in
delitijs meis tenebræ obæcæcabant me, & noctem
pro luce habebō.

CAPVT X.

De quarto detrimento, quod ex supernaturalibus apprehensionibus distinctis memoria in animam resultare potest, vniionem videlicet impedire.

DE quarto isto detrimento pauca hoc loco dicenda occurrunt, eò quod multa de eo passim hoc libro dicta sunt, in quo demonstrauimus, qualiter ad hoc vt anima Deo in spe vniatur, omni possessioni memoriæ nūcium remittere debeat: vt enim spes perfecte integreque feratur in Deum, nihil in memoria superesse debet quod non sit Deus, cum autem (sicut etiam diximus) nulla forma, figura, aut imago siue naturalis siue supernaturalis, quæ in memoriā cadere possit. Deus sit, nec illi similis secundum quod docuit David dicens: *Non est similis tui in Dijs Domine:* hinc euenit, quod si memoria aliquid horum arripere & attrahere sibi voluerit, obstaculum Deo ponat. Primo, quia se implicat: secundo, quia quo plus possessionis habet, eo minus perfectionis spei sortitur. Necessarium ergo est animam denudatam, formarumque & noticiarum distinctarum supernaturalium rerum oblitam remanere, ne vniioni, cum Deo secundum memoriā in spe perfecta, obicem ponat.

Psal. 85. 9.

CAPVT XI.

De quinto damno, quod anima per formas & apprehensiones imaginarias supernaturales incurrere potest, quod est abiecte ac improprie de Deo sentire & iudicare.

NON minus perniciosum animæ est quintum damnum quod in illam redundat ex eo, quod velit in memoriā imaginatiuæ:

R. 3.

B.

Iohannis
CruceOpera
Mystica

NVI

124

ginatina prædictas formas, & rerum, quæ illi supernaturaliter conferuntur imagines, retinere & asseruare: præsertim si illas tanquam Diuinæ vnionis mediū assumere velit. Facillimum enim est de Essentia sublimitateque Dei minus digne & alte iudicare, quā incomprehensibilitati eius cōueniens sit. Quamuis enim ratio, ac iudicium nō eliciat expressum conceptum, Deum esse similem alicui illarum rerum; nihilo secius tamen ipsa met apprehensionum illarum magnipensio efficit, vt anima non ad eō excelsē iudicet, sentiatque de Deo sicut fides docet, quæ Deum proponit nobis incomparabilem, & incomprehensibilem. Præterquam quod enim totum, quod hic anima in creatura reponit, à Deo aufert, naturaliter intimis eius media æstimatione rerum illarum apprehensibilem, sit quasi quædam cōparatio illarum cum Deo, quæ non permittit iudicare vel sentire de Deo ad eō excelsē sicut deberet. Nam sicuti dictum est, vniuersæ creaturæ, siue terrenæ siue cœlestes; & vniuersæ formæ, & imagines distinctæ naturales & supernaturales, quæ potentijs obijci possant, etiam si sublimitatæ illæ sint; nullam cōparationem aut proportionem cum esse Diuino habent: ipse siquidem nulli generi aut speciei subest. Anima autem in hac vita incapax est clarè, distincteque recipiendi nisi illud, quod aliquo genere vel specie comprehenditur. Idcirco enim S. Ioannes dicit.

Ioan. 1. 18.

Deum nemo vidit vnquam: Et Isaias ait, in cor

Isa. 64. 4.

Oculus non vidit Deum absque te, quæ praparasisti

Exod. 33. 20.

expectantibus te. Mosis quoque dixit Dominus: Non enim videbit me homo, & viuet. Qui ergo implet & occupat metrioriam, & reliquas animæ potencias rebus illis, quas ipsæ comprehendere possunt; Deum magnipendere nequit, nec de illo vt par esset

Fides proponit nobis Deum incomparabilem, & incomprehensibilem.

sentire. Explicemus hoc vili quadam cōparatione: manifestū est quod quo aliquis pluris fecerit famulos Regis, pluraque eorum consideratione occupauerit, minoris pro eo tempore Regem facturum, minusque maiestatem ipsius contemplanturum; licet enim appreciatio hæc formaliter & distinctè in intellectu non reperitur, in ipso tamen opere, seu actu reperitur: quod enim plus famulis tribuit, eō amplius eorum Domino subtrahit, & tunc temporis nequaquam is de Rege excelsē sentiret, siquidem famuli aliquid viderentur ei, præsentē Rege. Eodem modo euenit animæ cum Deo suo, quando dictas res magnipendit. Quamuis cōparatio hæc sit admodum vilis: nam (sicuti diximus) Deus diuersæ & alterius essentiz est ab omnibus suis creaturis, qua in immensum vnuerfas illas excedit. Quamobrem vnuerfas illas præterire oportet, in nullaque illarum forma debet anima oculos defigere, vt illos ad Deum collimare valeat per fidem & spem perfectam. Vnde illi, qui non modo magnificiunt apprehensiones illas, sed etiam Deum alicuiusmodi arbitrantur similem, earumque præsidio se ad vnionem cum Deo tendere posse opinantur, in graui iam versantur errore, nec tantopere fidei lumine in intellectu vtantur; quo medio hæc potentia Deo copulatur: sed neque in ipsi sublimitate incrementa capient, cuius interuentu (sicuti diximus) memoria Deo coniungitur, quod fieri debet, ab omni imaginaria se ipsam separando.

CAPVT XII.

De vtilitatibus, quas elicit anima separando à se imaginarijs apprehensionibus. Respondetur etiam cuidam obiectioni, & quædam differentia, qua inter apprehensiones imaginarias naturales, & supernaturales reperitur, demonstratur.

Com-

Commoda & vtilitates, quæ in euacuanda ab Imaginarijs formis imaginatiua reperiuntur, satis liquido ex quinque iam recensitis damnis constant, quæ in animam, si illas amplecti retineat, voluerit, deriuantur, sicut etiam de naturalibus formis ante monuimus. Verum præter dicta commoda suppetunt alia vtilitates ad requiem ac tranquillitatem spiritus admodum cõferentes. Nam vt præteream naturaliter quiete hac spiritum frui, quamdiu ab imaginibus & formis liber est, immunis quoq; est à cura & sollicitudine inuestigandi, an bonæ sint, vel malæ, & qualiter sese gerere debeat in vtrisque; insuper sit liber à labore & temporis iactura quam subire oportet, cum spiritualibus magistris; requirendo ab eis, vt bonæ sint an malæ, istius vel alterius generis decernant, nihil enim istorum nosse oportet, cum nulli rerum istarum inniti ac inhætere debeat, sed illas in sensu explicato abnegare. Atque hac ratione tempus viresque animæ quas in hisce rebus cõsumere debebat, in alio meliori & vtiliori exercitio occupare potest, nempe in exercitio voluntatis erga Deum, & in studio quærendi nuditatem & paupertatem spirituales, & sensitiuam; quæ consistit in seria voluntate, ac deliberatione omni adminiculo & fulcramento consolatorio, & apprehensio, tam interiori quam exteriori carendi, Quæ omnia egregiè exercentur, si optet & conetur sese ab istis formis auellere, siquidem tam ingens inde commodum consequetur, ac est Deo vicinior fieri, qui omni imagine, forma ac figura caret, idque eo amplius obtinebit, quo magis se ab vniuersis formis, imaginibus & figuris abalienauerit.

Verum fortasse obijcies, cur igitur plurimum spiritualium consilium est, vt studeant & conentur animæ, in suam conuertere vtilitatem communicationes sentimentaque Diuina: & vt cupiant aliquid à Deo recipere, quo sic habere possint quod illi offerant, nisi enim ipse nobis dederit, nihil illi retribuemus. Præterea S. Paulum dicere. *Spiritum nolite extinguere.* Et ipsò um spõs: *Pone me vt signaculum super cor tuum, vt signaculum super brachium tuum.* quæ res apprehensionè aliquam significant. Omnia autem hæc (secundum superius allatam doctrinam) tantum abest vt sint desideranda & requirenda, sed etiam si offerantur & præbeantur à Deo, sint respuenda & reiicienda. Nemini autem ambigere licet, quod quoniam Deus ea largitur, ob finem optimum hoc faciat, bonumque ac salutarem effectum sortiantur. Nec debere nos margaritas repudiare. Quin potius genus quoddam esse superbiz, res Diuinas admittere nolle, quasi sine illis nobis ipsis sufficientes esse possimus.

Vt obiectionis huius nodum dissoluamus, consideranda præ oculisque habenda sunt ea, quæ capite decimo quinto & Decimo sexto Libri Secundi dicta sunt, quibus locis magna ex parte dubitationi huic satis factum est. Dicitur quippe ibi est bonum seu commodum, quod ex supernaturalibus apprehensionibus in Animam redundat, quando illæ à Deo proueniunt, passiuè conferri efficique in Anima, tunc cum sensibus repræsentantur, absque eo quod potentiz aliquid ad hoc operatione sua conferant. Quare non est necesse vt voluntas actum admittendi illas eliciat. Nam (sicut etiam diximus) si tunc voluerit anima iuxta aptitudinè potentiarum suarum

Magni momenti dubiū proponitur ad libri huius doctrinam clarities intelligendam.

1. The sal. 5. 19. 8. 6.

Dubiū propositi resolutio.

B.

Iohannis
de CruceOpera
Mystica

NVI

124

rum cooperari, potius operatione sua naturali & vili impediet supernaturalia, quæ per apprehensiones istas tunc in ea operatur Deus, quam vtilitatem aliquam operationis suæ percipiet; Quin potius quem admodum passiuè confertur animæ apprehensionum illarum imaginariarum spiritus, sic etiam passiuè se habere debet Anima in eis, non interponendo actiones suas interiores, vel exteriores in vili re, in sensu superius explicato. Atque hoc est reuera Dei sentimēta cōseruare: hoc quippe modo non eas vili sua obiectaque operatione amittit. Hoc ipsum etiam est nō extinguere spiritum: extingueretur enim, si animo aliter se gerere vellet, quam à Deo ducitur, quod certe faceret, si infundendo illi Deus spiritum passiuè, sicuti in istis apprehensionibus facere consuevit, vellet illa tunc in illis se aëtiuè gerere, operando propria intellectus operatione. Vel appetendo in eis aliquid aliud, præter id quod Deus largitur: quod & manifestum est, si enim tūc anima conetur operari, vim sibi inferendo, illius opus, limites naturæ non excedet, vel ad summum si fuerit supernaturalē, erit longe inferius eo, quod Deus in ea vult efficere; ex se enim amplius præstare non potest, siquidem ad supernaturalia tam sublimia, vti hæc sunt, nec se ipsam mouet, nec mouere potest, sed à Deo mouetur, & ab illo in eis collocatur ipsa consensum præbendo. Ac proinde si tūc anima à se ipsa operari studeat, necessario quantum in se est, operatione sua debet impedire, quod Deus ei communicat, hoc est spiritum, quia propriæ operationi insistit, quæ alterius speciei est, longeque inferior, illa quæ Deus cōmunicat. Et hoc est spiritū extinguere. Quod autem operandi hic modus vilior sit & abiectior, manifestum etiam est, non enim potentia animæ iuxta suum ordina-

*Quid est
illud Apo-
stoli. Nolite
extinguere
spiritum.*

rium & naturalem modum operari & sese reflexere possunt, nisi super figurā aliquā, formam vel imaginem: hæc autem cortex sunt duntaxat & accidens substantiæ & spiritus, qui sub huiusmodi cortice & accidente continetur. Quæ substantia & spiritus non vniuntur potentia animæ in vera intelligentia & amore, nisi quādo hæc quasi reflexa & imperfecta potentia operatio cessat & interimitur. Finis quippe, & intentio huiusmodi operationis, quæ anima ex suo vellet moliri, nullus alius est, quam recipere in anima substantiam intellectam, & amatam formis illis obuelaram.

Vnde discrimen, quod inter operationē aëtiuam & passiuam intercedit & excessus quo vna altera superat, id est, quod inter rem, quæ fit, & illam quæ iam fieri desijt, & inter illud quod assequi peroptamus, & inter rem iam obientam. Vnde etiam cōiicitur, qd si anima velit aëtiuè exercere potentias suas in huiusmodi apprehensionibus supernaturalibus, in quibus (sicuti diximus) confert illi passiuè Deus spiritum ipsarum, hoc nihil aliud esset, quā aditum iterum agere, sicq; non frueretur rebus iā acquisitis, nec aliquid aliud operatione sua consequeretur, quam rem iā peractā & absolutā impedire. Vt enim diximus nō possunt operationes istæ ex se spiritum illum, quem conferebat Deus animæ absq; illarum exercitatione, attingere. Hocque directe esset spiritum extinguere, quæ diēis apprehensionibus imaginarijs infundit Deus, velle scilicet, illas magnipendere, illisque inhærere, quare debet illas prætermittere, passiuè sese in illis, vt diximus, habendo: tunc enim Deus animam ad altiora multoque sublimiora, quā ipsa assequi sciuisset aut potuisset, promouet, & subleuat. Nam propterea dixit Propheta: *Super custodiam meam stabo, & si-*
gam gradum super munitionē, & contemplan-
quid

*Discrimen
inter op-
erationem
potentia
aëtiuam &
passiuam.*

*Not. A.
Discrimen
inter op-
erationem
potentia
aëtiuam &
passiuam.*

*Quæstio
si gerere
debet a-
nima in
apprehen-
sionibus
supernaturalibus.*

*Discrimen
inter op-
erationem
potentia
aëtiuam &
passiuam.*

quid dicatur mihi. Quod perinde est, ac si dixisset. Eretus manebo super custodiam potentiarum mearum, & ne vnum quidem passum faciã in operationibus meis; atque hoc modo contemplari poterò illud, quod dictũ mihi fuerit, hoc est, intelligã, & degustabo illud, quod supernaturaliter mihi fuerit communicatum. Illud etiam quod ex Canticis obijcitur de amore, quem ipse sponsum à sponsa exigit, cuius officium est, assimilare amatam rei amatæ, accipi debet; ideoque illi dicit, ut illum ponat velut signaculum super cor suum, quod sagittæ pharetræ amoris ferire solent, quæ motiva sunt actionesq; amoris; ut vniuersæ sagittæ istæ illum petant, cum ipse sit ibi prospecto & signo illarum; utque hoc modo omnes in illum conuertantur, animaque similis illi, per actiones & motus amoris euadat, donec in illum transformetur. Dicit præterea sponsus, ut ponat illum velut signaculum super brachium suum, in ipso namque amoris exercitium consistit, siquidem illi innititur, & ipso recreatur & demolitur dilectus.

Quamobrem id, ad quod vniuersas vires suas intendere debet anima est, ut in omnibus apprehensionibus, quæ desuper illi venerint, siue imaginarijs, siue cuiuscunque alterius generis, siue visiones sint, siue loquutiones, sentimenta vel reuelationes, nihil faciendõ litteram & corticem (hoc est id quod significant vel repræsentant vel innuunt) oculos ac conatum omnem in Dei amorem conuertat, quæ illi interius in anima producunt. Atque in hoc sensu, hocque modo magnificere debet sentimenta; non gustum suauitatemq; illorum: aut figuras, sed amoris sentimenta, quæ producunt. Atque ad hunc solum finem & effectum, posse interdum imaginum illarum ac apprehensionum, quæ illam amore inflammantur meminisse, ad suggeren-

dum videlicet spiritui motiva & spicula amoris. Licet enim huiusmodi res, non aded intentum postmodum producant effectum cum illarum recordamur, sicuti quando nobis primum sunt communicatæ produxerunt, nihilominus tamen cum illas in memoriam reuocamus, reuocatur amor, sequiturque mentis in Deum eleuatio; præsertim, cū est memoria aliquarum imaginum, figurarum vel sentimentorum supernaturalium, quæ insculpi & imprimi tantopere solent in anima, ut multo in ea tempore durent, & aliquæ vix vnquam aboleantur. Huiusmodi porò imagines, quæ hoc modo insculpuntur animæ, quasi semper quod ad illas se conuertit, diuinos amoris, suauitatis lucisque &c. effectus ingenerant; interdum plus interdum minus: ad hunc quippe finem & effectum à Deo sunt insculptæ. Quare insigni ille cumulat beneficio, cui à Deo talia conferuntur: hoc siquidem nihil aliud est, quam ditissimas bonorum fodinas possidere. Huiusmodi figuræ, quæ tales producunt effectus viuo modo in hærent animæ secundum eius memoriam intelligibilem, non enim sunt aliarum imaginum & formarum iustar, quæ in Phantasia asseruantur. Vnde nec opus est animæ eas ab istâ potentia mendicare, quando illarum vult meminisse; agnoscit quippe & animaduertit illas se in se ipsa gestare, ad eum modum, quo imago in speculo apparet. Quando ergo acciderit aliquam animam dictas figuras formaliter in se habere, benè poterit illarum reminisci ad effectum amoris, de quo dixi, non enim impediunt illum in consecutione vniõnis amoris in fide, dummodo non se nimium figuræ illi applicet, aut in illa occupet, sed amore obtento, rejiciat ac excludat confestim imaginem: & hoc modo potius illum ad vniõnem promouebit.

B.

Stannis
i CruceOpera
lystica

NVI

124

*Discrimen
inter ima-
gines spiri-
tuales &
imagines
Phantasia.*

Difficulus discerni potest, quando imagines istae attingunt directè id, quod est spirituale in anima, quando verò solum in Phantasia morantur. Imagines enim Phantasiae solent etiam esse admodum frequentes, aliquae siquidem personarum valde ordinariè gerunt in imaginatione & Phantasiae imaginarias visiones, creberrimeque vno eodemque modo illis representantur, id ex eo proveniat, siue quod organum habeant admodum apprehensivum, ita ut si vel minimum quid cogitent, continuo represententur illis, & effigietur figura illa ordinaria in Phantasia, siue etiam quia illam daemon imprimi: siue denique quia ipsemet Deus illam inserit, absque eo quod in anima formaliter imprimatur. Res tamen haec ex effectibus dignosci potest, naturales enim imagines vel à Dæmone profectae, licet quam maxime illarum quis recorderetur, nullum effectum vtilem producant, nec spiritualem in anima renouationem; sed aride tantummodo illas intuetur. Imagines verò bonae, licet operentur semper in anima aliquem bonum effectum, dum illarum recordatur, quemadmodum etiam dum primà de illis vice cogitaretur, operatae sunt, formales tamè. i. quae animae imprimuntur ferè semper, quâdo ad illas intuedas conuertitur, aliquè effectum producant. Qui has formales imagines fuerit expertus, facili negotio utraque agnosceret, manifesta siquidem est illi diuersa differentia, qui haec experimento degustauit. Illud vnum dico, imagines illas, quae formaliter & perseveranter imprimuntur animae, facilius contingere. Ceterum siue sint istae, siue illae, expedit animae nihil comprehendere velle, praeter Deum, per fidem in spe. Ad hoc autem, quod obijciebatur videri superbiam, huiusmodi res, si bonae sint repudiare. Respondeo potius insignis esse

*Expedit
animam
nihil compre-
hendere
vnde praeter
Deum
per fidem
in spe.*

humilitatis prudenter illis, quam optimo fieri possit modo uti, sicuti dictum est, & tutiora sectari.

CAPVT XIII.

*In quo de Spiritualibus notitijs, quatenus ad
memoriam spectare possint,
diferitur.*

Spirituales notitias, tertium apprehensionum memoriae genus esse diximus, non quia illae ad corporeum Phantasiae sensum spectent, ut reliquae; sed quia etiam reminiscitiae ac memoriae spirituali subsunt. Postquam enim illarum aliqua fuerit animae representata, potest illa quando libuerit ipsarum meminisse: & hoc, non propter figuram & imaginem, quam apprehensio huiusmodi in sensu corporeo reliquerit (nam cum corporeus sit ut diximus, incapax est spiritualium formarum) sed intellectualiter & spiritualiter meminit illarum ob formam, quam sui in animam reliquit apprehensio illa impressam, quae etiam est forma, vel notitia, vel imago spiritualis, vel formalis, cuius praesidio sibi reuocat in memoriam, vel certè meminit illius, propter effectum, quem produxit. Atque haec est causa cur apprehensiones istas inter memoriae apprehensiones numero, etiam si ad phantasiae directè non pertineant.

Quales autem sint notitiae istae, & qualiter se anima in illis gerere debeat, ut ad vnionem cum Deo tendere valeat, sufficienter declaratum est capite vigesimo quarto secundi libri, vbi de illis sicut de intellectus apprehensionibus egimus; dicto itaque loco videre licet. Diximus enim ibi in duplici differentia esse notitias istas: quasdam perfectionum increatarum, alias vero

verò rerum creatarum. Id solummodo quantum nunc ad præsens nostrum institutum attinet, qualiter videlicet se in illis gerere debeat memoria, ut ad vniuersalem pergat; dico quod (ut immediate docuimus, de notitijs formalibus capite antecedenti, ad quod formalium notitiarum genus etiam istæ, de quibus agimus spectant, cum sint rerum creatarum) dico inquam, quod quando salutarem produxerint effectum, potest anima illam reminisci; non ad hoc ut illas in se ipsa retinere velit; sed ad viuificandum amorem, & Dei notitiam. Verum si illarum recordatio nullum bonum effectum inducit; nunquam velit illas ad memoriam admittere. Verum de increatarum rerum notitijs, hoc pronuncio, ut quam creberimè fieri poterit illarum recordari fatigat, præstantissimum quippè ex ijs hauriet effectum, siquidem sicut ibi diximus sunt tactus sentimentaque vniuersalis diuinæ, ad quam dirigimus animam. Horum autem tactuum & sentimentorum non recordatur memoria, ob aliquam formam, imaginem vel figuram, quam ipsa animæ imprimant, nullam enim formam tactus illi ac sentimenta vniuersalis cum creatore sentiuntur, sed ob effectum lucis, amoris, suauitatis, spiritualis renouationis, quem in illa pridem reliquerunt, quorum quotiescunque recordatur, aliquid horum renouari sentit.

CAPVT XIV.

Vniuersalis præscribitur modus, quem spiritualis tenere debet circa istam memoriam potentiam.

VT tandem huic de memoria tractationi finem imponamus, operæ præteritum erit ad breuem hoc loco synopsis

ac compendium redigere modum, quo vniuersaliter spiritualis lector uti debeat, ut secundum istam potentiam Deo vniatur. Licet enim, ex dictis ea res constet, nihilominus in compendium reuocata doctrina, commodius percipitur. Quamobrem illud ei altè perpendendum est, quod quoniam id quod hic intendimus est, ut anima vniatur Deo secundum memoriam in spe; id verò quod speratur illud esse quod non possidetur, & quo minus aliarum rerum possidet anima, eo maiorem capacitatem aptitudinemque ad sperandum id, quod sperat, eam habere, & consequenter maiorem spei perfectionem, & quod quo plures res possederit, minorem eam habere capacitatem & aptitudinem ad sperandum, & consequenter minorem spei perfectionem. Præterea aduertendum illi est, secundum istam doctrinam, quod quo plus anima despoliauerit & priuauerit memoriam formis rebusque alijs, quæ à memoria retineri possunt, quæ non sunt diuinitas, vel Deus humanatus (cuius memoria consideratioque magni semper momenti est ad finem consequendum), utpote illius, qui est vera via, dux, auctorque bonorum omnium) eò amplius collocabit, figet memoriam in Deo, ac magis illam exhibebit vacuam, ut speret ab eo memoriæ suæ plenitudinem.

Illud itaque quod illi faciendum est ut in integrâ purâque spe DEI viuat est, ut quotiescunque sese obtulerint illi notitiæ, formæ & imagines distinctæ (secundum iam allatam doctrinam) nequaquam se in illis detinendo, confestim Animam ad Deum in vacuitate totius illius memorabilis, cum affectu amoroso conuertat, non cogitando nec amplius res illas intuendo, nisi quantum illi ad earum memoriam retinendam

S 2 dam

B.

Iohannis
CruceOpera
Mystica

NVI

124

Humana-
ti Dei me-
moria sem-
per retinē-
da.

*Non debet
homo obli-
uisci rerū
illarum,
ad quas
sciendas &
faciendas
tenetur.*

dam (vt nimirum intelligere & exequi possit ea, ad quæ tenetur, si illæ fuerint rei obligationem aliquam inducentis) satis fit. Quod taliter fieri debet, vt minime illis affectu delectationeque adhaereat, ne forte aliquem post se sui effectum seu impedimentum in anima relinquat. Quare non debet homo abolere memoriam & cogitationem rerum illarum, ad quas faciendas & sciendas obstringitur: dummodo enim absint affectiones proprietatis, nullum illi memoriæ istæ, adducunt nocuum. Ad hunc effectum, non mediocriter proderunt versiculi montis capite 13. libri primi exarati. Verum animaduertere te hoc loco oportet (ô charissime lector) quod nequaquam assentimur, neque conspiramus, sed neque assentiri & conspirare in hæc nostrâ doctrina volumus, cum illa pestiferorum hominum doctrina, qui à satanica superbia inuidiaque persuasi eliminare & extirpare ab oculis fidelium sanctum & necessarium usum, inclyrantq; Dei ac sanctorum imaginum adorationem & venerationem voluerunt. Quin potius nostra hæc doctrina plurimum ab illa discrepat: non enim hoc loco docemus vt non habeantur imagines, neque vt illis adoratio debita impendatur, sicut ipsi docent: sed solummodo explicamus discrimen quod inter illas Deumque reperitur: & vt taliter picturas intueantur, vt non impediatur ad id, quod imagines representant, tendere plus illis quam ad pergendum ad spiritualia satis sit, inherendo. Quemadmodum enim bonum necessariumque est medium ad consequendum finem (cuiusmodi medium sunt imagines ad reuocandum in memoriam Deum ac sanctos) ita etiam quando plus assumitur ex medio, plusque in eo sistitur quam solius medij necessitas postulet, ipsam medium affectionem finis impedit, & re-

tardat. Quanto magis, quod id, quod ego hoc loco doceo & maxime inculco, locū præsertim habet in imaginibus & visionibus interioribus, quæ efformantur in anima, eo quod circa illas multæ deceptiones ac pericula contingant. Verum quantum ad memoriam, ad orationem, & æstimationem imaginum, quam nobis sancta mater nostra Ecclesia Catholica proponit, attinet, nulla deceptio, nullumque periculum inde emigrare potest, neque illarum memoria poterit animæ non prodesse: memoria siquidem illa, semper est annexa amoris rei illius quam representant, & quæ diu vretur imaginibus ad istum finem, semper promouebunt illam ad vniorem cum Deo, dummodo, permittat euolare animam (cum illi hanc Deus concesserit gratiam) à pictura ad rem viam, in oblivione totius creaturæ rerumque ad creaturas spectantium.

CAPVT XV.

Inchoatur tractatio de nocte obscura voluntatis. Quædam Deuteronomij authoritas adducitur, itemque alia Davidis, postremo affectuum voluntatis diuisio adfertur.

Nihil profus in intellectu ad eum in virtute fidei fundandum repurgando, memoriaque (in sensu cuius monuimus cap. 6. lib. 2.) itidem repurganda ac in spei virtute constituenda præstitissemus, nisi etiam voluntatem in ordine ad charitatem, quæ tertia virtus est consequendâ, repurgaremus, per quam opera in fide peracta, viua sunt magnique pretij, & sine quâ nullius sunt valoris. Vt enim Sanctus Iacobus ait, *Fides sine (charitatis) operibus mortua est.* Vt autem nunc de nocte nuditateq; A. 11. a.

Activa istius potentiae agere possumus, ut illam in hac charitatis Dei virtute perficiamus ac stabiliamus, non reperio auctoritatem magis accommodam ac congruentem illi, quae in Deuteronomio scripta est: *vbi ait Moyses. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua.* Quibus verbis quidquid spirituali homini faciendum incumbit, & quidquid ei ego hoc loco, ut serio per voluntatis unionem charitate media ad Deum perveniat, traditurus sum, continetur. Hisce enim verbis iubetur homo uniuersas potentias & appetitus: operationes item & animae suae affectus, in Deo impendere, idque taliter, ut uniuersa habilitas animaeque fortitudo, ad nihil aliud, nisi ad hoc solum deferuiat, iuxta id quod dixit David. *Fortitudinem meam ad te custodiam.* Animae autem fortitudo ac robur in potentibus, passionibus appetitibusque consistit: quae uniuersa à voluntate reguntur. Quando ergo passiones istas, potentias & appetitus in Deum dirigit voluntas, & ab omnino, quod Deus non est, diuertit & auellit: tunc uniuersam animae fortitudinem ad Deum custodit: sicque Deum amat ex tota fortitudine sua. Vt autem hoc anima praestare possit, agemus hoc loco de voluntate, ab omnibus suis affectionibus deordinatis repurganda, vnde illi nascitur, non custodire ad Deum uniuersam fortitudinem suam. Affectiones istae seu passiones sunt quatuor, Gaudium scilicet, Spes, Dolor, & Timor. Quae passiones si iuxta rectam rationem in opus prodeant, anima eas in Deum ordinante, ita ut de nulla re laetetur nisi de eo, quod pure ad gloriam honoremque Dei Domini nostri spectat, nec praeter eum aliquid aliud speret: neque de aliqua re doleat, quae huc non reuocatur: neque aliquid praeter Deum solum metuat: clarè patet eas dirigere & custodire

animae fortitudinem & aptitudinem ad Deum. Quo enim intellectus alia in te laetata fuerit anima, eodem missus debiliusque gaudium suum circa Deum occupabit: & quo in aliqua alia re amplius spem suam reposituerit, eodem minus Deo fidit: & sic de reliquis.

Vt autem copiosorem pleniorque huius rei doctrinam adferamus, more nostro singillatim de vnaquaque quatuor istarum passionum, nec non de voluntatis appetitibus disseremus. Vniuersus siquidem negotij huius unionis cum Deo cardo, in repurganda à suis affectionibus & appetitibus voluntate positus est: ut hac ratione voluntas humana & vilis, in Dei voluntatem euadat, vnum, idemque cum Dei voluntate effecta.

Quatuor istae passiones, tanto plus sibi iuris usurpant in anima, tantoque illam amplius oppugnant, quanto debilior ac infirmior fuerit in Deo voluntas, & quo plus à creatoris pendet. Tunc enim nullo negotio de istis laetatur rebus, quae gaudium minimè promerentur, tunc eas sperat, in quibus nihil est commodi: dolet etiam, de quo fortasse laetari oportebat, & timet vbi nihil esset metuendum.

Ex affectionibus istis uniuersa vitia imperfectioneque nascuntur in anima, quando illi sunt efferates: cunctae etiam virtutes, quando ordinati illi sunt & rectè dispositi. Sciendum verò est, quod iuxta modum mensuramque, qua vnus illorum rectè & secundum rationem fuerit dispositus, ceteros quoque eodem modo disponendos. Ad eò quippe coniunctae & inuicem sibi consentientes sunt quatuor istae animae passiones, ut quo actualiter vergit propendetque earum vna, reliquae etiam eodem virtualiter tendant: quod si etiam se subtrahat subducatque actualiter illarum aliqua, ceterae etiam secundum eandem pro-

S. 3. portio

B.

Iohannis
CruceOpera
Lystica

NVI

124

Vniuersus
negotij u-
nionis cu
Deo cardo
in repur-
ganda ab
appetitibus
suis volu-
tate positus
est.

Ex appeti-
tibus deor-
dinatis, u-
niuersa
vitia &
imperfe-
ctiones nasci-
cuntur.

Ex ordi-
natis verò,
cunctae
virtutes.

portionem seu mensuram virtualiter se
 subtrahunt, & subducunt. Nam si volūtas
 de re aliqua lætatur, consequenter ad ean-
 dem mensuram debet illam sperare; vir-
 tualiterq; ibi etiam dolor de illa continetur
 & timor: & viceversa, quo magis à re
 quapiam gaudium & delectatio abstrahitur,
 dolor quoque, timor & spes illius euane-
 scunt. Ad similitudinem (quamuis ne-
 quaquā hoc sit, quod illo loco adombra-
 tur) quatuor illorum animalium, quæ in
 corpore vno conspexit Ezechiel, quæ qua-
 tuor habebant facies, alæq; vnus alterius
 alis erant affixæ, & vnumquodque ante faciem
 suam gradiabatur, nec reuertebantur
 cum ambularent, & facies & pennas per
 quatuor partes habebant, iunctæque erant
 pennæ cor. alterius ad alter. & nõ reuertebantur,
 cum incederēt, sed vnumquodq;
 ante faciem suam gradiabatur. Ad eundem
 modum colligatæ sunt inuicem virtutum
 & affectionum harum alæ, cuiuscunq;
 alterius alis, vt quocunq; actualiter
 aliqua illarum faciem suam, hoc est opera-
 tionem suam, conuerterit; necessariò reli-
 quæ virtualiter illam associare comitariq;
 debent, & quoties illarum vna ad terram
 fuerit demissa, vt ibi dicitur, demittentur
 & declinabunt etiam cæteræ: & quando
 sursum fuerit eleuata, etiam reliquæ eleua-
 buntur. Quo spes perrexerit gaudium quoq;
 timor & dolor subsequetur: quod si ea re-
 trocesserit, aliæ quoq; retrocedent, & sic
 de reliquis.

Ex quibus animaduerti colligique de-
 bes (ò spiritualis) quocunq; se conuertere
 aliqua istarum passionum, totam quoq;
 animam, voluntatem, cæterasque poten-
 tias eodem abitras victurasque sub capti-
 uitate passionis istius, & insuper reliquæ
 tres passiones etiã in illa passione viuunt, vt
 affligant animam, nec illam ad libertatem,
 dulcisq; contèplationis & vnionis requie

Quanta sit
 passionum
 istarum
 inter se co-
 nexio.

Ezech. 1.8.

Quocunq;
 se uerterit
 aliqua pas-
 sionum i-
 starum, co-
 quoque to-
 tam ani-
 mæ illius-
 que poten-
 tias abitu-
 ras.

euolare parantur. Idcirco enim Boetius
 dixit. Quod si perspicuâ luce veritatem in-
 telligere cupias; procul à te gaudia, spēs, ti-
 morem doloremq; releges. In quantum e-
 nim passiones istæ principatum obtinent,
 non sinunt animam esse tranquillâ & pa-
 catam, quod ad sapientiam, quæ naturaliter
 & supernaturaliter acquiri potest, ne-
 cessario requiritur.

CAPVT XVI.

De prima voluntatis affectione differere auspi-
 catur. Quid nam sit gaudium explicat, proponit
 etiam rerum in quibus voluntas delectari
 potest, distinctionem.

Prima passionum animæ affectuumq;
 voluntatis est gaudium; quod (secundū
 eam acceptionem, secundum quam loqui
 de illa statuimus) non est aliquid aliud, quā
 satisfactio quædam voluntatis, coniuncta
 æstimationi, rei cuiuspiam, quam sibi con-
 uenientem esse iudicat, nunquam enim
 voluntas de re aliqua lætatur, nisi quando
 illam appetit, illâque oblectatur. Quod
 tamē de gaudio actiuo accipi debet, quod
 tunc euenit, quando anima distinctè ma-
 nifestèque intelligit illud de quo lætatur,
 in eiusque situm est potestate de illa læ-
 tari vel non lætari. Est enim aliud gaudium
 passiuum, in quo potest seipsam repeti-
 re anima lætantem seu fruientem, nihil ta-
 men clari distinctique intelligendo (& in-
 terdum etiam intelligendo) vnde gaudium
 eiusmodi deriuetur. nec illo tempore sui
 arbitrij est, gaudium huiusmodi percipere
 vel non percipere. Atq; hac de re age mus
 postmodum. Nunc de gaudio in quantum
 actiuum est, ac voluntarium rerum distin-
 ctarum & manifestarum, duntaxat dis-
 cemus.

Gaudium ex sex rerum vel bonorum
 gēte.

generibus oriri potest: videlicet, Temporalibus, Naturalibus, Sensualibus, Morali-
bus, Supernaturalibus, & Spiritualibus: de quibus ordine suo disputabimus, voluntatem rationi conformando, ne illis irretita & implicata vniuersam gaudij su-
am & efficaciam in Deo collocare præ-
termittat. Pro omnibus autem istis neces-
sarium est vnum præsupponere funda-
mentum, quod erit velut scipio, quidam,
cui semper inniti debemus, expeditq; illud
bene habere exploratum, siquidem est lux
cuius præsidio duci, hancque doctrinam
intelligere, & gaudium in omnibus istis
bonis ad Deum dirigere debemus. Est au-
tem, voluntatem de nulla alia re lætari, gau-
dereque debere nisi de illa, quæ ad hono-
rem & gloriam Dei spectat: & præterea
quod maximus honor, quem Deo exhibe-
re possimus est, secundum Euangelicam
perfectionem illi obsequi & deseruire,
quod autem limitibus istis non contine-
tur, nullius prorsus est valoris, nulliusque
homini vtilitatis.

CAPVT XVII.

In quo de gaudio, quod ex rebus temporalibus
percipitur, agere incipit. Docet etiam, qua
ratione gaudium in illis ad Deum
dirigi debeat.

Primum bonorum genus diximus esse
Temporalium; per temporalia autem
bona hoc loco intelligimus diuitias, domi-
nia, officia, aliaque; ambitiones, filios quoque;
cōsanguineos, & coniugia, &c. de quibus
omnibus lætari potest voluntas. Manife-
stum est autem, quam vanum sit homines
in opibus, titulis, statibus siue dominij,
dignitatibus vel officijs, & alijs rebus si-
milibus quas illi ambire solent, lætari: si e-
nim ex eo quod homo maioribus diuitijs

afflueret, sequeretur maiorem eum quoque
Dei famulum fieri; merito de diuitijs læ-
tari deberet: verū aliter se res habet, potius
enim esse possunt illi causa eum offendendi,
secundum Sapientis doctrinam, dicen-
tis: *Fili si diues fueris, non eris immunis a delicto.* *Ecl. 10.*
Quamuis enim verum sit, temporanea bona
nequaquam ex se ipsis in peccatum ne-
cessario impellere, sed quoniam vt pluri-
mum ex fragilitate humanā, cor nimium
illis afficitur & adhæret, ac in ijs, quæ Dei
sunt deficit, quod peccatū est: idcirco ait
Sap. *Non eris immunus a delicto.* Et propterea
Iesus Christ. Dominus noster, diuitias
appellauit in Euangel. spinas, vt intellige-
remus eum, qui voluntate illas contrecta-
uerit, peccato aliquo sauciandum: qui autē
seminatus est in spinis, hic est, qui verbum
audit, & sollicitudo seculi istius, & fallacia
diuitiarū suffocat verbū &c. Illa etiā ex-
clamatio Saluatoris iure metuēda apud S.
Math. *Amen, amen dico vobis, quia diues diffi-* *Math. 13.*
cile intrabit in regnum celorum, id est, qui in *24.*
eis gaudium suum reponit: id ipsum innuit,
non debere nimium hominem in diuitijs
lætari, cum tanto se salutis sempiternæ dis-
criminari propter eas obijciat. Ad diuertend- *Ps. 11.*
um nos etiam ab isto gaudio Dauid dixit:
Diuitie si affluant, nolite cor apponere: non
placet plura in re ad eō manifestā congere-
re testimonia: quando enim illa, quæ de ijs
dicit Salomon in Ecclesiaste mala, recen-
serem, Vanitas vanitatum & omnia vani-
tas: qui tanquam sapientissimus homo, *Ecl. 1.*
& qui plurimis opibus abundauerat
proprio edoctus experimento dixit: Om-
nia, quæ sub sole erant, vanitatem esse
vanitatum, & spiritus afflictionem, van-
amque animi sollicitudinem, & illum, qui
amaret diuitias, nullum ex illis emolumē-
tum eliciturū. Diuitias quoque, reseruari in *L. 12. 20.*
malum Domini sui, sicut factum in Euan-
gelio legimus, vbi ille, qui quoniam pluri-
mo

B.

Iohannis
de CruceOpera
Mystica

NVI

124

Lu. 12. 20 mos fructus in multosq; annos congregasset, letabatur, audivit sibi de caelo dictum: *Stulte, hac nocte animam tuam repetent à te, quæ autem præparasti cuius erunt?* Et postremo David idem docuit dicens: *Ne timueris cum dives factus fuerit homo. Quoniam cum interierit, non sumet omnia, neque descendet cum eo gloria eius.* His verbis innuens potius illi compatiendum esse quam invidendum. Hinc itaque sequitur non debere letari ex eo hominem, quod opibus ipse aut frater eius affluat; sed solummodo si rectè ijs ad Dei obsequium utantur: nam si aliqua ratione tolerari potest gaudium ex ijs ortum, certè tunc solum quando in rebus ad Dei obsequium spectantibus eroganur, alias enim nullum ex ijs emolumentum resultabit. Id ipsum de reliquis: Dignitatum, Dominiotum, officiorumque, &c. Bonis sentiendum est, de quibus omnibus vanissimum est gaudere, nisi forte aliquis se in illis amplius Deo obsequium exhibere, aut certè securiorem sibi esse in eis viam, ad vitam sempiternam consequendam arbitretur. Et quoniam euidenter nosse nequit, an res ita se habeant, an vide licet magis Deo isto modo inseruiat, vanum erit de huiusmodi rebus determinatè letari, non enim rebus sic stantibus, ratio nabile esse potest ipsius gaudium. Siquidem vt Dominus ait, *Quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur?* Non est ergo vnde gaudeat, nisi vt dictum est, maius inde Dei obsequium appareat.

Sed nec est cur de prole gaudeatur, quod scilicet copiosa sit, locuples, varijs naturalibus fortuitisque dotibus conspicua; sed dūtaxat si Deo inseruiat. Absoloni siquidem filio David, neque sua pulchritudo, neque diuitiæ, neque nobilitas aliquid profuerunt; cum Deo minimè fuerit oblecturus. Vanum itaque fuit de huius-

modi filio letari. Hinc etiam pater, vanum esse optare liberos, vt nonnulli faciūt, qui ob filiorum desiderium, mundum vniuersum inuertunt & perturbant, non enim illis perspectum est, an probi futuri sint, Deoque famulaturi, & vtrum gaudiū, quod ex ijs prætolantur, fortassis vertendum sit in mæriorem; requies & solatium in afflictiones & tribulationes: honores in ignominias, præbeantque occasionē Deū magis offendendi, quemadmodum multis contingere solet. De quibus Christus Dominus dixit, quod terram mareque circumueunt vt eos locupletent, & filios perditionis duplicatè quam fuerint ipsi efficiant. Quamobrem licet homini ardeat fortuna, cunctaque prosperè ac feliciter ueniant, & vt vulgo dicitur, ad libitum nutumque; minimum suppetant vniuersa, formidare potius debet, quam letari, eo quod ex huiusmodi rebus incrementa capiat occasio periculumque obliuionis Dei, illumque vt diximus offendendi. Propterea quippe dicit Salomon in Ecclesiaste, se hac in parte cautum fuisse dum ait: *Risi reputaui errorem, & gaudio dixi, quid frustra deciperis?* Quod est ac si dixisset, Quando ardebant obblandiebanturque; mihi vniuersa, errorem deceptionemque reputaui de illis letari, quia absq; dubio insignis error & stoliditas hominis est, qui de eo, quod illi iucundum & plausibile apparet, exultat, certo nesciens an inde aliquid bonum æternum sit consecuturus. *Cor sapientum vbi tristitia est, & cor stultorum vbi letitia,* ait Sapiens. Vana siquidè letitia cor excecet, nec illud considerare tutinareque res permittit: Tristitia autem oculos aperit, facitque damna & commoda rerum considerare. Hinc etiam est, quemadmodum idē dicit, *Quod melior sit irasus: Proinde, melius est ire ad dōmum lucus, quàm ad dōmam conuiuij; in illa enim finis curat.*

Quomodo licet, & prodest letari in diuitijs.

Math. 16. 26.

2. Reg. 14. 15.

Ecc. 1. 17. Insignis stoliditas hominis est, qui de eo, quod illi iucundum & plausibile apparet, exultat, certo nesciens an inde aliquid bonum æternum sit consecuturus. Cor sapientum vbi tristitia est, & cor stultorum vbi letitia, ait Sapiens. Vana siquidè letitia cor excecet, nec illud considerare tutinareque res permittit: Tristitia autem oculos aperit, facitque damna & commoda rerum considerare. Hinc etiam est, quemadmodum idē dicit, Quod melior sit irasus: Proinde, melius est ire ad dōmum lucus, quàm ad dōmam conuiuij; in illa enim finis curat.

Tum admonetur hominum. Sicut dixit idem Sapiens.

Vanitas quoque esset de vxore vel marito lacerari, quando euidenter non constat melius se in suo matrimonio statu Deo obsequi, imò potius erubescere deberent: eo quod matrimonium in causa sit (vt ait S. Paulus) vt non integrum cor Deo consecret, cum vnus alteri cor suum immerferit. Quam ob causam ait: *Solutus es ab vxore, solum querere vxorem*: sed iam quod quis eam habeat necesse est, vt id cum tali libertate cordis fiat, ac si illam non haberet. Quam rem ipsemet Apostolus de temporalibus etiam bonis, de quibus iam egimus loquens, docet istis verbis: *Hoc itaque dico fratres, tempus breue est: reliquum est, vt & qui habent vxores, tanquam non habentes sint: & qui sicut, tanquam non sicut: & qui gaudent, tanquam non gaudentes: & qui emunt, tanquam non possidentes: & qui viuunt hoc mundo, tanquam non viuunt. Quæ omnia idcirco dixit, vt significaret vanam inuileque esse gaudium in aliqua alia re constituere, quã in eo quod ad Dei obsequium pertinet: siquidem gaudium, quod non est secundum Deum, nequit animæ feliciter succedere.*

CAPVT XVIII.

De damnis, quæ redundare possunt in animam ex eo, quod gaudium in temporalibus rebus constituat.

Si detrimenta, quæ obsident animam Sed quod affectum voluntatis in temporalibus rebus demergat recensere deberemus; nec atramentum nec papyrus sufficeret, tempusque nimis esset breue. Siquidem ex valde exiguis principijs, ad grãdia mala deueniri potest, magnorumque bonorum iactura fieri. Quemadmodum ex vna

ignis scintilla nisi extinguatur, ingens incendium oriri potest, quod totum comburat orbem. Vniuersa hæc damna originem trahunt, & in quodam præcipuo priuatiuo damno, quod in isto vano gaudio seu lætitia reperitur fundantur, nimirum in abalienatione recessuque à Deo.

Quemadmodum enim ex accessu animæ ad Deum per voluntatis affectum, omnia oriuntur bona; sic ex recessu, qui per istum erga creaturas affectum fit, vniuersa in animã mala redundant, secundum gaudij affectusque, quo creaturis agglutinatur, mensuram & proportionem. Hoc quippe est à Deo separari. Vnde secundum maiorem vel minorem à Deo separationem poterit vnusquisque conijcere dāna sua, magis vel minus intēsiuè vel extēsiuè se habere, quæ vt plurimum vtroque simul modo eueniunt.

Hoc priuatiuum damnum, ex quo oriri cætera priuatiua & positiva asseruimus, quatuor complectitur gradus, vnum alio deteriore. Cum autem anima quartum attigerit gradum, vniuersa etiam mala & detrimenta, quæ dici in hoc casu possunt incurrunt. Hos quatuor gradus optime indicauit Moyses in Deuteronomio verbis istis. *Incrassatus est dilectus & recalcitrauit, incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salutari suo.*

Incrassari animam, primo dilectam, est huic creaturatum gaudio immergi. Atque hinc primus huius damni gradus progreditur videlicet retrocedere: quod nihil aliud est, quam quædam mentis circa Deum stupiditas & obfuscatio, quæ illi bona Diuina obscurat, quemadmodum nebula aëre inficit, ne possit commodè solis lumine illustrari, siquidem eo ipso quod spiritalis vir gaudium suum in re aliqua reponit, & appetitui habenas relaxat, vt ad ineptias defluat, obtenebratur circa Deum, simplicemque iudicij intelligentiam obnubilat.

Quemadmodum ex accessu per voluntatis affectum ad Deum omnia oriuntur bona, sic ex recessu ab eo omnia mala.

Deut. 32. 15. Quatuor gradus per quos recessit anima à Deo gaudium suum in creaturis reponens.

B.
Iohannis
Cruce

Opera
Lystica

NVI

124

349. 4. 12.

lar. Secundum quod spiritus diuinus in libro Sapientie docuit, dicens. *Fascinatio nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentia transuertit sensum sine malitia.* Quibus verbis significat Spiritus sanctus, quod licet nulla in anima præcesserit præconcepta malitia, concupiscentia sola & gaudium de rebus creatis, ad istum primum damni gradum inducendum satis sit, qui gradus est mentis stupiditas & iudicij ad veritatem capiendam, recteque de qualibet re iudicandum obscuritas, seu obfuscatio, neque ad malum hoc euadendum, sufficit sanctitas aut perspicax iudicium, quo homo sit præditus, si concupiscentiam aut gaudium de rebus temporaneis admittat. Idcirco enim Deus per Moysen

NOTA.

Exod. 23.

8.

nos admonens, hæc protulit verba: *Non accipies munera, quæ etiam excacant prudentes.* Præsertim verò hæc loquebatur ijs, qui futuri erant iudices, indigent enim huiusmodi homines iudicio defæcato & sagaci: quod habere nequaquam poterunt, ob concupiscentiam gaudiumque munerum. Et propterea eidem Moysi præcepit Deus, vt huiusmodi iudices constitueret, qui avaritiam abhorrent, ne forte iudicium eorum possessionum gustu, & delectamento obfuscareretur. Atque ita non solum dicit vt illas nolint, sed etiam vt abhorreant. Ad hoc enim vt aliquis perfecte se ab amoris affectu tueri possit, debet se ipsum in auersione odioque conseruare, vno contrario se ab alio defendendo. Atque hoc in causa fuit cur Samuel fuerit semper iudex ad eum iustus & illuminatus, quia (sicut ipsemet 1. lib. Reg. dixit) munera haudquaquam recepit. *Si de manu cuiusquam munus acceperit.*

Quis facientium ei, qui se ab hoc inordinato affectu auerit, & gaudij cupiat esse immunis. 1. Reg. 12.

6.

Secundus damni huius priuatiui gradus ex isto primo originem sumit: quem sequentia autoritatis citatæ verba innuunt, videlicet. *Incrassatus, dilatatus.* Vnde secun-

das hic gradus dilatio est voluntatis, læ in rebus temperaneis liberioris factæ, qui in eo consistit, vt non iam tantopere curet, doleat, tantique faciat creatis bonis frui, voluptatemque ex eis capere. Hoc autem inde illi euenit, quia prius fræna gaudio laxauit; præbendo quippe illi locum incrassata est in illo anima: sicut ibidem legitur: illaque gaudij & appetitus crassities fecit amplius ad creaturas voluntatem dilatari. Quæ res grauius inducit detrimenta. Iste enim gradus secundus, facit eum à Deo sanctisque exercitijs diuelli, eaque insipida ei reddit: iam enim aliud delicias suas transtulit, multasque ineptias gaudij & inania oblectamenta venatur. Qui quidem gradus quædo iam omnino fuerit consummatus, penitus ab homine continua, quibus vebatur exercitia profligat, eliminat, efficitque vt tota eius mens ac desiderium iam circa sæcularia occuperet. Iamque qui in hoc secundo gradu constituti sunt, non solum obscuratum habent iudicium ac intellectum, ad iustitiam veritatesque cognoscendas, sicut habent illi, qui in primo gradu versantur: sed etiam sunt admodum tepidi & remissi in illis pernolendis, & opere adimplendis, quemadmodum de illis dixit Isaias verbis istis. *Omnes diligunt munera, sequuntur retributiones, pupillo non iudicant, & causa viduæ non ingreditur ad illos: Quod non sit absque eorum culpa, præsertim quando eis ex officio incumbit. læ enim, qui in isto versantur gradu, malitia non carent, quemadmodum illi ea carerent, qui in primo sunt gradu. Atque hoc modo magis à iustitia & virtutibus elongatur, eò quod magis eorum voluntas creaturarum amore ardeat. Itaque id quod proprium est illis, qui in hoc secundo degunt gradu, est ingens in rebus spiritualibus tepiditas, & illarum admodum perfunctoria*

functoria adimpletio, potius illas propter cærimoniam quandam aut coactè, vel certe ex consuetudine, quam contraxerunt, quam ex amoris impulsu exercendo.

Tertius damni huius priuatiui gradus est, Deum omnino deserere, legum ipsius transgressionem, ne leuissimis mundi rebus desinat, nihili faciendo, & in peccata lethalia sese propter cupiditatem precipitando. Tertius autè iste gradus in lequëtibus superius illarum autoritatis verbis, notatur, videlicet, *Reliquit Deum factorem suum*. In hoc gradu versantur omnes illi, qui taliter potentias animæ rebus mundanis diuicijsq; immerferunt, vt nihil omnino curent ijs satisfacere rebus, ad quas diuina lege adstringuntur: magnaque obliuione & inertia tenentur in ijs, quæ ad illorum æternam salutem attinent, in rebus verò mundanis, multo sunt viuaciores & subtiliores. Ad eò vt illos appellauerit Christus in Euangelio huius sæculi filios dicens. *Quia filij huius sæculi prudentiores filij lucis sunt*, id est, in negotijs suis magis sunt circumspècti & perspicaces, quam filij lucis in suis: & hoc modo in rebus Diuinis nihil sunt, in rebus verò mundanis sunt omnia. huiusmodi homines propriè sunt auari, qui tantopere iam tantaque cum affectu vehementia appetitum ac gaudium suam in res creatas profuderunt & extenderunt, vt nunquam expleri possint, quin potius eorum appetitus sitisque tanto amplius crescit, quanto magis ipsi à fonte, ex quo duntaxat satiari poterant, qui est Deus ipse elongantur. De istis enim ipsemet Deus per Ieremiam ait. *Me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt fossas siccitas: cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas*. Et hoc ideo fit, quia in creaturis non reperit avarus, vnde suam suam extinguat, sed potius vnde eam au-

geat. Isti sunt qui in mille peccatorum genera, propter temporalia bona labuntur. Et de istis loquitur Dauid: *Transferunt in affectum cordis*.

Quartus damni huius priuatiui gradus vltimus, allatè à nobis auctoritatis verbis, exprimitur, videlicet: *Et recessit à Deo salutari suo*: Ad quem ex tertio, de quo immediate actum est, delabuntur. Ex eo enim, quod parui pendat avarus cor suum ad legis Diuinæ obseruantiam propter temporanea bona flectere, plurimum à Deo secundum memoriam, intellectum, & voluntatem anima ipsius elongatur, taliter illum à sua memoria abolendo, ac si Deus suus non esset, quod idcirco accidit, quia Deum suum pecuniam & temporalia bona constituit, quemadmodum docet S. Paulus. Auaritiam idolorum esse seruilitatem. Quartus siquidem gradus iste vique ad Dei obliuionem pertingit, corque, quod in Deo formaliter collocari debebat, formaliter in pecunijs reponere facit, ac si alium Deum non haberet. Ad quartum hunc gradum pertinet illi, qui res Diuinas & supernaturales ad temporalia tanquàm Deum suum dirigere, & ordinare non verentur. Cum tamen secus facere deberent, ad Deum videlicet illas dirigendo, vt ipsa æquitas postulabat. Ex istorum numero fuit impius ille Baalam, qui gratiam, quam à Deo receperat, vendebat. Simon quoq; Magus, qui arbitrabatur Dei gratiam pecunijs æstimari, cupiens eam emere. Quo facto plures pecuniam faciebant, siquidem putabant futuros etiam alios, qui eum plures gratiam pro pecunijs vendendo, æstimarent. Ad quartum hunc gradum, multis alijs modis non pauci diebus istis spectant, qui nescio quibus rationibus suis cupiditate sua obfuscatis, in spiritualibus rebus pecuniæ seruiunt, & nõ Deo, mouenturq; ad

B.

Iohannis
CruceOpera
Mystica

NVI

124

Colos. 3. 5.

Num. 22.

per totum

7.

Act. 8. 18.

agendum propter pecuniam & non propter Deum, præ oculis temporaneâ mercedem & non Diuinum præmium habendo, multifariam multisq; modis suum præcipuum & principalem Deum, & finem pecuniam faciendo, illamque vltimo fini, qui est Deus, præponendo.

Ad hunc vltimum gradum pertinet etiâ omnes illi miserabiles, qui temporalium bonorum amore dementati, ad eâ illa pro Deo suo reputant, vt minimè ambigant vitas suas illi in sacrificiû offerre, quoties hunc Deum suum aliquâ temporaneâ iacturam sustinere animaduertût, in desperationis voraginem se ipsos demergendo, ac ob miserabiles fines se ipsos crudeliter maclâdo, hocq; modo suis ipsis manibus infelix, quod talis Deus confert, præmium patefaciêdo. Cû enim nihil ab ipso sperari possit, desperatione mortemq; tribuit: illos autem, quos tam crudeliter & ad vsq; vltimum mortis damnû non persequitur Deus iste, facite eos viuere moriendo in sollicitudinum aliarumque plurimarum miseriarum doloribus, non permittendo lætitiâ aliquam eorum corda subire, nec vt eis aliquid affulgeat boni in terra, facitque vt semper cordis sui tributû, suspendant pecuniæ, pro illaque subeant labores, congregando & colligêdo eam, ad vltimam iustæ perditionis iuxâ calamitatem, sicut obseruauit Sapientis dicens. *Diuitiæ conseruata in malum Domini sui.* In isto quoque quarto gradu sunt illi, de quibus dicit sanctus Paulus quod *Tradidit illos Deus in reprobum sensum.* Ad hæc enim vsque damna perducitur homo, quando gaudium suum in possessionibus vltimate reponit, sed & illi, quibus minora irrogat damna, maxima sunt commiseratione digni, siquidem vt diximus, plurimum deuiare facit eos, ac in Dei itinere retrocedere. Quapropter sicut dicit David, Ne

Ecccl. 5. 12.

Rom. 1. 28.

Pf. 48. 17.

timueris cum diues factus fuerit homo (id est) non ei inuideas, existimando te ab illo superari: quoniam cum interierit non sumet omnia, neq; desendet cum eo gloria (lætitia) eius.

C A P V T XIX.

De vtilitatibus, quas consequitur anima ex eo, quod gaudium à temporalibus rebus auellat.

In uigilandum itaque & diligentissime cauendum est spiritali viro, ne cor eius & gaudiû, incipiat sensim temporalibus rebus adhærere, timeatq; ne ex paruis iniitijs, in multa damna, crescendo de gradu in gradû deueniat. A paruis enim peruenitur ad magna, & exiguum in principio, ingens in fine damnû euadit que modicum vna scintilla ad rotum comburendû montè satis est. Nec vnquam idcirco securus sit, eò quod affectus ille & adhesio modica sit, sed confestim illam reicindat, nec hoc se postmodum facturû sibi persuadeat. Si enim quâdo adhesio illa adeo exigua est, & in suis adhuc iniitijs minime suppetit illi tantû animi, vt illâ excindat extirpetq; qua ratione id præstabit, postquam creuerit & profundas miserit radices? Præsertim cum Dominus nosser in Euangelio dicat. *Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidele est.* Qui enim minora euitat, non ruet in maiora: sed in istis quoq; minoribus magnum reperitur detrimentum, eò quod contractum iam sit vallum, & murus cordis: & vt commune habet adagium: Dimidium facti, qui bene cœpit habet. Propterea admonet nos Dauid dicēs. *Diuitiæ si affluat, nolite cor apponere.* Quod quâuis homo Dei sui causa non faceret, nec propter id, ad quod eum Christiana perfectio compellit; propter vilitates saltem, quas temporaliter (præter spiri-

Diligentissime cauendum est spiritali viro, ne cor eius & gaudiû, incipiat sensim temporalibus rebus adhærere, timeatq; ne ex paruis iniitijs, in multa damna, crescendo de gradu in gradû deueniat.

Luc. 16. 10.

Pf. 62. 11.

spirituales) consequitur, deberet cor suum ab omni predictarum rerum gaudio in libertatem perfecte asserere: siquidem non solummodo à pestiferis, quæ præcedenti capite recensuimus: damnis liber euadit: sed præterea auertendo gaudium à temporaneis bonis, virtutem acquirit liberalitatis, quæ vna est ex præcipuis Dei attributis; quæ nulla ratione cum auaritia subsistere valet. Consequitur præterea animi libertatem, serenitatem rationis, quietem, & tranquillitatem ac pacatam in Deo confidentiam, nec non cultum verumque voluntatis erga Deum obsequium: Insuper maius gaudium & recreationem in creaturis adipiscitur, nulla illis proprietate ad hærendo: quæ recreatione non potest frui, si eas cum adhesionem proprietatis intuetur. Etenim adhesio hæc est sollicitudo quædam, quæ laquei instar spiritum terræ alligat, nec illi cordis latitudinem relinquit. Per hanc præterea animi ac affectus à rebus omnibus elongationem seu abstractionem, claram illarum notitiam adipiscitur, ad veritates, quæ illas tam naturaliter quam supernaturaliter concernunt, rectè intelligendas. Quam ob causam, valde diuerso illis, idque insigni cum excessu fruatur modo illo, qui ab amore earum alienus est, quam is, qui illis immersus est. Ille enim degustat eas secundum illarum veritatem: hic vero secundum illarum falsitatem & mendacium; ille secundum id, quod melius in illis est; iste secundum id, quod peius: ille secundum substantiam, iste autem, qui sensu illis agglutinatur, secundum accidens: sensus enim nequit attingere & assequi nisi accidens; spiritus autem à nebulis speciebusque accidentis repurgatus, veritatem & rerum valorem penetrat: cum hoc illius sit obiectum. Vnde gaudium instar nebulæ iudicium obfuscat, non potest enim esse gau-

dium voluntarium de creatura absque voluntaria proprietate, abnegatio autem & repurgatio huiusmodi gaudij, clarum relinquit iudicium, sicut vapores serenum reddunt aërem, quando euanescent. Quapropter de omnibus rebus huiusmodi homo lætatur & gaudet, de nullâ tamen re cum proprietate gaudento, ac si vniuersas possideret: iste autem alius in quantum illas cum peculiari proprietatis applicatione intuetur, vniuersam gustum omnium illarum generaliter amittit. Iste quamdiu nulli creaturæ dat locum in corde suo, omnes (sicut dicit S. Paulus) in magnâ libertate possidet: *Tamquam nihil habetis & omnia possidentis.* Ille vero alter, in quantum aliquam illarum cum adhesionem voluntatis possidet, nihil possidet: quin potius ipsæ cor illius obrinent, quam ob causam velut captiuus affligitur. Vnde etiam fit, vt quot gaudia ex creaturis cupit haurire, tot etiam necessario angustias & afflictiones in suo demerso ac occupato corde tolerare debeat. Cor à creaturarum adhesionem liberum, nequaquam in oratione vel extra illam curis sollicitudinibusque angitur, & sic absque temporis iacturâ, magna cum facilitate ingentes spirituales opes corradit. Verum iste alius, vniuersum orationis tempus in cogitando & recogitando de laqueo, quo irretitum & possessum est cor eius, consumit, magnaque adhibita diligentia, vix cor suum ad modicum tempus à laquei rei illius cui cor suum adhæret cogitatione, liberare potest.

Quamobrem spiritualis homo, in primo motu quando animaduertit gaudium suum ad aliquam rem creatam ferri, illud reprimere cœtereque debet; memor illius, quod hoc loco supposuimus: nihil videlicet in rebus creatis reperiri, vnde gaudere debeat, præterquam ex eo, quod deo inseruiat, & ex eo, quod gloriam & hono-

T. 3. rem

B.

Iohannis
CruceOpera
Mystica

NVI

124

Debet spiritualis homo primū gaudij de creaturis motum reprimere.

rem ipsius in rebus vniuersis requirat, creaturas omnes, ad hoc solum dirigendo, & ab omni vanitate in illis fugiendo, nec gustum & consolationem propriam in eis aucupando.

Præcipuum commodū abstractionis gaudij à creaturis.

Aliud præterea grande ac præcipuum reperitur commodum in abstrahendo & diuellendo gaudio à creaturâ bono, quod est habere cor liberum pro Deo, quæ res principium est dispositiuum pro omnibus gratijs, quas in illū collaturus est Deus, sine qua dispositione, minime illas confert.

Mat. 19. 29.

Quæ gratiæ huiusmodi sunt, ut pro vno gaudio, quo dei perfectionisq; Euangelicæ amore se priuet, temporâter etiâ centum illi gaudia in hac vita largiatur, quemadmodum in ipso Euangelio sua maiestas pollicita est. Verum etiâ si minime hæc emolumenta inde emanarent, ob solam, quam Deus existis creaturarum gaudijs recipit displicentiâ, deberet spiritualis & Christianus, illa in anima sua extinguere: Quandoquidē videmus in Euangelio quod quia diues ille de congregatis pro multis annis bonis gaudebat, tã opere fuerit indignatus Deus, ut illi dixerit: illa nocte animam eius ad reddendam rationem euocandâ: *stulte hac nocte animam tuam repetent à te.* Vnde merito formidare debemus, quotiescunq; vanè gaudemus & cogitare, Deum nos intueri suppliciumq; aliquod & potionem amarâ, secundum meritum nostrum præparare, multoq; maiore pœnam ex huiusmodi gaudio crebro resultare, quàm fuerit gaudium ipsum. Licet enim vetum sit, per S. Ioan. in Apocal. de Babylonia dici: *Quantū glorificauit se, & in delicijs fuit, tantum date ei tormentum & luctum;* Non propterea tamen, non maior erit gaudij pœnâ; imo potius multo maior erit: siquidem pro breuib; ac momentaneis delicijs immensa & aeterna interrogantur tormeta, sed ira dictum est, ut intelligamus, nihil sine sua particu-

lari pœnâ remansurum: ille enim, qui inutile verbum puniet, nequaquam vanum gaudium impunitum relinquet.

CAPVT XX.

Magnam esse vanitatem, in naturalibus bonis, voluntatis gaudium reponere, & quâ ratione debeat illud per ea ad Deum dirigi, demonstratur.

Quidâ per bonâ naturalia intellexit dicitur.

PER bona naturalia hoc loco pulchritudinem, venustatē, leporem, corporisque constitutionē & cæteras oēs corporis d. res intelligimus, quantum verò ad animam spectat, intellectum perspicacē, discretionem, cum reliquis omnibus, quæ ad rationem pertinent. In quibus vniuersis hominem ob hanc solam causam, quia vel ipse, vel ij qui ad eum spectant hinc dotib; insignes sūt, gaudium collocare, nec Deo, qui ideirco eas confert ut magis per illas agnoscat & ametur, gratias referre, vanitas est, & deceptio, quemadmodum hoc expressit Salomon dicens: *Fallax gratia, & vana est pulchritudo, mulier tinens Dominum ipsa laudabitur.* Quibus verbis instruitur, quod potius debeat homo in huiusmodi naturalibus donis metuere ac vereri; cum per ea nullo negotio ab amore diuino abstrahi, & illis illectus in vanitatem labi ac decipi possit. Propterea enim dicit, corporalem gratiam esse fallacem: fallit quippe hominem, illumque per gaudium vanum ac sui ipsius vel illius, qui huiusmodi præditus est gratiâ, complacentiam ad ea, quæ minime illi expediunt, pertrahit. Vanam præterea dicit pulchritudinē: quoniam hominem eam magni facientē, de illâq; gaudentē multifariâ certuere facit, tunc enim duntaxat gaudij perfundi debet, quando pulchritudine, Dei obsequium, vel in iplo, vel

vel in alijs propter eam promouetur. Imò potius metuen dum est illi, & caute agen dum, ne forte dona gratiæq; ista naturales in causa sint vt Deus propter eas, ob vanâ nimirum ipsius præsumptionem, vel certe ob nimium erga eas affectum, dum nimis illas ponderat, offendatur. Quamobrem cautus esse debet, cum magnaq; sollicitudine ducere vitâ ille, qui talibus dotibus insignitus est, ne forte vana ostentatione suâ alicui præbeat ansam, vt vel ad momentum cor eius à Deo recedat. Hæ quippe dotes & naturalia dona, tanroperè sunt prouocatiua & occasione lapsus tam eas possidenti, quàm eas intuenti proxima; vt vix reperitur, qui aliquod laqueolum, cordisq; sui in illis alligationem euadat. Vnde vidimus plures spirituales personas, aliquibus ex istis donis conspicuas, precibus à Deo impetrasse, vt eas deformatet, ne tam sibi quam alijs vanâ alicuius affectionis vel gaudij causa essent, & occasio. Debet itaq; spiritualis homo voluntatē suam in hoc gaudio vano obscurare & repurgare, considerando pulchritudinem, cæterasque dotes naturales terram esse & de terra (illuc redituras) prodijisse, videntem autem ac leporem, fumum aëremque terræ istius esse; & ne in vanitatē præsepsruat, dotes istas hoc & non alio modo indicare & æstimare debet, cor ad Deum in rebus istis dirigendo, gaudento etiam quod Deus in seipso vniuersas istas pulchritudines & gratias eminētissimè in gradu infinito super omnes creaturas comprehendat. Et quod sicut ait Dauid: *Ipsi peribunt, tu autem permanes, & omnes sicut veltamentum veterascens.* Ac propterea nisi in rebus omnibus gaudium suum in Deum direxerit, falleretur semper decipieturque. De huiusmodi quippe hominē dictum illud Salomonis, cum gaudio creatarum *terram loquentis accipi debet: Gaudia dixi,*

quid frustra deciperis? quod fit, quando cor à creaturis trahi & allici permittitur.

CAPVT XXI.

De detrimentis, quæ in animam ex eo deriuantur, quod voluntatis suæ gaudium in naturalibus bonis collocet.

Tamec si plura ex damnis commodisq; istis, quæ in his gaudiorum diuisionibus ac generibus recenseo, omnib. gaudijs communia sint, nihilominus quoniâ directè gaudij eiusq; repudiatione consequuntur (quamuis gaudium ad quodcunq; istarum diuisionu genus pertineat) propterea in quacunq; diuisione damna aliqua, & utilitates recenseo, quæ etiam in alia reperiuntur, eò quod gaudio sint annexa, quod est omnib. commune. Præcipua tamē intentio mea est, particularia damna & utilitates, quæ ex qualibet re propter illarū gaudium vel non gaudij in animā resultant, referre; quæ damna & cōmoda ideo particularia appello, quia taliter primariè & immediatè ex tali genere gaudij nascuntur, vt ex alio nō nisi secundariè & mediatè oriuntur. Exempli causa, tepiditatis spiritualis damnum ex quocunq; gaudij genere directè nascitur, vnde damnum hoc est omnibus sex gaudiorum generibus cōmune: sed tamen primum sensualitatis damnum est particulare damnum, quod directè gaudium istorum naturalium bonorum, de quibus agimus, consequitur.

Damna itaque spiritualia & corporalia, quæ directè & effectiue in animam resultant, quando gaudium ad bona naturalia flectit, ad sex principalia reuocantur.

Primum damnum est vana gloria præsumptio, superbia, proximorū despectus. Non

Sex dñna spiritualium & corporalis, quæ ex gaudio in bonis naturalibus collocato sequuntur.

B.

Stannis
Cruce

Opera
Mystica

NVI

124

*Primum
damnum
vana glo-
ria, super-
bia &c.*

Non enim potest quisquam æstimationis oculos in re aliqua nimiam defigere, quin illos à cæteris auertat, vnde sequitur contemptus realis, & quasi negatiuus reliquarum rerum. Si quidem naturaliter, magni faciendo rem aliquam, si retrahit cor à cæteris rebus, ad illam, quam magnificat. Et ab isto reali contemptu facillimum est in intentionalem & voluntarium aliquarum rerum existis alijs, in particulari vel in genere, labi non solum interius in corde, sed etiam exterius, contemptum, verbis demonstrando, dicendoque, talis, vel talis persona non est sicut talis vel talis.

*Secundum
damnum
delectatio
sensualis.
Tertium
Adulatio.*

Isa. 3. 12.

Secundum damnum est quia prouocat sensum ad complacentiam delectationemque sensualem. Tertium est, quod in adulationem ac vanas laudes præcipitat, qua in re deceptio vanitasque reperitur, sicut Isaias ait. *Popule meus, qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt.* Huius rei ratio est, quia licet interdum laudibus celebrando pulchritudine, lepores, vere dicant, &c. nihilominus mirum esset, si sibi damnum aliquod non lateret, vel alium in vanam complacentiam gaudiumque inducendo, vel affectus ac intentiones suas imperfectas ibi fouendo & nutriendo.

*Quintum
damnum
mentis he-
betudo.*

Quartum damnum commune & genericum est: quia ratio & sensus spiritus vehementer obrunditur & hebetatur, quemadmodum etiam in gaudio de temporalibus rebus accidit, & quadam ratione multo magis: cum enim naturalia bona multo magis sint homini temporalibus coniuncta, multo velocius & efficacius huiusmodi rerum gaudium imprimitur & adheret sensui, & vehementius illum stupidum reddit. Atque ita ratio iudiciumque minime sui iuris remanent, sed affectu illo gaudij, apprimè sibi vnito, obnubilantur, vnde nascitur.

Quintum damnum, quod est distractio, euagatioque mentis in creaturis. Ex quo tepiditas & languor spiritus sequitur, quod est Sextum damnum etiam vniuersale, quod eo usque peruenit solet, vt ingens tardium, & trilitiam in rebus diuinis homini generet, donec tandem illas abhorreat.

In isto naturalium rerum gaudio infalibiliter iactura fit spiritus puri, ad minus in principio. Si enim aliquis spiritus percipitur, dubio procul admodum sensibilis & crassus erit, parumque spiritalis & parum internus ac recollectus, in sensu gustu delectationeque potius, quam in spiritus vigore consistens. Cum enim spiritus adeo vilis sit & infirmus, vt in se huiusmodi habitum gaudij minime extinguat (ad hoc enim vt spiritus non sit purus, satis est habitum hunc imperfectum habere, licet quando se occasio offerat, actibus gaudij non assentiat) quodammodo plus in sensus debilitate, quam in spiritus vigore viuit, quam rem ex perfectione & fortitudine quam in occasionibus habuerit cognoscat: licet minime inficiat, multas virtutes cum imperfectionibus multis reperiri posse: quamuis cum gaudijs istis non extinctis, nec abnegatis, nec puris nec dulcis interior spiritus haberi possit: in hoc enim statu quodammodo regnat caro, quæ militat aduersus spiritum, & licet spiritus damnum hoc haudquaquam sentiat, occulta tamen quædam distractio illi imprimitur.

Sed reuertamur ad loquendum de secundo illo damno, quod in se innumera damna continet: nec calamus, nec verba assequi exprimereque valent, vique quæ illa perueniant, quamque sit ingens infelicitas, quæ ex gaudio in pulchritudine gratiositateque naturali collocato pullulet. Singulis enim fermè diebus, tot hanc

ob causam hominum mortes conspiciuntur, tot honorum iacturae, tot violentiae, tot decocta patrimonia, tot emulationes & contentiones, tot adulteria & stupra patrata; tot denique sancti miserabiliter lapsi, ut conferantur tertiae stellarum caelestium parti, serpentis illius cauda, in terram deiecerunt. Et cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cali, & misit eas in terram: conspicitur, inquam aurum obrium obscuratum mutatoque colore optimo, in lutum versum, filios inclutos nobilesque Sionis, qui vestiebantur auro primo, videmus reputatos in vasa testea fracta: *Quomodo obscuratum est aurum; mutatum est color optimus; dispersi sunt lapides Sanctuarij in capite omnium platearum? filij Sion incluti, & amici auro primo quomodo reputati sunt in vasa testea, opus manuum siguli?* Et quotusque tandem damni huius venenum non serpit? Et quis siue parum siue multum non haurit ex calice isto deaurato mulieris Babylonicæ Apocalypseos: *Vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemia, habentem capita septem & cornua decem.* In eo enim, quod sedere super illam grandem bestiam septem capita & decem coronas habentem describitur, intelligi debet vix reperiri sublimem hominem vel abiectum, sanctum vel peccatorem, cui illa vinum suum non propinet, aliqua ex parte cor ipsius sibi subiugando: siquidem sicut de illa ibidem dicitur. *Inebriati sunt vniuersi reges terre a vino prostitutionis suae.* In omnes hominum status suam exercet tyrannidem, vsque ad inclutum & supremum sanctuarij sacerdotijque diuini statum, abominabile vas suum (ut ait Daniel) in loco sancto collocando: *Et erit in templo abominatio desolationis.* vix aliquæ fortè inuictumque cui parum vel multum nō præbeat ad bibendum ex vino calicis istius, vano videli-

cer gaudio isto & delectatione, prætereundo. Et propterea dicit, vniuersos reges terre inebriatos hoc vino fuisse, siquidē adeo pauci, etiamsi fuerint sanctissimi reperientur, quos non aliquo modo hic gaudij delectationisque potus ex pulchritudine ac gratijs naturalibus captæ, infascinauerit & inebriauerit. Vnde pendenda est illa dicendi formula. *Inebriati sunt.* Confestim enim ac istius gaudij delectationisque vinum ab aliquo degustatur, cor illius agglutinatur, infascinat, mens ratioque obfuscatur, quemadmodum vino ebrijs euenire solet. Taliterque hoc euenire solet, vniuersi teriaca aliqua aduersus hoc venenum quamprimum adhibeatur, quæ illud quætocius expellat, summum adeat animæ vita discrimen, si enim spiritus debilitas incrementum capiat, in tanta illum hoc gaudij delectationis venenum præcipitabit mala; ut Samsonis instar effossis oculis, & crinibus suæ primæ fortitudinis præcis, seipsum conspexitur sit hostium suorum captiuum, infamem versare molam; & postmodum secundam fortassis morte interire, quæ vniuersa mala, spiritualiter illi hic gaudij potus adducet, quemadmodum Samsoni corporaliter factum est, sitque hodie plurimis; insultabuntque illi postmodum summo cum ipsius rubore inimici dicentes: *Tunc ille es qui triplicatos frangebās funes, tu qui Leones discerpebas, milleque Philisthæos trucidabas, & portarum postibus euulsis, cunctos tuos inimicos euadebas: sed iam huic rei imponamus finem opportunam traditam doctrinam, ad virus hoc profligandum: sitque hæc.*

Ut statim ac cor se hoc vano bonorum naturalium gaudio permoueri senserit, in memoriam sibi reuocet, quam vanum, periculosum, perniciosumque sit, de alia quapiam re lætari præterquam de diuino obsequio: considerando etiam quam perniciosum

Iud. 16. 22

Iud. 16. 19

NOTA:
Remediū
ad danda
ex hoc na-
turaliū bo-
norū gau-
dio emer-
gentis e-
uadendā

V tiosum

B.

Iohannis
CruceOpera
Mystica

NVI

124

riofum fuerit Angelis (sua pulchritudine & naturalibus bonis oblectari, cum propter ea adeo deformes, in abyssos corruerint. Quanta etiam quotidie mala incurrunt homines ob eandem vanitatem: quare tempestiuè adhibeant remedium, quod Poëta hominibus, qui huiusmodi bonis deliniri incipiunt præscribit, dicens:

Principijs obsta, sero medicina paratur,

Cum mala per longas conualuerit moras.

*Prou. 23. Non intuearis (ait Sapiens) vinum quando
33. flavescit, cum splenderit in vitro color eius, ingreditur blande, sed in nouissimo mordebit. vt. coluber, & sicut regulus venena diffundet.*

CAPVT XXII.

*De utilitatibus, quas elicit Anima ex eo, quod
gaudium in naturalibus bonis non consti-
tat.*

Multa sunt commoda, quæ cōsequitur anima ex cordis sui ab huiusmodi gaudijs & delectationibus abstractione. Nam præterquam quod hac ratione disposita diuino amori, virtutibusq; cæteris efficitur directè parat locū humilitati, quantum ad se pertinet, & vniuersali charitati, quantum ad proximos: Dum enim nemini, ob naturalia bona, quæ fallacia sunt, singulariter afficitur, remanet illi anima expedita & limpida ad oēs rationaliter & spiritualiter diligendos, qualiter eos Deus amari vult. Quia in re animaduertere licet, neminem promereri amorem, nisi ob virtutem, quæ in eo reperitur; Quando autem hoc pacto adamat, fit hoc secundū voluntatē diuinā, & cum magna libertate, quod si hoc cum adhæsiōne fiat maiori, magis etiam adheretur Deo: quo enim tunc maiora capit incrementa hic proximi amor, eò quoque magis

augetur & diuinus: quanto autem magis diuinus, tanto etiam magis proximi amor crescit, eò quod vna eademque sit virtusq; causa & origo.

Aliud quoque inde exitium resultat commodum, nimirum quia perfectè adimplet, quod Saluator noster ait. *Qui vult venire post me, abneget semetipsum.* Quod nulla ratione efficere potest anima, si gaudium suum in proprijs naturæ donis reponeret: qui enim semetipsum aliqua ratione æstimat, nec seipsum abnegat, nec sequitur Christum.

Alia etiam egregia utilitas in huiusmodi gaudiorum abnegatione reperitur, quia videlicet magis animæ inducit tranquillitatem, digressionesque & euagationes profligat: ac sensuum, præsertim verò oculorum abstractione inducit, statim enim ac anima rebus istis frui non vult, nec illas intueri cupit, nec alios sensus occupare, ne forte ab ijs alliciat, sed neq; in ijs tēpus & cogitationes infumere curat, similis facta prudenti serpenti, qui obturat aures suas ne audiat voces incantantium, & aliquam carminum efficaciam sentiat: *Secundum similitudinem serpentis: sicut aspidis surda & obturanti aures suas.* Rectè enim custoditis animæ portis, quæ sunt sensus, non mediocriter tranquillitas puritasque illius custoditur, & augetur. Nec minus molumentum referunt inde illi, qui iam in huius generis gaudij mortificatione profecerunt, nempe quod iam obiecta notitiæq; obscæne, non eā in illis efficiunt impressionem, neq; impuritatem quam in ijs, quibus adhuc aliquid ex rebus istis placet, producent. Et propterea ex huiusmodi gaudij delectationis mortificatione & abnegatione, in spiritualis hominis animam & corpus, hoc est, spiritum & sensum, puritas resultat, & Angelicam quandam cum Deo conformitatem. animam.

Qui gaudium naturalium bonorum abnegat, præter dispositionem ad diuinum amorem ceterasq; virtutes, quæ directè parat in se locum humilitati, & charitati.

CAPVT XXIII.

De tertio bonorum genere, sensibilibus videlicet, in quibus voluntas affectum gaudij reponere potest, disputatur. Qualia, & quotuplicia sint, & qua ratione debeat voluntas in eis ad Deum dirigi, ab isto gaudio sese repurgando, demonstratur.

Consequēter de gaudio & delectatione sensibilibus reū (quæ dicebamus ad tertium bonorum genus, quibus oblectari voluntas potest, pertinere) agendum est. Perpendendum autē est, per sensibilia bona nos hoc loco omnia illa, quæ in hac vita sensui Visus, Auditus, Odoratus, Gustus & Tactus obijci possunt, nec non interiorē fabricam imaginarij discursus (quæ vniuersa ad corporeum interiorē exteriorēque sensum spectant) intelligere. Ad hoc autem, vt voluntas obscuretur & repurgetur ab huiusmodi obiectorum sensibilibus gaudio: & ad Deum per illud dirigatur, quædam veritas necessario supponenda est, nimirum (quemadmodum à nobis multoties dictum est) Inferioris hominis partis sensum (de quo hoc loco disputamus) nec esse posse capacem, Deum, sicuti Deus est cognoscendi & comprehendendi. Ita, vt nec oculus illum videre possit, aut aliquid ei simile: nec auditus eius vocem, aut illi similem sonum percipere; nec odoratus fragrantiam tam suauem olfacere, neque gustus adeo sublimem, dulcemque saporem attingere: sed nec tactus adeo iucundum ac delicatum tactum, aut quid illi simile experiri, nec postremo forma figuraque aliqua, quæ illum exprimat, cogitationi & imaginationi obijci valet, dicente Isaia. *A seculo non audierunt, nec auribus perceperunt: Oculus non vidit Deum absque te, &c. Isa. 64. 4.*

Animaduertendum autem hoc loco est,

V 2 bif-

mam corpusque suum dignum spiritus sancti templum efficiendo acquirit. Quod adeo mundum esse nequit, si cor suum aliquo modo bonorum ac naturalium gratiarum gaudio irretiat. Nec ad hoc assensus in rem turpem requiritur, gaudium enim delectatioque illa, cum talis rei notitia satis sunt, ad impuritatem animæ & sensus contrahendam; cum spiritus S. dicat, quod auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu, hoc est, quæ non sunt ordinatæ in Deum per rationem superiorem.

Alia etiam vniuersalis vtilitas inde sequitur, quæ est, quod præter tot damnorum malorumque (quæ superius recensimus) immunitatem, ab innumeris quoque vanitatibus alijsque plurimis nocentis, tã spiritualibus, quam corporalibus spiritualis homo liber fit: præsertim vero à desipientia illa exigua quæ æstimatione, qua cõmuniter ij laborant, qui de huiusmodi dotibus naturalibus suis, vel alienis lætantur & gloriantur. Vnde etiã prudentes & cordati reputantur (sicuti reuera sunt) omnes ij, qui ista paruipiunt, illaque duntaxat æstimant, quibus delectatur Deus.

Ex omnibus recensitis cõmodis, sequitur vltimum nobile certè præclarumque animæ bonum tantopere ad Deo inferuendum necessarium, libertas videlicet spiritus, per quam facile tentationes superantur, tribulationes patienter sustinentur, & virtutes felicia capiunt incrementa.

(.)

B.

Ioannis
Cruce

Opera
Mystica

NVI

124

Quidnam
per sensibilia bona
intelligendum sit

Sub nullū
inferioris
partis sensum
capacem
Deum.

*Bifariam
potest dele-
ctatio in
sensum
deriuari.*

*Sensitiua
hominis
pars, spiri-
tualia sen-
sualiter
duntaxat,
recipit,*

*Quomodo
utendum
sensibili
delectatione
in oratio-
ne.*

*Multa ani-
ma ad De-
um allici-
untur sen-
sibilibus
obiectis.*

*Maxima
cautela
adhibenda
in sensibili-
bus deuo-
tione.*

bifariam posse gustum & delectationem in sensum redundare: vel ex parte spiritus, communicatione aliquâ, quam à Deo interius recipit interueniente, vel certe ex parte rerum, quæ exterioribus sensibus obijciuntur & communicantur: iuxta factam autem nuper à nobis suppositionem, nec viâ spiritus, neq; sensuum interuentu, sensitiua hominis pars Deum cognoscere valet. Cùm enim illa habilitate, & aptitudine, quæ rem tantam attingat, destituta sit, spiritualia & intellectiua, sensualiter duntaxat recipit. Vnde sequitur, voluntatem in fruitione delectationis, ab aliqua apprehensionum istarum productæ, occupare & detinere velle, ad minus esse vanitatem & impedimentum, virium voluntatis, quo minus sese in Deum impendat, gaudium suum in illo solummodo reponendo. Quod integrè perfecteque minimè ipsa præstare potest, nisi seipsam, à gaudio huius generis rerum repurgando, quemadmodum de cæteris gaudiorum generibus docui, signanter dixi vanitatem futuram, si gaudio alicuius rei ex dictis detineri velle: Quando enim non sistit, nec in istis sese detinet, sed statim ac voluntas delectamentum eorum, quæ videt, audit, tangit, sentit, & degustat, ad sese in Deo oblectandum eleuatur, estq; illi delectatio ista motinum & impulsus ad hoc faciendum, id optimum est: tunc vero non solum huiusmodi motiones deuitari non debent, quando videlicet orationem hanc & deuotionem producant: sed etiam possunt illis uti, imo etiam debent, ad exercitium adeo sanctum promouendū: reperiuntur quippe animæ, quæ plurimum ad Deum alliciuntur sensibilibus obiectis. Verum maximâ hæc in re cautela & circumspetione, utendum est, trutinando effectus, quos inde referunt. Sæpe enim spiritualium mul-

ti, dictis sensuum recreationibus sub orationis, Deique prætextu vtuntur: & taliter hoc ab illis fit, vt potius recreatio, quam oratio appellanda sit: potiusque sibi ipsis delectationem & gustum quam Deo conciliant. Et quamquam intentio, quæ prætere ferunt videatur in Deum ferri, effectus tamen quem producant, id ob sensitiuam recreationem fieri manifestat: vnde potius debilitatem imperfectionis hauriunt, quam voluntatem animent, Deoque confinent.

Quamobrè placet hoc loco documentum quoddam apponere, ex quo quando prædictæ sensuum delectationes profunt, quando vero minimè, dignosci valeat. Quod est huiusmodi: vt si quotiescunque melodiam aliquâ audierit, vel alias quampiam res gratas, vel certe suauiter odores olfecerit, vel saporis aliquos, tactusque delicatos persenserit cõfestim ad primumq; motum noticia Dei, voluntatisq; erga eum affectus resultat & generetur, ita vt magis noticia illa oblectetur, quàm sensibili motiuo, notitiam illam producente, neq; huiusmodi motiuum illi placeat, nisi ad hunc duntaxat finem: indicium est illum utilitatem ex dictis rebus referre, & huiusmodi sensitiuum motiuum spiritum promouere, hocq; & nō alio modo, eo vt licet, tunc enim sensibilia ad eum, ob quæ à Deo creata dataq; sunt finem iuuant, & inseruiunt, nimirum vt per ea ametur & cognoscatur. Obseruandum autem hoc loco est illud, in quo ista sensibilia obiecta effectum purè spirituale quæ dixi producant, non propterea obiecta illa appetere, aut multum ea curare, licet quædo sponte offeruntur, magnam inde percipiat oblectationem, ob Dei sensum (de quo sum locutus) quem inde haurit, vnde nec pro acquirendis illis sollicitus est, & quando sese offerunt, cõfestim (vt dixi) voluntas.

voluntas ipsius ab illis tranſit, illaque deſerit, & ſe in Deo collocat, Ratio vero, ob quam huiusmodi motiua, quamuis eū in Deum ſtimulent non ad eō curat eſt, quia cum ſpiritus iſta promptitudine ac agilitate ad Deum cum omnibus, & per omnia aſſurgendi gaudeat, ad eō eſt ſpiritu Deſillectus, præuentus & ſatiſfactus, ut illi nihil deſit, nihilque proſus appetat: ſi autem ob ſinem hunc (cor ſcilicet in DEVM eleuandi) aliquid appetierit, conſeſtim obiectum illud euaneſcit: illiusque obliuiſcitur, & illud paruipendit.

At ille, cui hanc ſpiritus in diſtis rebus & delectationibus ſenſibilibus libertate, minimè in ſe animaduerrere experiri que licet, ſed potius delectationibus iſtis voluntatem ſuam detineri illiſque nutriti ſentit, proculdubio obſunt, & debet earum uſum procul à ſe arcere. Licet enim ratione ſeu intellectu utendo, velit per illa in DEVM aſſurgere, nihilominus quia appetitus oblectatur illis ſecundum id quod ſenſuale eſt in eis, & quia effectus ſemper eſt guſtui ac delectationi conformis, uero ſimilis eſt, obſeſſe illi ea potius quam prodeſſe, plusque detrimenti quam commodi adferre. Quod ſi animaduerrit regnare in ſe huiusmodi recreationū ſpirituum, debet illum mortificare; quo enim potentior fuerit, plus imperfectionis ac debilitatis in eo later.

Debet ergo ſpiritualis homo, quocunque guſtu ſeu delectatione, quæ ex parte ſenſuum, ſiue caſu, ſiue ex induſtria ſeſe obtulerit, ſolummodo in ordine ad DEVM uti; eleuando animæ gaudium, ut illud proficuum & perfectum eſſe queat; conſiderando omne gaudium, quod aliter quā in iſta abnegatione omniſque alterius gaudij annihilatione admittitur, vanum & inutile eſſe, obſtareque

uioni cum DEO voluntatis, quamuis de re admodum præclara & ſublīmi haberi uideatur.

CAPVT XXIV.

De damnis qua patitur anima, eo quod uoluntati gaudium in ſenſibilibus bonis reponere uelit.

IN primis ſi anima gaudium & delectationem, quæ in eam ex ſenſibilibus rebus redundare poteſt, in Deum illam dirigendo, non obſcurauerit & extinxerit cuncta illa, de quibus ſumus locuti vniuerſalia damna, quæ ex quocunque gaudij genere ſequuntur, etiam ex hoc ſenſibilium bonorū gaudio incurrit, patiturque; obſuſcationem uidelicet, ac obnubilationē rationis, tepiditatem, ſpirituale tædiū &c. Verum loquendo in particulari, multa ſunt peculiaria damna, tam ſpiritualia quā corporalia, in quæ directè propter iſtiusmodi gaudium labi poteſt.

Primo loco ex gaudio rerum oculis ſubiectarum propter Deum non abnegato, directè in eum reſultat uanitas animi, Diſtractio mentis, deordinata concupiſcentia, Impudicitia, Interior exteriorque deordinatio ſeu impudentia, Cogitationum impuritas, & Inuidiæ, ſeu æmulationes.

Ex gaudio percepto res inutiles audiendo, naſcitur directè diſtractio in imaginatione, loquacitas, inuidia, incerta iudicia, cogitationum uarietas, ex quibus plura alia pernicioſaque damna oriuntur.

Ex ſuauium odorum oblectamento, pauperum nauſea, Chriſti præcepto contraria reſultat, auerſio ab alijs inferuendo: exigua cordis in rebus abiectis & humilibus ſubiectio: ſpiritualis demum in-

V. 3. ſenſibi-

Damna, qua ex delectatione, uisibilium rerum non abnegata, ſequuntur.

Damna ex auditiua immortificatio.

Damna olfactus immortificatio.

B.
damnis
Cruce

Opera
Mystica
NVI
129

sensibilitas, saltém secundum proportionem mensuramque appetitus.

*Damna
Gula non
mortificat.
Luc. 16.
20.*

Ex ciborum porro ac cupediarum delectatione directe originem ducit gula & ebrietas, ira, discordia, charitatis erga proximos & inopes defectus, quo laborabat Epulo ille dives Lazari osor, qui epulabatur quotidie splendide. Inde etiam procedit corporis intemperies, infirmitates, commotiones impuræ, cum luxuriæ incentiua crescant.

Directè etiam hinc hebetudo quædam ruditasque spiritus gignitur, & rerû spiritualium appetitus taliter languet, vt in illis saporem reperire nequeat, sed neque illis detineri, aut de illis agere velit. Ex eodem quoque gaudio seu delectamento, cæterorum etiam sensuum & cordis distractio principium sumit, & multarum displicentia amaritudoque rerum.

*Damna
ex Tactu
immortificatio.*

Verum ex delectatione & gaudio Tactus mollibus lenibusque dedito, multo plura ac perniciosiora, & quæ velocius spiritui obsunt, eiusque vigorem & vires eneruant, damna oriuntur. Hinc execrabile mollitiæ vitium, vel certe incentiua illius, iuxta proportionem mensuramque delectationis tactus. Generatur etiã luxuria: animus efficitur effeminatus, & formidolosus, sensus blandus & mellifluus, ad peccandum, nocendumque paratus. Vanam quoque lætitiã & cordis gaudium immortificati Tactus delectatio infundit, linguæ licentiã, oculorumque libertatem nutrit, reliquosque sensus, secundum gradum appetitus huiusmodi obtundit, & obnubilat. Iudicium occupat, illudque in inscitia & stultitia spirituali conseruat, moraliterque pusillanimitatem & inconstantiam creat: & ob animæ cæcitatem & cordis debilitatem timere facit, vbi nihil est timendum. Hæc etiam delectatio tactus interdum exci-

rat confusionis spiritum, & conscientie spiritusque in negotijs insensibilitatem: eò quod plurimum eneruet iudicium, & ad talem redigat statum, vt nec salutare consilium capere, neque præbere norit, reddatque eam spirituahum & moralium bonorum incapacè, inutilem tandè velut vas perditum, & contrafactû, vniuersa hæc damna ex isto delectationis & gaudij genere oriuntur, in quibusdã plus, in quibusdã vero minus, magis minusque, intensiue, iuxta gaudij ac delectationis intensiõnem, & etiam secundum subiecti, cui eueniunt facilitatem, & debilitatem vel constantiam. Sunt etenim quædam naturales constitutiones, quæ ex occasione modica plus detrimenti capiunt, quam aliæ ex magna. Postremo, propter istud delectationis tactus genus, vniuersa mala & damna, quæ ex naturalium bonorum delectatione oriri diximus, incurri possunt: de quibus quoniam ibi satis iam dictum est, ea hoc loco non recenseo, quemadmodum etiam multa alia, quæ hæc tactus delectatio inducit damna prætereo, cuiusmodi sunt spiritualium exercitiorû penitentiaque corporalis imminutio; in sacramentorum Penitentia Eucharistiaque vsu tepor & indeuotio.

CAPVT XXV.

De vtilitatibus tam spiritualibus quam temporalibus, quæ in Animam ex gaudij delectationisque sensibilibus rerum abnegatione redundant.

STupendæ planè sunt vtilitates, quas Anima ex gaudij huius abnegatione elicet, quarum nonnullæ spirituales sunt, nonnullæ vero temporales. Prima vtilitas est quod anima recolligendo &

do & abstrahendo gaudium suū à sensibilibus rebus, distractionem ex nimio sensuum visu comparatam reparat, in Deumque se recipit, atque ita spiritus, & acquiruntur virtutes conferuntur, & crescunt.

Secundum spirituale emolumentum, quod ex repudiatione gaudij sensibilibus rerum in hominem resultat, eximium est: nimirū quia in veritate asserere possumus, huiusmodi hominem ex sensuali spiritali fieri, & ex animali ratiōnalem, & quod licet homo sit, Angelicè viuat, ex temporali denique & humano, diuinus fiat, & cœlestis. Quemadmodum enim homo, qui rerum sensibilibus lenocinia auocatur, & in illis gaudium suum reperit, nullam aliam appellationem promeretur, nec alia illi debentur nomina, quam hæc, de quibus locuti sumus, sensualis videlicet, animalis, temporalis &c. Ita etiam quando gaudij ab huiusmodi rebus sensibilibus abstrahit, & remouet, vniuersa hæc iure illi debentur nomina, spiritalis nempe, cœlestis, &c. Quod autem hoc modo, & nō aliter res se habeat, perspicuum est, cum enim sensuum exercitium sensualitatisque vigor repugnet, Apostolo teste, viribus & exercitijs spiritalibus, *Caro enim concupiscit aduersus spiritum: spiritus autem aduersus carnem;* hinc provenit, ut secundum diminutionem defectumque vitiorum vnus istarum hominis portionū, augetur & crescere debeant partis aduersæ vires, quibus obstantibus, non crescebant. Atque ita perfectionem consequente spiritali, hoc est, ista superiori Animæ portione, quæ Deum respicit, suamque cum eo communicationem habet; cuncta recensita attributa promeretur, siquidem perfectionem in bonis donisque Diuinis spiritalibus ac cœlestibus acquirat. Verumque hoc sancti Pauli auctoritate demonstratur; qui sensibus deditum ho-

minem, eum scilicet, qui voluntatis suæ exercitium in rebus duntaxat sensualibus occupat, animale hominem vocat, qui res Diuinas non percipit, hunc vero animalium, qui voluntatem suam in Deum erigit, spiritali appellat, eumque etiā profunda Dei penetrare & iudicare affirmat. *Animalis enim homo percipit ea, quæ sunt spiritus Dei: spiritalis autem iudicat omnia.* Quamobrem consequitur hinc anima admirabilem quandam vtilitatem, dispositionem nempe, ad bona Diuina, spiritaliaque dona recipienda.

Tertium porro emolumentum est, quia insigni cum excessu & fenore temporaliter augentur illi delitiæ ac gaudia voluntatis, siquidem ut ait Saluator, pro vno centum illi in hac vita tribuuntur. *Centuplum accipiet:* taliter, ut si vnicum repudiaueris & abnegaueris gaudium, centies tantum spiritaliter & corporaliter conferat tibi in hac vita Dominus, quem admodum è contrario, pro vna, existis sensibilibus rebus capta oblectatiuncula, centies tantum tibi molestiarum amaritudinumque pullulabit. Ex parte etenim visus à delectationibus vidēdiā repurgati, spiritali gaudium redundat in animā, ad Deum in omnibus, quæ videt siue illa Diuina sint, siue humana, ordinatum. Ex parte verò auditus à delectatione audiendi repurgati, centies tantum gaudij admodum spiritalis & ad Deum in omnibus, quæ audierit, siue illa Diuina sint, siue humana directi resultat. Et idem de alijs sensibus iam depuratis sentiendum est.

Quemadmodum enim in innocentia statu, quidquid videbant, loquebatur, & comedebant in paradiso primi parentes nostri, ad maiorem illos contemplationis suauitatem perurgebat, eò quod optime dispositam subiectamque sensitiuam partem rationi haberent: ad eundem etiam modum,

B.

Iannis
CruceOpera
Mystica

NVI

124

*Quantis
spiritali-
bus delitijs
perfruat
ille, qui
sensuales
delicias
abnega-
uit.
Matt. 19.
29.*

Ei, qui purus est omnia maiorem conciliant puritatem.

modum, qui repurgatum, ac spiritui subditum habet sensum ex omnibus sensibilibus obiectis, à primis etiam motibus inchoando, dulcis aduertentiæ contemplationisque Dei, delicias elicit. Vnde ei, qui purus ac mundus est, omnia siue sublimia, siue infima, magis profunt, maioremque conciliant puritatem: sicut è cõtra impurus, mediante sua impuritate, ex utrisque damnum colligit. Cæterum, qui appetitus gaudium non euincit, serenitate gaudij ordinarij in Deo, medijs creaturis & operibus ipsius non perfruetur. In eo autem, qui secundum sensum iam amplius nõ viuunt, vniuersæ sensuum eius operationes ac potentia, ad contemplationem Diuinam diriguntur. Cum enim verũ sit, iuxta rectam Philosophorum doctrinã, vnamquamque rem secundum esse quod habet, viuere; manifeste patet illum, qui esse spirituale mortificata iã animali vita adeptus est, absq; repugnantia vlla in Deum cum omnibus tendere debere, cum iam vniuersæ ipsius actiones & affectus spirituales sint, à spirituali vita promanantes: Ex quo sequitur huiusmodi hominẽ iam corde mundum, in rebus omnibus notitiam Dei iucundam & suauem, castam, puram, spirituales, lætam & amoroſam reperiturum.

Ex dictis colligo sequentem doctrinam, nimirum hominem, quamdiu sensus purgationi sensibilis gaudij ac delectationis nõ assuefecerit, ita vt superius à nobis traditum emolumentum eliciat, scilicet vt illum omnia confestim ad DEVM transmittant, abnegatione gaudij sui in rebus sensibilibus indigere, vt animam à vita sensitiua eruat & eripiat. Timendum quæ illi est, ne quoniam ipse minime spiritualis est, ex istarum rerum vsu, plus fortassis nutrimenti ac vigoris sensus, quam spiritus consequatur, præponderante & prædo-

minante in operatione ipsius vi sensibili, quæ maiorem producit sensualitatem, illamque nutrit & generat. vt enim Saluator noster ait. *Quod natum est ex carne, caro est: & quod natum est ex spiritu, spiritus est.* Quod attentè perpendendum est, ita enim reuera se res habet. Nec præsumat, qui nondum mortificatam adeptus est sensibilibus rerum delectationem, multum vti sensus operatione, ac viribus circa huiusmodi res sensibiles, sibi persuadens, eas spiritui profuturas. Plus enim animæ vires absque sensibilibus istis crescent, extinguendo videlicet gaudium & appetitum illarum, quam illo circa eas utendo.

Iam vero bona gloriæ, quæ in alia vita ob gaudij istius abnegationem expectantur, non est cur hoc loco referamus. Nam præterquam quod dotes corporales gloriæ, cuiusmodi sunt agilitas & claritas, præstantiores multo eis obuenient, quàm illis, qui nequaquam sese abnegarunt; augmentum quoque essentialis gloriæ animæ diuino amoris, ob quem diætas res sensibiles repudiavit, correspondens; pro quolibet momentaneo caducoque gaudio, quod abnegauit (sicut dicit S. Paulus) *1. ad Cor. 4. 17.* immensum gloriæ pondus in eo in æternum operabitur. *Id quod in præsentis est momentaneum & leue tribulationis nostræ, supra modũ in sublimitate æternũ gloria pondus operatur in nobis.* Non placet modo cætera commoda tã moralia quam temporalia, imò & spiritualia commemorare, quæ ex hac gaudij nocte acquiruntur; sunt enim vniuersa ea, quæ in cæteris gaudijs dicta sunt, & in longe eminentiori gradu, eo quod hæc coniunctiora naturæ sint: & proprietate ea qui ea respicit, intimiorem illorum abnegatione consequitur puritatem.

CAPVT XXVI.

De quarto bonorum genere, moralibus scilicet, agere auspiciatur, qualia ea sint, quae ratione voluntatis in ipsis gaudium sit licitum, declarat.

Quartum bonorum genus, quibus voluntas oblectari potest, bona sunt moralia. Per quae hoc loco virtutes illarumque habitus, in quantum sunt morales, nec non cuiuscunque virtutis ac operum misericordiae exercitium, Diuinæ legis politicæque obseruantiam, tandē vniuersam egregiè in dolis ac innatæ propensionis exercitationem intelligimus. Quae quidem moralia bona cum habentur, & exercentur, maiori fortassis digna sunt voluntatis delectatione, ceteris tribus bonorum generibus explicatis, ob vnā enim ex duabus causis, vel ob vtramque simul, potest homo de suis rebus oblectari, vel ob id, quod ipsae in se sunt, vel certe ob bonū, quod adducunt, & ad quod consequendū velut media, & instrumenta deseruiūt. Ex quo intelligemus possessionē trium generum bonorū, quae iam declarauimus nullum voluntatis gaudium promereri. Nam vt dictum est, nullum ex se bonū homini adducunt, sed nec illud in se continent, cum tam caduca sint & lubrica; quin potius (sicut etiam diximus) dolorem, poenam, afflictionemque animi illi ingenerant, & accumulānt. Licet enim ob secundā causam aliquod illis debeat gaudium, quādo nimium illis vitur homo, vt in Deum assurgat, ad eō tamen res hęc incerta est, vt sicut communiter videmus, potius ob sint homini quam prosunt. At bona moralia, ob primam causam, ob id videlicet quod in se sunt, & valent, aliquod possessori suo gaudium promerentur. Cū enim

pacem & tranquillitatem, rectumque ac ordinatum rationis vsū, operationes etiam concordēs adducant secum; nequit homo humano modo loquendo in hac vita re meliori potiri. Atque ita, quia virtutes ex se ipsis amari & aestimari merentur, humano modo loquendo, bene potest letari homo, quod eas possideat, exerceatque, tū ob id, quod ipsae in se sunt, tū etiam propter bonum quod humano & temporali modo homini adducunt. Hac quippe ratione Philosophi & sapientes, ac antiqui Principes, virtutes aestimarunt, laudibusque celebrarunt, atque illarū acquisitioni & exercitio (licet gentiles essent, & qui temporaliter duntaxat illas intuerentur, ob bona videlicet, quae temporaliter & corporaliter, naturaliterque ex illis in se redundare agnoscebant) vacarunt, neque solum per eas bona & famam, quam temporaliter ambiebant adepti sunt: sed praeterea Deus qui bonū omne etiam in barbaro gentilique diligit, nec rei aliquis bene executionem impedit. Qui (vt dicit Sapiens) nihil verat benefacere, ^{Sap. 7. 22.} cumulabat eos productiore vita, honoribus, dominij, tranquillitate, quemadmodam fecit Romanis, eo quod iustis vterentur legibus, vniuersumque ferme eis subdidit orbem, probos mores temporaliter remunerando, eō quod propter suam infidelitatem aeterni praemij essent incapaces. Ad eō quippe haec moralia bona diligit Deus, vt quia solummodo Salomon petijt ab eo sapientiam ad erudiendum populum, iusteq; optimos eum mores edocendo, gubernandum, gratissimè ^{3. Reg. 3.} hoc ab eo acceperit Deus, eique dixerit, quod quia sapientiam ob eum finem postularat, se ei illam concessurum, & insuper ea, quae non postularat, diuitias videlicet & honores, ita vt nullus praeteritorum aut futurorum regum illi similis esset futurus.

X

Quia

B.

Iohannis
CruceOpera
Mystica

NVI

124

3. Reg. 3.
n. 22.

Quia postulasti verbum hoc, & non petisti dies multos, nec diuitias, aut animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi sapientiam ad discernendam iudicium: ecce dedi tibi secundum sermones tuos &c. sed & hac, quæ non postulasti dedi tibi: Diuitias, & gloriam, ut nemo fuerit similis tui in Regibus, cuncta retro diebus.

Quaratione debeat Christianos homo de bonis moralibus gaudere?

Verum etiam si hoc primo gaudij modo debeat oblectari Christianus moralibus bonis operibusque bonis, quæ temporaliter exercet, quia temporalia illi, quæ diximus bona, adducunt; nequam tamen debet gaudium suum in hoc primo modo delectare: (quemadmodum de gentilibus, quorum spirituales oculi ultra hanc mortalem vitam non transcendebant, diximus) sed quandoquidem fidei lumine insignitus est, in qua æternam vitam sperat, sine qua omnia, quæ hic sunt, & quæ ibi reperitur, nullius illi sunt valoris, solum & principaliter possessione & exercitio istorum moralium bonorum, secundo gaudij modo delectari debet, videlicet in quantum opera bona Dei amore perficiendo, illi vitam æternam acquirunt. Atque ita solum oculos & gaudium in obsequendo, suisque bonis moribus & virtutibus honorando Deo constituere debet. Siquidem absque huiusmodi intuitu, nihil coram Deo virtutes valent, quemadmodum in decem Evangelij virginibus apparet, quæ omnes virginitatem seruarant operibusque bonis insudarant, sed quia quinque earum gaudium suum, non secundo modo, hoc est, dirigendo illud in operibus bonis ad Deum, sed potius vanè illud in primo lætandi gaudendi que modo, seipsas ex illorum possessione, iactando, collocarunt fuerunt à cælo absque aliqua gratitudine & præmio sponsi exclusæ. Multi etiam antiquorum aliquas habuere virtutes, & bona exercuerunt opera, & multi Christiani hodie illa exercent, &

Multi bonis operibus, & virtutum exercitijs vitam æternam non promerentur, & quare?

habent, grandiaque moluntur, quæ tamen nihil illis ad futuram vitam profutura sunt; eò quod in illis honorem gloriamque, quæ solius Dei est, & super omnia ipse amor non quaesierunt. Debet itaque Christianus lætari, non quia bona opera perficit, præclarisque moribus vititur, sed in eo quod illa solius Dei amore absque aliquo alio intuitu exercent. Quanto enim maiori sunt gloriæ præmio digna si ob Dei solummodo obsequium fuerint peracta: tanto maiorem illi coram Deo confusionem adducent, quando ex aliorum respectu intuitu fuerint profecta.

Ad dirigendum itaque conuertendumque ad Deum bonorum moralium gaudium, animaduertere debet Christianus, suorum bonorum operum, ieiuniorum, & elemosynarum, penitentiarum & orationum &c. valorem & æstimationem non tam in quantitate qualitateque illorum fundari, quam in Dei amore, quem in illis intendit: & quod tunc tanto sunt perfectiora & magis consummata, quanto puriori perfectiorique Dei amore fuerint peracta, & quanto minus ex illis in hac vita commodi, & in futura gaudij, consolationis, delectationis & laudis desiderauerit. Et idcirco nequaquam debet eorum suum in gustu, consolatione, suauitate cæterisque emolumentis, quæ secum bona exercitia, & opera adducere solent constituere stabileque, sed retrahere debet gaudium ad Deum, optando illis Deo obsequium impendere; insuper seipsum ab hoc gaudio repurgando, illiusque respectu obscurando, cupere solum debet Deum in eis oblectari in abscondito, & perfrui; absque vlllo alio intuitu & motu, nisi honoris gloriæque Dei. Atque hac ratione recolliget in Deum vniuersam voluntatis fortitudinem & vigorem, quantum ad bona moralia pertinet.

CAPVT XXVII.

De septem incommodis, quæ voluntatis gaudium in rebus moralibus reponendo, incurri possunt.

Septem esse reperio præcipua damna, quæ subire potest homo, ob bonorum operum morumque suorum vanum gaudium, eaq; vehementer nociua, eò quod spiritualia sint; quæ ego hoc loco breuiter recensebo.

Primum damnum vanitas est, superbia, gloria vana & præsumptio, operum quippe propriorum complacentia, absque eorum magni pensione esse nequit. Hinc iactantia nascitur, & reliqua, quemadmodum de Pharisæo in Euangelio dicitur: quod iactabundus oraret, & de ieiunio cæterisque operibus bonis gloriaretur.

Secundum damnum huic vt plurimum annexum est, quod huiusmodi homo cæteros improbos & imperfectos comparatiue iudicat, existimando eos minimè ad eò perfectè sicut ipse operari, in cordeque suo eos paruificiando, quin etiam verbis idiplum interdum exprimendo. Hoc etiam damnum patiebatur Pharisæus; siquidem in oratione sua dicebat. *Deus Gratiarum tibi ago, quia non sum sicut cæteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus: Ieiunabo bis in sabba: &c.* Atque ita vno solo actu, vtumque hoc damnum incurrebat, seipsum magnificiando, cæteros verò despiciendo sicut hodie faciunt multi, qui dicunt: non sum ego sicut ille talis, nec committo hoc vel istud sicut iste, vel ille. Imo plurimi istorum deteriores adhuc Pharisæo sunt: ille enim spreuit quidem cæteros, & personam etiam in parteculari designauit, dicens. *Velut etiam hic pu-*

blicanus: ac isti minimè his contenti, iracundia insuper exardescunt, inuidiaque ac liuore dum alios laudibus afferri audiunt, vel illos plus seipso agere, aut posse conspiciunt, tabescunt.

Tertium detrimentum est, quod cum ipsi in operationibus suis gustum solummodo & consolationem suam præ oculis habeant; communiter nequaquam eas aggrediuntur, nisi inde aliquid delectationis laudisque expectent, vnde sicut ait Christus. *Omnia vero opera sua faciunt vt videantur ab hominibus: nec propter solum Deum operantur.*

Quartum detrimentum ex isto sequitur, estque quod operum bonorum, quæ faciunt præmium, minimè in Deo sint reperiendi, siquidem illud in præsentia vita in operum suorum gaudijs vel consolatione, vel honoris emolumento, cæterisque id genus inuenire voluerint, qua in re (vt Saluator noster ait) *Amen dico vobis, receperunt mercedem suam.* Hocque modo cum solo operum labore pudè facti præmioque priuati remanebunt. Tanta autem est, quantum ad hoc detrimentum spectat, filiorum hominum calamitas, vt arbitrer maiorem operum, quæ in publico fiunt partem vel esse vitiosam, vel nullius valoris, vel coram Deo mancam & imperfectam: idque propterea quia non sunt ab istis commodis & respectibus humanis liberi & ab alienati. Nam quodnam aliud obsecro iudicium ferri potest de operibus, ac monumentis seu memorijs nonnullis, quæ aliqui faciunt & institunt, dum illa nisi honoribus, respectibus humanis, vitæque vanitatibus inuoluantur, & veluti vestiuntur, exæqui renouunt nomè, genus vel dominia sua æternitati hoc modo consecrando, templis insuper factis stemmata, insigniaque sua insculpendo; quasi seipso vellet ibi imaginis loco collocare, vbi

B.
Iohannis
Cruce

Opera
Mystica
NVI
124

vniversi genua flectunt: quibus in operibus, de aliquibus affirmari potest, pluris eos seipso facere, Deo ipso. Verum prætermisisti, qui ex deterioribus sunt: quot reperitur, qui pluribus modis hoc operum suorum detrimentum & iacturam patiuntur. Quorum nonnulli volunt ea laudibus celebrari, nonnulli illorum gratitudinem pro ijs exigunt, alij illa reserent, gratumque illis est, vt ea talis & talis sciat, imo etiam orbis vniversus, interdum etiam Eleemosynam, vel si quid aliud agunt, per alias personas fieri volunt; vt diuulgetur magis: alij denique vtrumque cupiunt. Quod nihil aliud est,

Matt. 6.2. Saluatorem nostro in Euangelio) homines vani faciunt, qui etiam propterea nullum à Deo operum suorum præmium sunt habituri.

Opera bona non hominibus sunt axat, sed sibi etiam ipsi celebrare debet spirituales.

Quam obrem vt hoc damnum euadant, debent huiusmodi homines opus suum celare, vt soli Deo notum sit, neque illud à quoquam magni fieri velint. Nec tantummodo alijs illud abscondere debent, sed etiam sibi ipsi, hoc est, vt nec ipsi sibi in eo complacere, alicuius illud valoris æstimando, aut delectationem ex eo eliciendo, cupiant. Hoc modo spirituali sensu accipiendum est illud, quod

Matt. 6.3. Dominus noster ait. *Nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua.* Quod perinde est ac dicere: ne temporali carneoque intuitu magni pendas opus, quod spiritualiter agis. Atque hac ratione vniversa voluntatis vis vnitur & colligitur in Deum, & opus coram eo efficitur proficuum: si enim secus fecerit, non solum illius (vt dixi) iacturam faciet, sed etiam multoties ob iactantiam suam & vanitatem interiorem, non mediocriter DEVM offendet. Ad hoc enim propositum illa Iobi sententia intelligenda est: *Si lætatum est*

in abscondito cor meum, & osculatus sum manum meam ore meo, quæ est iniquitas maxima. Hoc quippe loco, per manum, opus intelligit, per os autem voluntatem, quæ sibi in eo complacet. Et quoniam complacentia hæc in seipso est (vt diximus) ideo ait Iob. Si lætatum est in abscondito cor meum: quod est iniquitas grandis, & contra Deum negatio, vt ibidem etiam subiungit. Sibi ipsi enim opus illud, cuius est omne opus bonum, denegare: quemadmodum fecit Lucifer, qui in seipso sibi complacuit, denegando Deo quod ipsius erat, illudque sibi ipsi vsurpando.

Quintum huiusmodi hominum detrimentum est, quod in via perfectionis non progrediuntur. Cum enim delectationi ac consolationi in operando inhæreant, statim ac in operibus exercitijsque suis consolationem & suauitatem non reperiunt (quod ordinariè fit, quando eos Deus ad vltiora promouere vult, duriori illos pane, qui perfectorum est cibando, ac infantium lac auferendo, virium insuper eorum experimentum faciendo, & tenerum mollemque appetitum repurgando, vt cibum grandium valeant degustare) ipsi vt plurimum despondent animum, perseverantiamque amittunt, eò quod dictam in suis operibus consolationem minime reperiunt. Qua de re spiritualiter intelligitur illud, quod Sapientis ait. *Musca morientes, perdunt suauitatem vnquenti.* Quando enim cuiusdam istorum aliqua se se offert mortificatio, operibus suis bonis moriuntur, illaque intermittunt, ac perseverantiam iacturam faciunt, in qua suauitas spiritus & interna consolatio consistit.

Sextum istorum damnus est, quod vt plurimum decipiuntur, dum arbitrantur, damnum melio-

melliores res operaque esse illa, in quibus ipsi delectationem percipiunt ijs, in quibus eam minime experiuntur, ac laudibus euehant, & magni ista faciunt, illa verò improbant & vilipendunt, cum tamen aliter se res habeant; commuiter enim opera illa, in quibus homo magis amorem suum proprium mortificat (maximè quando necdum in perfectionis via profecit) Deo magis accepta sunt, & apud eum ob sui ipsius abnegationem, quam in eis exercet homo, magis pretiosa, quam ea, in quibus consolationem suam reperit: in his enim facillimè seipsum querere, & intendere potest. Atque ad hoc proposuimus, de huiusmodi loquitur Michas. *Malum manuum suarum, dicunt bonum: hoc est, illud, quod in eorum operibus malum est, dicunt ipsi bonum esse: quod inde eis prouenit, quia solatium suum & gaudium in operibus proprijs, non vero in soli Deo placendo constituerunt. Iam verò quantum sibi iuris damnatum istud tam in spiritalibus, quam etiam in communi hominum vulgo vsurpet, prolixum esset referre. Vix enim reperietur vnus, qui ad benè operandum solius Dei intuitu, absque alicuius consolationis, vel delectationis, aut alterius respectus adminiculis, moueatur.*

Septimum denique damnum est, quod in quantum homo vanum gaudium in operibus moralibus non extinguit, accipiendi consilij ac rationalis doctrinæ circa opera bona quæ acturus est, magis incapax redditur. Habitus enim ille debilitatis, quem in operando cum proprietate & inhaesione vani gaudij contraxit, illuminatiligat, vt aut alienum consilium melius esse non iudicet, aut etiam si melius iudicauerit, illud sequi recuset, eo quod ad illud exequendum animus desit. Huiusmodi etiam homines plurimum in charitate Dei & proximi remissi sunt. Amor quip-

pe proprius; quo in opera sua feruntur, frige facit in eis charitatem.

CAPVT XXVIII.

De vtilitatibus, quæ proueniunt Anima ex gaudij seu delectationis à moralibus bonis separatione.

Ingentia plane sunt commoda, quæ in animam ex eo resultant, quod voluntatis suæ gaudium huic bonorum generi vanè applicare nolit. Inprimis enim à plurimum tentationum fallaciarumque dæmonis ruina immunis est: quæ in gaudio & delectatione huiusmodi operum bonorum latent, sicut ex eo, quod in libro Iob dicitur intelligere possumus, *Sub umbra dormit in secreto calami, & in locu humentibus Quæ de diabolo dicta sunt; eò quod in humiditate gaudij delectationisque & in arundinis vacuitate (operis videlicet vani) seducit animam. Neque mirum est, gaudio isto secretè à dæmone decipi: nam etiam absque ipsius suggestione ipsum vanum gaudium deceptio est, maximè verò quando istorum operum aliqua iactantia in corde lateret: quemadmodum rem hanc rectè expressit Ieremias, dicens. *Arrogantia tua decepsit te, & superbia cordis tui. Quæ enim oblecto maior deceptio reperiri potest ipsa iactantia? à quâ deceptio libera fit anima se ipsam ab isto gaudio repurgando.**

Secunda vtilitas est, quod huiusmodi homo ordinatiora perfectiora que facit opera, cui rei si passio gaudij & delectationis in operibus prædominetur, nullus patet locus: hac quippe gaudij passione interueniente, irascibilis, concupiscibilisque portio, tantum sumunt incrementi, adeoque prævalent, vt ponderi rationis nullum

X. 3. relin-

B.
mannis
Cruce

Opera
Lystica

NVI

124

Cur anima in operibus bonis sapienter inconstans est. & uariata?

relinquant locum, sed ordinariè & ut plurimum loquendo anima in operibus & propositis bonis inconstans est, & varia quædam præmittendo, alia arripiendo, plura inchoando, & nihil perficiendo. Cum enim ob delectationis sensum operetur, hic autem inconstans sit & varius, & in quibusdā multò amplius quàm in alijs, euanescente delectatione, euanescit quoque opus & propositum, licet illud maximi fuerit momenti. Apud huiusmodi homines gaudium & delectatio est veluti operum ipsorum anima & vita: extincto proinde gaudio, moritur etiam & finem accipit opus, nec in eo perseverant, Christo Domino dicente: *Hi sunt qui audiunt, deinde venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salui fiant. Cuius rei ea est ratio, quia non alias vires, neque aliud fundamentum habebant, quam dictum gaudium seu delectationem. Quamobrem, qui voluntate ab isto gaudio separat & remouet, præstantissimam dispositionem ad perseverandum, & non aberrandum adeptus est. Vnde maximi est momenti utilitas hæc, quemadmodum viceversa, ingens est damnum illi contrarium. Sapiens oculos suos in substantiâ ac emolumentum operis, non autem in delectationem iucunditatemque ipsius collimat. Vnde nec aërem verberat & ex opere constans stabileque gaudium elicit, nec gaudij & delectationis subsidia requirit.*

Luce. 8. 13.

Tertia utilitas est profus diuina, nimirum quia profligato & sopito operum istorum vano gaudio, efficitur pauper spiritu, quæ una est Beatitudinum, quas filius Dei recenset dicens: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.*

Matth. 5. 3.

Quartum eodem modo est, quod qui gaudium istud abnegauerit, in operando mansuetus, humilis & prudens euadet. Non enim impetu & festinatione à gaudio concu-

piscibilis & irascibilis stimulatus operabitur, neque cum præsumptione affectata, ob æstimationem, quam sui operis, delectatione ipsius mediante concepit, nec tandem incaute gaudio excæcatus, opera efficiet.

Quinta denique utilitas est, quod efficitur Deo hominibusque amabilis, & seipsum ab auaritiæ, gulæ, & spiritualis acediæ, inuidiæ quoque spiritualis, alijsque mille vitijs, præseruat ac liberat.

CAPVT XXIX.

In quo de quinto bonorum genere, quibus oblectari potest voluntas, id est, supernaturalibus inchoatur tractatio. Qualia ea sint, ac qua ratione à spiritualibus distinguantur, & qualiter gaudium illorum ad Deum debeat dirigi, demonstratur.

Expedit ut iam de quinto bonorum genere, quibus anima oblectari potest, quæ supernaturalia esse diximus, differamus. Supernaturalium autem bonorum nomine hoc loco vniuersa dona, gratiasque à Deo concessas, quæ facultatem & virtutem naturalem superant, quæ gratis datæ appellantur, intelligimus: cuiusmodi sunt dona sapientiæ & scientiæ, quæ Deus contulit Salomonis gratiâ, quæ S. Paulus enumerat, Fides nimirum, gratia sanitatû, miraculorû operatio, Prophetia, notitia, discretioque; spirituum, declaratio sermonum, donum denique linguarum. Quæ quidem bona, quamuis extra controuersiam sit esse quodque spiritualia, sicut & illa eiusdem generis, de quibus immediatè sumus acturi: quia tamen insigne inter illa discrimen intercedit, placuit ea distinguere. Exercitiû quippe istorum, immediatè hominum utilitatè respicit, ob quam etiam illa confert Deus, ve ait S. Paul. *Vnicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatè.* Quod de gratijs istis accipiendum est. Ac spiritualium gratiarum exerci-

exercitium & praxis, locum duntaxat ha-
berint inter animam & Deum, & inter Deum
& animam, in intellectu voluntatisq; &c.
communicatione, quemadmodum postea
dicendum est. Quare differunt inter se ra-
tione obiecti: siquidem spirituales, inter
Deum animamque locum obtinent, alia
autem quas recensuimus supernaturales,
ad alias creaturas, pro illarum utilitatibus
diriguntur, & destinantur. Differunt præ-
terea in substantiâ, & consequenter in o-
peratione. Vnde etiam necessario diuersa
de illis debet tradi doctrina.

Cæterum de donis gratijsque superna-
turalibus, in eâ, quâ nunc utimur acceptio-
ne in præsentiloquendo, dico, ad vanum
earum gaudium repugandum duo hoc
loco emolumenta, quæ in hoc bonorum
genere reperiuntur, esse animaduertenda;
temporale videlicet, & spirituale. Tempo-
rale est, morborum curatio, cæcorum il-
luminatio, suscitatio mortuorum, dæ-
monum eiectio, futurorum vt sibi præ-
spiciant homines, prædictio; & id genus
alia. Spirituale verò sempiternumque
emolumentum est, vt per hæc opera co-
gnoscat Deus, etiq; obsequium debitum
ab eo, qui illa operatur, vel ab ijs, in qui-
bus, vel coram quibus effectum suum
fortioritur, impendatur.

Quantum ad primum emolumentum
temporale nimirum attinet, opera ac mira-
cula supernaturalia, exigua vel certe nul-
lum animæ gaudium delectationemque
promerentur, excluso. n. secundo emolu-
mento, parû vel nihil homini profunt, cû
ex se non sint media ad vniendâ Deo ani-
mam, sed charitas duntaxat. Hæc autē o-
pera & gratiæ supernaturales absq; gratiâ
faciente gratiâ ac charitate exerceri pos-
sunt, siue hoc fiat verè Deo dona gratiasq;
tribuente, quemadmodû iniquo Prophe-
tæ Balaam contulit, siue dæmonis ar-

te, vel alijs naturæ secretis alia similia
(sicut Simoni Mago contigit) falso effi-
ciendo. Quæ opera & mirabilia, si ali-
quam ea operanti vtilitatem adferre de-
berent, certè vera & à Deo concessa,
illam adferrent.

Hæc verò absque secundo emolumento,
quantum valeant docuit S. Paulus di-
cens. *Si linguis hominum loquar, & Angelorum;*
charitatem autem non habeam, factus
sum velut æsonans, aut cymbalum tinniens. Et si
habuerio prophetiam, & nouerim mysteria
omnia, & omnem scientiam, et si habuerio omnem
fidem, ita vt montes transferam, charitatem
autem non habuerio, nihil sum &c. Vnde &
Christus Redemptor noster plurimis, qui
hoc modo sua magni penderunt opera,
quando pro eis gloriam ab eo postula-
bunt dicendo. *Domine nonne in nomine tuo*

prophetauimus, & virtutes multas fecimus? Re-
spondet, Discedite à me qui operamini iniqui-
tatē. Quamobrem homo lætari debet, nō
quia eiusmodi insignitus est gratijs, illasq;
exercet: sed quia secundum emolumentū,
spirituale scilicet ex eis elicit; Deo in eis cum
charitate verâ, in quâ vitæ æternæ fru-
ctus consistit, seruiendo. Propterea nam-
que Saluator noster discipulos suos, eō
quod dæmonia eijcerent lætantes, repte-
hendit, dicens: Verumtamen in hoc nolite

gaudere, quia spiritus vobis subiiciuntur,
gaudete autem, quod nomina vestra scripta
sunt in calicibus. Quod secundum rectam Theo-
logiæ doctrinam perinde est, ac si di-
xisset. Gaudete & lætamini si libro vitæ
vestra nomina sint inscripta. Ex quibus
intelligimus, non debere hominem læ-
tari, nisi cum æternæ vitæ itinera carpit,
cum scilicet charitatis operibus insudat.
Quid enim coram Deo prodest, aut cu-
ius apud eum valoris est, quidquid Dei
amor non est? qui amor perfectus
non est; si fortis non sit, prudens,

1. Cor. 13. 2

Matt. 23. 2

Quomodo
Lazari de-
bet homo
in huius-
modi bo-
nis?

Luc. 10. 20

B.
Mannis
Cruce

Opera
Mystica
NVI
124

ac in omnium rerum gaudio repurgando discretus: illud totum ad solam dei voluntatem perficiendam ordinando. Atque hoc pacto vnitur Deo voluntas medijs istis supernaturalibus bonis.

CAPVT XXX.

De damnis, quæ resultare possunt in animam ex eo, quod voluntatis gaudium in hoc bonorum genere reponat.

TRia præcipua damna existimo ego incurere posse hominẽ, gaudium in bonis supernaturalibus reponentem. Decipere videlicet & decipi: fidei iacturam in anima: vanam gloriam vel aliquam aliam vanitatem.

Qui supernaturalibus bonis delectatur, facile seipsum, & alios decipit.

Quantum ad primum attinet, facillimum est alios, & seipsum quoque huiusmodi operibus sese oblectando decipere. Cuius rei est ratio: nam ad discernenda ista opera, quæ scilicet falsa sint, & quæ vera, item qualiter, & quo tempore exerceri debeant, magnum consilium, multumque Dei lumen necessarium est: vtrique autem rei operum istorum æstimatio, nimiumque ex eis gaudium impedimento est. Et hoc ob duas accidit causas: Prima est, quia gaudium hebetat obfuscatque iudicium: Altera verò, quia ob gaudium, ac delectationem operis illius, non solum appetit homo citius illud fieri, sed etiam ut illud extra tempus operetur propendet. Et dato casu quod virtutes, & opera, quæ exercetur vera sint, nihilominus satis sunt duo isti defectus, ut sæpe numero in illis decipiatur: vel non capiendo illa sicuti capi intelligique deberent, aut non ex illis proficiendo, illisque quando & qualiter oportet vtendo. Quamuis enim verum sit, quod quotiescunque hæc dona & gra-

tias imperitur Deus, simul etiam illarum lucem ac motionem, qualiter nimirum & quando exerceri debeant conferre, ipsi nihilominus plurimum aberrare possunt, non eis cum ea, quam requirit Deus, perfectione, nec eo, quo ipse vult modo & tempore, ob proprietatem & imperfectionem, quam circa illas habere possunt, vtendo. Quemadmodum legitur facere voluisse Balaam, cum contra Dei voluntatem ad maledicendum Israelitico populo pergere præsumpsit. Quamobrem iratus Dominus interficere eum volebat, Sancti quoque Iacobus & Ioannes zelo commoti, volebant facere ignem de celo super Samaritanos descendere, eò quod nolissent Christum Dominum nostrum hospitio excipere; quos propterea reprehendit. Ex quo manifestum fit, qualiter huiusmodi, de quibus loquimur imperfecti, ad opera ista, quando non expediebat patranda, ab aliqua imperfectionis passione, gaudio æstimationeque illorum inuoluta, determinantur & inducuntur. Quando enim similis imperfectio non interuenit, tunc solum ad virtutes istas operandas mouentur & determinantur, quando & quomodo Deus illos ad id excitat, extra quod tempus, ea aggredi non expediebat. Idcirco enim de quibusdam Prophetis conquerabatur per Ieremiam Deus dicens: *Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant, non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant.* Et postmodum subiungit: *seduxi uni populum meum in mendacio suo, & in miraculis suis, cum ego non misissem eos, nec mandarem illis.* Ibidem, etiam de illis dicit: *Quod videbant cordis sui visionem, illamque edicebant: quæ omnia nequaquam hoc modo contigissent, si ipsi hæc abominabili propterea in operibus istis caruissent.* Vnde ex istis autoritatibus datur intelligi, huiusmodi gaudij damnum, non solummodo ad

ad inique peruersaque gratijs istis à Deo dactis vrendum inducere (quemadmodum Balaam, & illi quos citato loco Ieremias dicit patrasse miracula, quibus decipiebant populum, inducti fuerunt) verum etiam eosque petrahere, vt absque eo, quod illas à Deo receperint, ijs vtantur; quemadmodum fecerunt isti, qui sua delicia prophetizabant, visionesque, quas ipsi componebant, aut quas illis dæmon representabat, divulgabant. Cum enim illos huiusmodi rebus addictos animaduertit dæmon, latum eis ad hæc præbet campum, plurimamque suggerit materiam, multis sese modis immiscendo, vnde & isti vela pandunt, & impudentem audaciam acquiritant, & huiusmodi prodigiorum operam, prodigi efficiuntur. Neq; hic malum istud sistit, sed eosque cupiditas & delectatio istorum operum perducit, vt si huiusmodi homines occurrit antea eum dæmone pactum inierant (multi quippe istorum ob occultum cum eo pactum ista perpetrant) iam expressum manifestumque inire non vereantur, ex pacto se illi veluti discipulos & confederatos subiiciendo. Hinc malefici, incantatores, magi, arioni & striges prodeunt. Et eosque gaudij & delectationis circa ista opera malitia peruenit, vt non emere duntaxat pecunijs dona gratiasque diuinas ad obsequendum dæmoni velint, quemadmodum Simon magus cupiebat, sed etiã ter Deo sacratas, imò etiam (quod sine tremore dici non valet) diuinas acquirere studeant (grandem hinc Deus misericordiam suam dilaret & demonstret.) Quam verò sebi ipsi perniciosi sint huiusmodi homines, & quantum Christianæ reipublicæ detrimentum inferant, vnusquisque manifeste poterit cognoscere. Quo loco animaduertendum est, vnuerfos illos magos & arios, qui inter filios Israhel fuerant

reperiti, quos etiam Saul è terra exterminauit; idcirco in tantas abominaciones, deceptionesque lapsos fuisse, quia veros Dei Prophetas imitari voluerant. Quicumque ergo gratiam & supernaturale donum à Deo fuerit consecutus, debet delectationem, & cupiditatē ab ipsius exercitio procul arcere: Deus autem, qui illud supernaturaliter ad Ecclesiam suam vel membrorum ipsius commodum præbet, supernaturaliter quoque, ad ipsius exercitiū illum permouebit, qua ratione, & quo tempore illud exercere debeat, inspirando. Si enim discipulis suis præcipiebat, ne solliciti essent, quid aut quomodo essent locuturi, eò quod negotium esset supernaturale fidei, vult similiter (cum negotium operum istorum non sit minoris momenti) vt præstoletur homo donec ipsemet Deus cor excitando operatus sit, cum in ipsius virtute, omnis virtus debeat operari. Et propterea discipuli in Apostolorum actis, quamuis eis Deus gratias donaque ista larga manu infudisset, petierunt tamen ab eo, vt manum suam ad sanitates, signa & prodigia per ipsos perficienda extenderet, vt fidem Domini Nostri Iesu Christi cordibus audientiam imprimerent: *Da seruitus cum omni fiducia loqui verbum tuum in eo quod manum tuam extendas ad sanitates & signa, & prodigia fieri per nomē sancti filij tui Iesu.*

Secundum damnum, ex hoc primo potest promanare, fidei videlicet iactura & detrimentum, quod dupliciter contingere potest. Primo, respectu aliorum. Nam volendo virtutem, & miraculum extra tempus, & præter necessitatem operari, præterquã quod Deus tunc manifeste tentatur (quod profecto est peccatum grande) accidere poterit rem minimè ex voto succedere, effectuque carere, vnde in

Y cor-

B.

mannis
Cruce

Opera
Mystica

NVI

124

Act. 4. 30

Secundum
damnum,
quod in
iis super-
naturalibus
bonis
se oble-
tando in-
curritur,
est fidei de-
trimentum.

cordibus presentium, minor credulitas fideique contemptus oriretur. Quamuis enim aliquando res ex sententiâ succedat, eò quòd ita Deus alias ob causas respectulque velit, quemadmodum cum illa Saulis Pithonissa fecit (si tamen verum est Samuelem ibi apparuisse) non semper tamen, eodem illis eueniet modo: quando autem voti compotes euaserint, non propterea tamen non errant ipsi, aut sunt à culpâ immunes, eò quòd istis vtantur gratijs, quando minime deberent.

NOTA.
Quâ ratione fidei incurritur.

Secundo modo poterit huiusmodi persona in seipsa detrimentum pati, quantum ad fidei meritum spectat, nam miracula ista magnipendèdo, à substantiali fidei exercitio, quæ est habitus obscurus, duellitur: vnde etiâ vbi plura signa testimoniaq; concurrunt, minus ex credendo meriti resultat. Vnde S. Gregorius dicit. *Fides non habet meritum, cui humanaratio præbet experimentum.* Vnde Deus ista miracula, quando ad credendum sunt necessaria, vel ob alios gloriæ suæ sanctorumque suorum fines, operatur. Ne etiam sui discipuli fidei merito carerent, si Resurrectionis suæ experimenta cepissent, propterea antequam se ipsis palam ostenderet, multa operatus est, vt eum minime cernendo, fidem ipsius adhiberent resurrectioni, Magdalenz quippe, primo vacuum monstrauit sepulchrum, postmodû voluit illi ab Angelis mysterium hoc dici (Fides enim est per auditum, sicut ait S. Paulus) vt illud audiens, prius crederet, quam cerneret. Quin etiam quando illum iam conspexit, fuit id in hortulani schemate, vt illam in credulitate, quæ illi deerat presentiz suæ calore perfecte instrueret. Discipulis quoque prius per mulieres resurrectionem nunciauit, postea verò illi ad videndum perrexere se-

pulchrum. Euntium etiam in Emaus prius inflammauit corda, quam se illis aliena specie cum eis iter carpens, ostenderet. Et tandem postmodum vniuerfos increpauit, eò quòd iis qui nunciarent, eum resurrexisse, non credidissent. Sanctum quoque Thomam, eo quòd resurrectionis suæ experimèta in vulneribus eius capere voluisset, reprehendit, dicens: *Beati qui non viderunt, & crediderunt.* Ex quibus patet, non admodum esse Deo gratum miracula fieri. Et propterea Pharisæos, eò quòd non crederent, nisi præcedentibus signis, ipse reprehendebat, dicens: *Nisi signa, & prodigia videritis, non creditis.* Magnum itaque fidei detrimentum subeunt, qui sese istis operibus supernaturalibus oblectare amant.

Tertium postremo detrimentum est, quod vt plurimum ob huiusmodi operum gaudium & oblectationem in vanam gloriam, vel aliam vanitatem labuntur. Nam etiam ipsum de istis mirabilibus operibus gaudium, si non sit (vt diximus) purè in Deo, vel propter Deum, vanitas est: quod ex eo patet, quia Dominus noster discipulos suos propterea reprehendit, quia fuerant lætari ex eo quòd dæmonia ipsis subijcerentur, quod gaudium si vanum non fuisset, nunquam illud Saluator noster reprehendisset.

CAPVT XXXI.

De duobus emolumentis, quæ ex gaudijs supernaturalibus gratijs abnegatione, elicuntur.

PRæter commoda, quæ consequitur anima seipsam per gaudij & delectationis huius priuatione à prædictis tribus damnis eliberâdo, duas insuper easq; eximias abnegationis

minas adificatur utilitates. Quarum prima
 est, quod magnificat & exaltat Deum.
 Secunda est quod ipsa quoque anima se-
 ipsam exaltat. Bisariam enim Deus in a-
 nima exaltatur. Primo modo, quando
 ipsa cor suum voluntatisque suae gaudium
 & delectationem ab omni eo, quod
 Deus non est, separat & abstrahit, vt
 illum totaliter in Deum transferat. Quod
 significare voluit Dauid dicens: *Accedat
 homo ad cor altum, & exaltabitur Deus.*
 Eleuato siquidem super omnia corde,
 exaltatur etiam anima super omnia illa.
 Et quoniam sic faciendo, in solo Deo
 cor reponitur, exaltatur etiam & mag-
 nificatur DEVS ipse, praestantiam
 & magnitudinem suam animae patefa-
 ciendo: in hac enim gaudij delectationis-
 que in Deum subleuatione, praebet Deus
 animae testimonium, quoniam ipse sit.
 Quod nequaquam fit, nisi gaudium, &
 consolatio voluntatis in rebus vniuersis
 euacuetur. Sicut etiam hoc per Dauid
 Dominus dixit. *Vacate, & videte, quo-
 niam ego sum Deus.* Et iterum ait. *In terra
 deserta, & inuisa, & iniquosa, sic in sancto ap-
 parui tibi, vt viderem virtutem tuam, & gloriam
 tuam.* Cum ergo verum sit exaltari Deum
 dum gaudium in separatione ab omni-
 bus rebus constituitur, multo exaltabi-
 tur amplius, illud ab istis mirabiliori-
 bus separando ac diuellendo (cum sub-
 limioris sint illarum entitatis, eò quod su-
 pernaturales sint) vt in eum solum trans-
 feratur; quamobrem illas relinquendo
 vt gaudium & delectatio in solo Deo
 reponatur, maior Deo gloria excel-
 lentiaque attribuitur quam illis; quo e-
 nim quis plura maioraque propter alium
 despicit, tanto plura illi facit, & exal-
 tat. Praeterea secundo modo exaltatur
 Deus, voluntatem ab isto operum gene-
 re separando, & abstrahendo. Quia

quò magis credimus Deo, fideliusque
 sine testimoniorum ac miraculorum
 adminiculis obsequimur, eò amplius ab
 animà exaltatur: plus enim de Deo credit,
 quam signa & portenta illi persuadere
 possent.

Secunda utilitas, animae nimirum sub-
 leuatio seu sublimatio ideo euenit, quia
 voluntatem ab vniuersis testimonijs si-
 gnisque apparentibus separando & elon-
 gando, ad purissimam hanc subleuatur,
 & euehitur, quam illi in gradu multo in-
 tentiori infundit & adauget Deus, si-
 mul etiam vberius illi alias duas Theolo-
 gicas virtutes, charitatem nimirum & sp̄
 tribuendo. Quà in re sublimissimis Dei
 notitijs obscuro nudoque fidei habitu me-
 diante perficitur, magnam quoque amoris
 percipit suauitatem media charitate,
 per quam in nullà alia re oblectatur vo-
 luntas, nisi in Deo viuo. Denique volun-
 tatis satisfactione, spe intercedente per-
 fruitur. Quae omnia admirabile sunt e-
 molumentum, quod directè & essentiali-
 ter ad perfectam animae cum Deo vnio-
 nea confert.

CHARITATE
 ad
 purissimam
 fidem per-
 ueniat a-
 nima.

B.
 Mannis
 Cruce

Opera
 Mystica

NIT

124

CAPVT XXXII.

*In quo de sexto bonorum genere, quibus oblectari
 potest voluntas agere incipit, qualia ea sine
 demonstrat, primamque eorum
 facit diuisionem.*

Quandoquidem scopus, quem in hoc
 nostro opere nobis proposuimus
 est, per spiritualia bona spiritum ad vn-
 ionem vsque diuinam Animae cum Deo
 dirigere; nunc quando in hoc sexto bo-
 norum genere de spiritualibus bonis, quae
 maximè negotium istud promouent, no-
 bis differendum est, operae pretium erit,
 vt tam ego, quam Lector peculiarf

Scopus au-
 thoris in-
 hoc opere.

Y 2 atten-

*Petit Au-
thor singu-
larè in istis
legèdis ne-
scutionè,
& quare:*

attentionè considerationem nostram huc
conuertamus. Est quippe res omnino
certa, quod ob exiguam quorundam sci-
entiam, plures spiritualibus rebus, pro sen-
su duntaxat vtuntur, spiritum vacuum re-
linquentes, ita vt vix reperiatur, cui sensi-
bilis gustus seu succus non magnam spiri-
tus partem corrumpat & demoliat a-
quam antequam ad spiritum perueniat,
ebibendo, aridum illum interim & vacu-
um relinquendo.

*Quidnam
per spiri-
tualia bo-
na intelli-
gitur?*

Ad rem itaque nobis propositam acce-
dendo dico, per spiritualia bona, me om-
nia illa intelligere, quæ ad res diuinas, ani-
mæque cum Deo conuersationem, nec
non ad Dei cum animâ communicationem
mouent, & iuuant.

*Spiritua-
lia bona in
duplici re-
peruntur
differen-
tia: Dul-
cia videli-
cet & A-
mara.*

Inchoando itaq; à diuisione per supra
genera factâ, dico spiritualia bona in
duplici differentiâ reperi: quædam videlicet
dulcia & iucunda, alia verò amara & affli-
ctiua, & vnumquodq; istorum generum,
in duas etiâ species seu modos diuiditur:
nam dulcia seu sapida bona, quædam sunt
rerum manifestarum, quæ distinctè intel-
liguntur, alia verò sunt rerum, quæ nec
clarè nec distinctè percipiuntur. Amara
quoque & afflictiua, quædam sunt rerum
manifestarum & distinctarum; alia autem
sunt rerum confusarum & obscurarum.

*Attente est
hac hono-
rè distin-
ctio perpè-
denda ad
librorum
istorum in-
telligentiam.*

Quæ omnia possumus etiam secundum
animæ potentias distinguere. Quædam en-
nim bona in quantum intelligentiæ sunt,
ad intellectum pertinent: alia in quantum
sunt affectus, ad voluntatem: alia verò in
quantum imaginaria sunt, ad memoriam
spectant. Prætermisissis itaque nunc amaris
bonis & afflictiuis, eò quòd ad Noctem
Passiuam pertineant, in qua de illis tra-
turi sumus, prætermisissis etiam dulcibus il-
lis & sapidis bonis, quæ dicebamus confu-
sarum esse rerum, & non distinctarum, vt
de illis vltimo loco agamus, eò quòd ad

noticiam generalem confusam, amoro-
sam, in qua vnio animæ cum Deo celebra-
tur spectent, quam Libro secundo dum
diuisionem apprehensionum intellectus
faceremus, prætermisimus, tractationem
illius in vltimum locum differendo, quod
etiam plene copioseque Libro noctis ob-
curæ præstabimus. Hoc autem loco de il-
lis dulcibus sapidisque bonis, quæ sunt re-
rum manifestarum & distinctarum, tra-
ctabimus.

CAPVT XXXIIII.

*Agitur de spiritualibus bonis, quæ distinctè intel-
lectum memoriamque subire possunt, &
quæ ratione voluntas sese gerere de-
beat circa illorum gaudium,
seu delectationem, e-
docetur.*

Magnus profectò nobis hoc loco
subeundus esset labor, si memo-
riæ, intellectusque apprehensionum mul-
titudinem recensere deberemus, mo-
dumque voluntati, quo sese circa earum
gaudium ac delectationem gerere debeat,
præscribere, nisi hæc de re fusè secundo, &
hoc tertio libro egissemus. Sed quoniam
ibi traditus est modus, quo duz istæ
potentiæ circa illas sese gerere debeant,
vt ad diuinam vnionem tendere possint;
cumque eodem omnino modo expediat
voluntati sese cum gaudio & delecta-
tione ex apprehensionibus istis orto ge-
nere; minimè necessarium est hoc lo-
co apprehensiones istas recensere: satis
si quidem est dicere, quod vbicumque di-
ctum est vt potentiæ illæ, sese à talibus
vel talibus apprehensionibus euacuent,
intelligendum supponendumque esse,
voluntatem quoque illarum gaudio euacuari
debere. Illud etiam quod de memo-
ria & intellectu dictum est, quæ ratione
nempe

nempe sese cum vniuersis apprehensionibus illis gerere debeant, idem profus de voluntate intelligi debet. Cum enim intellectus, & ceteræ potentie nihil admittere recusareque possint, absque voluntatis assensu; perspicuum est, eandem doctrinam, quæ deseruit vni, alteri quoque deseruituram. Quamobrem ea, quæ in hac parte desiderari possent, illo locopeticula (quæ ibi recensentur) incurret anima, si voluntatis gaudium in omnibus illis apprehensionibus nesciat ad Deum dirigere.

CAPVT XXXIV.

De sapientia dilectibusque spiritibus bonis, quæ distinctè in voluntate locum habere possunt, & quocumque ea sint.

Ad quatuor bonorum genera, omnia, quæ voluntati gaudium & voluptatem distinctè adferre possunt, reuocare possumus, Motiua nimirum, Prouocatiua, Directiua, & Perfectiua: de quibus sigillatim ordinateque differemus: & primo loco de motiuis seu excitatiuis, cuiusmodi sunt Imagines, sanctorumque effigies, oratoria, ritus, seu ceremonie.

Quantum autem ad imagines sanctorumque effigies spectat, multæ circa eas vanitates ac delectationes vanæ occurrere possunt, cum enim tantæ sint ad cultum diuinum momenti, tamque ad permouendam & excitandam ad deuotionem voluntatem necessaria; quemadmodum approbatio vsusque earum, qui in sancta Ecclesia matre nostra viget, perspicue demonstrant; (vnde etiam semper illis ad excitandum teporem nostrum vti expedit) multæ tamen reperiuntur perso-

næ, quæ gaudium suum ac delectationem in pictura potius ornatumque seu apparatu earum reponunt & occupant, quam in rebus illis, quas referunt & representant.

Ob duos primarios fines, sacrarum imaginum vsus instituit sancta Ecclesia, primo ob debitum in illis honorem, reuerentiamque sanctis exhibendam. Secundo ad permouendam voluntatem, atque deuotionem erga eos per illas excitandam.

Et quatenus ad hæc conferunt ac deseruiunt, summam adferunt utilitatem, vsusque earum necessarius est, ad quem finem consequendum imagines illæ, quæ magis propriè & ad viuum representant, magisque voluntatem ad deuotionem excitant, eligi debent, ad ista potius quam ad earum valorem, curiosum artificium & ornatum oculos collimando.

Sunt enim (vt dixi) nonnulli qui imaginis potius artem valoremque intuentur, & considerant, quam illud quod representant: & internam deuotionem, quam ad inuisibilem sanctum spiritualiter dirigere deberent, in exteriori affectu & curiositate ita reponunt; vt sibi in ea complacere ac oblectetur sensus, amorque & voluntatis gaudium in ea remaneat: quæ res totaliter verum spiritum impedit, qui affectus annihilationem in omnibus rebus particularibus requirit. Hoc clarè animaduertere licet ex quadam abominanda consuetudine, quæ temporibus istis apud plerosque inualuit, qui cum vanum mundanorum vestiendi modum minime abhorruerint, factas imagines illo vestimentorum schemate, quod homines vani ad recreationum ac leuitatum suarum satisfactionem indies adinueniunt, exornant, eaque vestium forma, quæ in ipsis reprehensione digna est, sanctorum induunt imagines: quæ res profecto sanctis, quos representant, semper ingrata sunt &

Y 3 inui-

B.
Iannis
Cruce

Opera
Mystica
NVI
124

inuisa, & adhuc est: hocque modo conatur demon, & ipsi cum eo, autoritatem, vanitatibus suis, in sanctos eas conferendo, non sine graui ipsorum iniuria conciliare. Atque hoc pacto honesta & grauis animæ deuotio, quæ vniuersam à se repellit profigatque vanitatem, eiusque vestigium ad curiosum, & superfluum ornatum imaginum, atque figurarum affabre depictarum, quibus per affectum adhaerent, quibusque oblectantur ad summum seducitur. Hinc videre est personas aliquas, quibus nunquam satis est imaginem imagini addere, quas etiam talis formæ, talisque operis esse volunt, nec alio, quam tali vel tali ordine disponi, vt vehementius sensum oblectent, interim autem deuotio cordis dmodum est exigua. Cui rei tanto plerumque affectu adhaerent, sicut Michas ille idolis suis adhaerens, vel certe Laban: quorum primus domo sua egressus, magnos debet clamores, eò quod illi sublata fuissent: alter verò, multo confecto itinere ita efferuescens, vniuersam Iacobi supellectilem sarcinasque, idola sua inuestigans, excussit.

*Iudic. 18.
24.
Gen. 31.
30.*

*Spiritualis
persona,
qua ratio-
ne uti de-
bet Imagi-
nibus
sanctis.*

Spiritualis ac deuota persona, in inuisibili præcipuam suam reponit deuotionem, paucisque indiget & vritur imaginibus, iisque præsertim, quæ plus Diuini, quam humani præ se ferunt: vestiendo & ornando eas, seque ipsam cum eis iuxta alterius potius sæculi schema & formam, & iuxta sanctorum statum; nec villo pacto huius sæculi figuræ modoque sese accommodat; vt non solum appetitum, ipsius vestis sæculi huius schemaque non permoueat; sed vt ne recordetur quidem eius per illud, aliquid illi vel ipsius rebus simile præ oculis habendo, sed nec illis quibus vritur cor implicatum habet, vnde si illis priuatur, parum admodum

affligitur, viuam siquidem intra se quaerit imaginem, quæ est CHRISTVS CRUCIFIXVS, in quo potius omnia sibi cupit auferri, omniaque sibi deesse, imo etiam illa, quæ videbantur esse media ad Deum promouentia, si illi auferantur, remanet quieta & pacata. Maior siquidem Animæ perfectio est in priuatione & ablatione huiusmodi motiuorum lætari, seque tranquillam conseruare; quam in possessione eorum cum appetitu & adhesionem. Quamuis enim laudabile sit huiusmodi imagines & instrumenta habere, quæ animæ deuotionem excitent (ad quem etiam finem semper huiusmodi seligendæ sunt, quæ eam magis excitent) verum non est perfectionis, ac eò illis adhaerere, vt eas cum proprietate possideat, ita vt si ab ea tollerentur, contristeretur. Quamobrem id sibi persuadeat Anima, quod quo maiori cum proprietate imagini vel motiuo sensibili adhaerit, eò minus orationem ac deuotionem suam ad Deum ascensuram. Licet enim extra controuersiam sit, quod imagines, quæ magis ad amulsum rem repræsentant, magisque quam alia deuotionem excitant, ob id, eamque solam ob causam maiori cæteris amore dignæ sint, minime tamen id fieri debet cum ea proprietate & adhesionem, de qua nuper sum locutus; ne videlicet eo, quod spiritum celeri quodam volatu in Deum subleuare debebat, obliuioni dato, totum absorbeat sensus, delectationi instrumentorum immerfus, quæ cum spiritum solummodo promouere debent, ad huncque duntaxat deseruire finem; iam ob istius hominis imperfectionem, potius obstaculo sint, & impedimento, & aliquando non minus, quam cuiusuis alterius rei adhesio & proprietas.

Sed dato, aliquam in hoc imaginis m
nego-

*Insuper
imperfecti
est Imagi-
nibus cum
proprietate
cordis ad-
herere.*

*Capitulum
vltimum
de
vitiis
in
re
adhaerentibus.*

negotio excusationem adferri posse, eò quod nuditatem, & paupertatem spiritus quam perfectio requirit minime habeat perspectam; saltem nulla poterit excusatio in imperfectione, quam vulgo multi circa coronas, rosariæque admittunt, assignari: vix quippe aliquem reperias, qui hac in parte debilitatem aliquam non demonstrat, potius ea isto fabricata modo volendo, quam alio, ex hoc non ex alio metallo, talis potius quam illius coloris aut ornatus, &c. cum non amplius vnum referat quam aliud, ad hoc vt facilius Deus orantis peccata admittat; aut vt ex hoc vel in alio persoluantur rosario; quin potius illa velocius exauditur anima, quæ simpliciter rectoque orat corde, nihil aliud in optatis habendo, quam Deo rem gratam præstare, nihil amplius hoc vel illud rosarium, nisi forte ob annexas Indulgentias, æstimando.

Est nostra vana cupiditas huiusmodi naturæ & proprietatis, vt vniuersis adhaereat & agglutinetur rebus, estque tinea instar, quæ integra demolitur, & tam res bonas, quam etiam malas corrodit. Quid enim obsecro aliud est, quod Rosario curioso oblecteris, potiusque illud ex ista quam ex illa velis materia, nisi quia gaudium & oblectationem in instrumento reposuisti? & cur potius hanc quam illam eligis imaginem, nec si te ad maiorem Dei amorem sit excitatura, consideras, sed si pretiosior solum sit, magisque curiosa attendis? Profectò si appetitum ac gaudium tuum in soli Deo placendo reposuisses, nihil hoc vel illud curares. Nec mediocriter generat fastidium aliquas spirituales personas, tantoperè modis artificijsque motiuorum & instrumentorum istorum, vanæque in illis delectationi & curiositati addictas cernere: nunquam enim eos contentos, satisfac-

tosque animaduertes, sed semper vnum morium propter aliud deserere, aut permutare, & propter istos visibiles modos, spiritus deuotionem obliuioni dare, eodem interdum affectus & proprietatis genere ista prosequendo, quo aliam temporaneam supellestem prosequuntur; vnde non mediocriter patiuntur detrimentum.

CAPVT XXXV.

Eandem de sacris Imaginibus prosequitur materiam. Ignorantiam etiam quandam, qua nonnulla circa eas tenentur persona, exponit.

Multa de ruditate & stupiditate, qua circa imaginum vsum, multæ laborant personæ, esse dicenda, nã eousque stoliditas hæc peruenit, vt nonnulli plus fiduciæ in quibusdã reponant imaginibus, quàm in alijs, à solo affectu amoreque; quo in vnam potius quam in aliam feruntur, figuram inducti. Qua in re insignis quædam ruditas, & cererum ad diuinum cultum ac honorem illi debitum attentum ignorantia lateret: qui orantis fidem ac cordis puritatem maximè intuetur. Nam quod Deus plura interdum conferat beneficia, per vnam quam per aliam eiusdem generis Imaginem (quamuis in earum officio plurimum aliquando intercedat discriminis) hoc idcirco fit, vt homines magis per vnam, quam per aliam imaginem suam prouocent deuotionem. Quamobrem nulla alia causa est, cur Deus miracula operetur, beneficiaque maiora per aliquas imagines, quam per alias conferat, nisi vt nouitate illa, languida & sopita

Stoliditas quorundam plus in vna quàm in alia imagine fiducia reponuntur.

Cur Deus plura interdum conferat beneficia per vnam imaginem, quam per aliam.

fidem

B.

Annis
Cruce

Opera
Mystica

NUM

124

fideliū deuotio, & affectus excitetur. Cum autem tunc media imagine, illa deuotio accendatur oratioque continuetur (vtrumq; enim medium est vt preces audiat Deus, postulataque concedat) tunc etiam imagine illa mediante, & propter affectum & orationem, continua beneficia confert Deus & miracula patrat: fides enim & deuotio, quæ erga imaginem habentur, in sanctum quem representant, deriuatur & redundat.

Quare nullo modo facienda est reflexio in artificij artibus, eum qua imago est effecta differentiam, vt plus ſpei in vna reponatur quam in alia, effer enim hoc insignis stupiditatis: sed illæ pluriſi fuerint, quæ magis acciunt deuotionem. Vnde Deus vt magis istam formalem fidelium deuotionem repurget, solet vt videmus, si aliqua præstare beneficia ac miracula operari velit, ordinariè illa, medijs quibusdã exhibere imaginibus, non perfecte admodum efformatis, aut curiosè depictis vel figuratis, ne fideles aliquid rerum istarum picturæ, vel arti adscribant. Sæpe etiam solet Dominus noster huiusmodi impendere beneficia, medijs imaginibus illis, quæ magis sunt ab hominibus remota ac solitaria. Primo, vt impulsu illo eas ad eundem, magis affectus incaleſcat, actusque fiat intensior. Secundo vt ab hominum strepitu segregati, orationi incumbant, quemadmodum Dominum nostrum fecisse legimus. Quam ob causam, ille qui peregrinationem aliquam suscipit, optime facit, si eam tunc obeat, cum nulli alij locum illum petunt, quamuis propterea insolito id fieri tempore deberet. Cum autem magna hominum frequentia iter illud carpit, nunquam illi author essem eò eundi, vt plurimum enim, magis inde distracti in deuotiq; redeunt, quam iuerant. Nō pauci etiam peregrinationem aggre-

diuntur animi potius gratia, quam deuotionis. Itaque si fides & deuotio abſor non satis erit imago: o quam viua eleganſque fuit imago Saluator noster in mundo, nihilominus tamen omnes, qui fide erant destituti, licet maximè illum comitarentur, eiusque stupenda conſpicerent miracula, nihil inde vtilitatis referabant. Atque hæc erat potissimum ratio, cur in patria sua pauca patrarit miracula, vt ait Euangelista.

Placet etiam hoc loco aliquot supernaturales effectus referre, quos interdum imagines aliquæ in particularibus personis producere solent. Nam nonnullis imaginibus infundit Deus spiritum singularem, taliter vt imaginis figuræ deuotioque, quam illa excitauit in mente ac memoria remaneant impressæ, ac stillam præsentem haberent, & quando a ceteris illius recordantur, eundem illis infundit spiritum, quem primo visa, contulerat, nonnunquam plus, nonnunquam minus; in alia verò imagine licet perfectius elaborata, nequaquam illum spiritum experiuntur.

Multæ præterea personæ maiori afficiuntur deuotione ad imagines vno modo fabricatas, quam ad alias; & in aliquibus nihil illud erit aliud, quam affectus, & delectatio quædam naturalis (quemadmodum etiam alicui magis grata erit facies vnius personæ, quam alterius) magisque illis naturaliter afficiuntur, & præsentiorum in imaginatione circumferent, quamuis non adeò sint elegantes ac alix; eò quod naturalis ipsarum constitutio magis ad illum formæ ac figuræ modum propendat. Vnde nonnulli attribuantur, effectum, quem erga talem vel talem gerunt imaginem, deuotionem esse, & fortassis nihil amplius erit, quam delectatio & affectus naturalis.

Inter-

*Carpotius
præſter
Dei be-
neficia per
Imagines
solitarias*

Interdum etiam eueniet, vt aliquam inueniendo imaginem videant eam moueri, vel vultum immutare, innuere aliquid, vel loqui. Istum modum sicut & illum supernaturalium effectuum imaginum, de quibus sanctorum paulo ante locuti, licet sit verum multoties veros effectus, & proficuos producere, Deo illos vel ad deuotionem augendam, vel certe vt anima aliquod habeat fulcrum, cui ideo quod aliquatenus debilis est & infirma possit inniti, & ne ad eum crebro euagetur ac distrahatur, producente: alijs tamen vicibus minime sunt effectus huiusmodi veri, solentque illos efficere Dæmon, vt noceat & fallat. Propterea pro omnibus capite sequenti trademus doctrinam.

CAPVT XXXVI.

Quaratione voluntatis gaudium, seu delectatione per Sacrarum Imaginum obiecta, taliter ad Deum dirigi debeat, vt voluntas non erret, nec pereas impedimentum incurrat.

Quemadmodum Imagines non mediocriter conferunt ad excitandam Dei Sanctorumque memoriam & voluntatem ad deuotionem persequendam, via ordinaria, sicut æquum est illis vtendo, ita etiã non leuis erunt occasio erroris, si cum res supernaturales circa eas contingunt, neque anima qualiter ad Deum tendere debeat siquidem vnum ex præcipuis medijs, quibus Dæmon animas incautas facile decipit, viamque veritatis spiritus illis præcipit, sunt res insolitæ, & præterordinariæ, quas ostendit per imagines: siue per materiales, & corporeas, quibus vtitur Ecclesia, siue per illas, quas solet ipse phantasia imprimere, sub talis vel talis Sancti schemate, vel etiã sub imagine sua, transfigurando se in Angelum lucis, vt fallere possit. Sagax quippe astutusque diabolus

in istis ipsis medijs, quæ nobis ad remediũ & adiumentum collata sunt sese occultare satagit, vt nos magis incautos deprehendat. Quamobrem deuota anima semper etiam in bonis formidare debet, malum enim, sui ipsius testimonium secum adfert.

Quapropter ad vniuersa damna, quæ in hoc euentu anima pati posset euadenda (quæ sunt vel à ceteri in Deum volatu præpediri & retardari, vel vili modo & insipienter imaginibus vti, vel certe per illas decipi, quæ omnia superius adnotauimus) ad repurgandam præterea in eis voluntatis delectationem & gaudium, & dirigendam per eas ad Deum animam (qui est scopus, quem in ipsarum vsu proponit Ecclesia) vnicum duntaxat monitum & documentum, quod pro omnibus satis est, præscribere volo.

Et est huiusmodi quod quandoquidem imagines sacræ ad nil deseruiunt aliud, nisi vt sint nobis motiua inuisibilium rerum; nihil etiam aliud requiramus in eis præter motiuum, affectum, voluntatisque delectationem in re viua, quam referunt & præsentant. Propterea vtatur fidelium quilibet hac circumspectione, vt statim ac aliquam fuerit intuitus imaginem, nolit illi sensum immergere & alligare, siue fuerit corporea imago, siue imaginaria, siue sit pulchrè & eleganter efficta, siue pretiosè ornata, siue illi sensitiua, siue etiam spiritualem conciliet deuotionem: omnibus istis accidentibus spretis, non amplius sese ad eam reflectat: sed præstita imagini ea, quam Ecclesia præcipit, adoratione, confestim inde erigat mentem ad rem, quam representat, succum & voluntatis oblectamentum in Deo, vel sancto cuius opem implorat, cū deuotione, ac spiritus sui oratione reponat. Ne id quod viuo prototypo & spiritui debetur, à pictura, & sensu

Z

vltur.

B.

Iohannis
CruceOpera
Mystica

NVI

124

vsurpetur. Hoc modo faciendo non decipietur, nec spiritum & sensum, ne ad Deum libere & expedite euolent, occupabit. Et sic imago, quæ supernaturaliter, eius deuotionem prouocat, multò copiosius id efficiet, siquidem absque morâ, affectu sese in Deum erigit. Semper enim quod Deus istas, vel similes largitur gratias; id facit inclinando affectum, & gaudium voluntatis ad id quod est inuisibile, quod à nobis fieri vult annihilando vires & vigorem potentiarum, quoad res omnes visibiles, & inuisibiles.

CAPVT XXXVII.

Traſtationem de bonis motiuis seu prouocatiuis continuat. De oratorijs, loquitur, orationi dicatâ, diſſert.

ARbitror satis à nobis explanarum esse, qua ratione in imaginum accidētibus possit spiritualis persona grandem, & fortasse periculosiorem admittere imperfectionem, si delectationem suam in ipsis reponat; quam in alijs rebus corporis & temporalibus solet committi. Dico autem periculosiorem fortasse imperfectionem committi; dicendo enim res illas pias esse & sanctas, securi efficiuntur, nec naturalem proprietatem, & adhesionem metuunt. Atque hoc modo crebro non leuiter decipiuntur, se iam deuotione esse plenos autumantes, eò quod gustum ac delectationem in rebus istis sanctis sentiant: & fortassis nihil illud amplius erit, quam inclinatio, & appetitus naturalis, quo sicut in res alias feruntur, sic etiam istis rebus sanctis afficiuntur.

Vanitas multorum nocua in oratione continetur.

Hinc prouenit (vt de Oratorijs loqui auspicemur) quod nonnulli semper cupidi sunt & nunquam imaginibus in suo oratorio congregandis, varioque ordine disponendis, ad ornandis explentur, eo sine

vt oratoria sua rectè concinneque sint disposita & ornata & omnibus placeant; cum tamen Deum non plus isto, quam illo diligant modo; quin potius minus; si quidè gustum & delectationem quam in illo apparatu depicto reponunt, viuò per illas imagines representatò, subtrahunt, sicut diximus. Quamuis enim sit verum, oratum & apparatus vniuersum necnon reuerentiam, quæ imaginibus possit exhiberi, exiguum quid esse respectu eius, quod merentur (& propterea illi, qui modica eas cum reuerentiâ decentiâque conseruant, magnâ digni sunt reprehensione, quemadmodum etiam illi, qui adeo eas ruditer & ineptè effingunt, vt extinguant potius quàm excitent deuotionem; ac proinde æquum esset aliquos artes huius imperitos ab eius exercitio arcere) at tamen nihil huic rei commune est, cum proprietate & affectu nimio & appetitu, quem tu in exterioribus istis ornamentis, & exquisito apparatu exerces, quando taliter sensum tuum absorbet, vt maximum cordi tuo adferant obstaculum, ne ad Deum assurgere, illumque amare, ac omnium rerum propter ipsius amorem possis obliuisci: Si enim propter ista, in his deficiis, non solum non grate hoc à te accipiet, sed te potius puniet, eò quod non ipsius potius in rebus omnibus gustum & beneplacitum quæseris, quam tuum. Quod optime colligere poteris ex solennitate ac lætitiâ illâ, quam maiestati eius Ierosolymam ingredienti cum tot eum cantibus, & ramis excipiendo, exhibuerunt, ipse porrò Dominus amaras fundebat lacrymas: eò quòd cum aliqui ipsorum sua corda ab eo longe remota haberent, signis illis exteriorique apparatu, affectum erga illum demonstrarent: *Populus hic labijs me honorat; cor autem eorum longe est à me.* *Qua in te tuto affirmare possumus sibi potius*

potius ipsis quam Deo festum celebrasse, quemadmodum hodie multis accidit qui quando alicubi solemnitate celebrari audiunt, plus inde ob recreationem quam sibi, siue ex eo quod videant, vel videantur, siue ob conuiuium, siue etiam ob alios respectus, habituri sunt exultant & lætantur; quam ex eo, quod Deo gratum exhibeant obsequium. Quibus propensionibus ac intentionibus suis, nulla Deo ratione placent: multo vero minus illi, qui festiuitatem, & solemnitatem præparando, inuentiones ridiculas, & indeuotas ut ad risum populos pronocent, immiscent, quibus magis distrabuntur; alij verò eiusmodi res, quæ potius vulgo gratæ sunt, quam eum ad deuotionem excitent, proponunt. **Iam verò** quid de illis dicam, qui alio sine ac intentione festa celebrant quid d. proprijs commodis, & vtilitatibus, quas in eis spectant? qui magis huic rei & cupiditati intenti sunt, quam diuino obsequio? ipsi hoc melius sciunt, & Deus, qui intratur: verum quocumque, ex istis modis res se habeant, credant se plus sibi ipsis, quam Deo festa celebrare.

Ea enim, quæ ob delectationem suam, vel aliorum hominum faciunt, non computat DEVS inter obsequia sua, imò euenire poterit, quod multi Dei festa cum gaudio celebrent, & eorum participes sint: DEVS autem illis succentest. Quemadmodum iratus fuit filiis israel, quando festum idolo suo cantando, choreasque ducendo celebrabant, arbitrantes se DEO festa agere; ex quibus etiam multa interfecit milia. Vel certe sicut Nadab & Abiud sacerdotibus, Aaron filijs; quos Deus thuribula manibus gestantes, eò quod alienum ignem obrulissent, interemit: vel denique sicut ille qui intravit ad nuptias non habens vestem nuptialem:

quem etiam iussit Rex ligatis manibus, ac pedibus in tenebras projici exteriores. Ex quibus liquido constat, quam moleste ferat DEVS, in congregate onibus ad obsequium iuui adunatis, huiusmodi reuerentias. Nam (heu Domine DEVS ^{Multatæ Christianis festa celebrantur, in quibus plus sibi iuuu uerpat damon quam Deus.} *Isai. 29. 13*) quot festa celebrant tibi filij hominum, in quibus maiorem sibi Diabolus partem vsurpat, quam tu? quibus ideo oblectatur Dæmon, quia velut mercator, nundinas suas in illis exercet. O quoties tu Domine poteris infestis istis dicere: *Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est à me: eò quod inutiliter me colant? præcipua enim potissimaque causa Deo seruiendi est, propter ipsummet Deum, nec alij inferioris notæ fines, interponi debent.*

Ad Orationem itaque redeundo, dico & assero, aliquos potius illa propter suam quam propter Dei delectationem & gustum adornare, imò plerique tam parum erga illa afficiuntur, ut non pluris illa faciant, quam cubacula sua profana: imò potius nonnulli non tanti illa æstimaunt; cum magis prophanis, quam diuinis oblectentur. Sed prætermittamus nunc ista, & loquamur adhuc de illis, qui subtilius procedunt (videlicet de illis, qui se inter deuotos numerant) multi enim istorum taliter gustum appetitamque suum oratorijs, ac ornatui illorum consecrarunt, ut uersum tempus, quod orationi diuinæ, interiorique recollectioni dare debebant, rebus istis occupent, & consumant. Nec tamen animaduertunt, quod si ista ad interiorem recollectionem ac pacem animæ non dirigant, tantumdem huiusmodi rebus se distrahi, sicuti & cæteris profanis; non animaduertunt inquam huiusmodi appetitus seu gustus, magnam illis singulis momentis inquietudinem & perturbationem

B.
Iannis
Cruce

Opera
Mystica
NVI
124

nem, præsertim si aliquis ista illis auferre vellet, generare.

CAPVT XXXVIII.

Qua ratione templis & Oratorijs vtendum sit, spiritum per illa ad Deum dirigendo.

Expedit interdum incipientibus, aliquid quam sensibile delectationem in imaginibus, & oratorijs admittere.

AD deducendum per hoc bonorum genus spiritum in Deum, animaduertere oportet, permitti, imò expedire interdum, incipientibus aliquam delectationem succumque sensibilem in imaginibus, Oratorijs, alijsque visibilibus rebus deuotis percipere: eò quod nondum ita ablatum & auulsum habeant à sæcularibus rebus palatum, vt propter huiusmodi delectationem obliuiscantur alterius. Quemadmodum fieri cum puerulo solet, ex cuius manu vt res, quam tener auferri possit, aliquid illi aliud offertur; ne forte ploret, si vacuis manibus relinquatur. Verum vt ad vltiora spiritualis homo progredi possit, ab omnibus quoque istis delectationibus & appetitibus, quibus voluntas oblectari potest, se se expoliare, & abnegare debet. Purus siquidem spiritus parce admodum huiusmodi obiectis sese alligat, sed interiori duntaxat recollectioni & mentali cum Deo conuersationi totus addictus est. Quamuis enim vtatur etiam imaginibus sacris, & oratorijs; id facit festinè admodum, statimque spiritus eius sistit in Deo, omnium sensibilium oblitus. Proinde quamuis melius sit orationi operam dare in decentiori loco; hoc tamen non obstante, ille locus deligendus est, in quo minus irretitur sensus & spiritus ad assurgendum in Deum, libertior sit. Qua in re vtendum nobis est responsione illa, quam Saluator noster dedit mulieri Samaritanæ, cum ab illo quisquam ad orandum commodior locus esset, vtrem Templum, an verò mons sciscitaretur, cui

respondit, orationem veram minime monti esse alligatam: sed oratores, in quibus complacere sibi pater, illos esse, qui in spiritu & veritate adorant: *Veni ho. Ioan. 4. n. 21. & c.* ra & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate: Nam & Pater tales quarit, qui adorent eum: Spiritus est Deus, & eos, qui adorant eum in spiritu, & veritate oportet adorare. Quamobrem licet Tempa, locaque an omnia orationi destinata sint & accommodata (ad nullum siquidem alium vsum deseruiunt templa) nihilominus, quantum ad negotium intimæ cum Deo conuersationis spectat, ille locus, qui minus occupet, minusque sibi attrahat sensum, eligendus est. Vnde nec locus debet esse ardens, sensuque voluntatem adferens (quemadmodum nonnulli quærere solent) ne forte loco recollectionis spiritus, in recreationem, & sensus suauitatem desinant. Et propterea locus solitarius ad orandum aptus est, imò etiam asper, & incultus, vt spiritus ad Deum non præpeditus, neque rebus visibilibus detentus, solidè & directè possit euolare. Licet interdum visibilia hæc ad hoc conferant, vt spiritus eleuetur; sed hoc fit, omnium illorum confestim obliuiscendo, & in Deo remanendo. Quam ob causam Saluator noster vt plurimum solitaria loca, & illa, quæ non multum occuparent, & sensus detinerent, ad orandum deligebat; vt nobis hæc in re præberet exemplum, & ad illa loca se ad orationem conferebat, quæ eleuant animam potius in Deum, cuiusmodi erant montes à terra subleuati, & vt plurimum materia sensibilis recreationis, destituti. Vnde verus spiritualis nihil aliud præ oculis habet, nisi solam interiorem recollectionem in obliuione omnium visibilium, ad hunc effectum loca magis ab obiectis succisque seu delectationibus sensibilibus aliena eligenda.

Purus spiritus, parce se sensibilibus obiectis alligat.

eligendo, & ex omnibus istis attentionem & aduertentiam (vt magis ab vniuersis elongatus creaturis, Deo suo frui possit) eligendo. Est enim profecto res notatu digna, nonnullos eernere spirituales, qui vniuersum studium, diligentiamque suam in disponendis oratorijs ac locis inclinatione ac naturæ suæ gratis aptandis, collocant; Recollectionis vero interioris, quæ multo magis est necessaria, modica est apud illos cura: vnde vix aliquid illius habent, si enim amplius haberent, non possent modis illis, & inuentiombus oblectari, quin potius illis defatigaretur.

CAPVT XXXIX.

Eandem continuat materiam, spiritum ad internam recollectionem in rebus prædictis dirigendo.

CAusa itaque ob quam spiritualium nonnulli nunquam in vera spiritus gaudia perfecte ingrediuntur est, quia nunquam gaudij & delectationis appetitum, à rebus istis exterioribus visibilibus eleuare, & abstrahere finiunt. Animaduertant huiusmodi homines, quod quamuis decens, orationiq; destinatus locus templum sit, & oratorium visibile; imago etiam sacra, deuotionis sit motiuum, non tamen hoc taliter fieri debere vt medulla & animæ delectatio, in visibili templo, & motiuo occupetur, & impendatur, & in templo vno quod est interior animæ recollectio, orare, oblitiscatur. Nam vt nos huius rei admoneret S. Paulus Apostolus dixit, *Nescitis quia templum Dei estis, & spiritus Dei habitat in vobis?* Christus quoque Dominus apud S. Lucam ait, *Ecce enim regnum Dei intra vos est.* Ad hanc etiam considerationem remittit nos authoritas Christi superius allegata; nimirum: *Vri adoratores seu oratores, adorabunt, &*

trem in spiritu, & veritate, Qui adorant eum, in spiritu, & veritati oportet adorare. Parum enim admodum curat Deus oratoria tua, & loca concinne disposita, si ideo quia appetitum gustumque tuum illis alligasti, minus aliquanto interioris possides nuditatis, quæ idem est, quod spiritualis paupertas, in rerum omnium, quas possidere potes, abnegatione.

Debes itaque ad hoc vt voluntatem à gaudio, vanoque in rebus istis appetitu repurgare, & illum in oratione tua ad Deum dirigere valeas, illud solummodo præ oculis habere, vt conscientia tua pura sit, & voluntas integrè totaliterque Deo addicta, & mens feruè in ipso occupata, & sicut iam dixi, elige locum, quam maximè poteris separatam ac solitariam, & conuertere vniuersum voluntatis tuæ gaudium & delectationem ad inuocandum, & glorificandum Deum, istarum autem aliarum delectationum & suauitatum, quæ ex rebus exterioribus oriuntur, nullam habeas rationem, quin potius studeas illas abnegare. Si enim sapor ac dulcedini deuotionis sensibilis assuescit anima, nunquam ad vim spiritualis suauitatis, quæ mediante recollectione interiori in spiritus nuditate reperitur, sciet transire.

CAPVT XL.

De quibusdam detrimentis, quæ incurruntur, qui rerum ac locorum deuotorum, sensibilium gustui & delectationi, secundum modum iam descriptum, sese tradunt.

Multa tam interiora quam exteriora in currit damna spiritualis homo, qui in rebus superius descriptis sensitiuam delectationem, saporemque aucupari cupit. Quantum enim ad spiritum attinet, nunquam huiusmodi homo ad internam sui

Qui in superius recensitis rebus sensitiuam delectationem, nunquam ad spiritum recollectionem peruenit.

B.
Mannis
Cruce

Opera
ystica
NVT
128

*Interna
recollectio
in quo con-
sistat?*

ipsum recollectionem perueniet, quæ in eo consistit, ut ab omnibus istis transeat, & ut anima omnium istorum sensibilium saporum seu consolationum, studeat obliuisci, & ut medullam recollectionis interne animæ intret, & in virtutibus fortiter nerveque acquirendis allaboret.

Quantum verò ad exteriora spectat, hæc sensibilis distarum rerum inhaesio in causa illi est, ut non in omnibus locis possit commodè orare, sed in eis distaxat, quæ gustui suo conformia sunt: unde & sæpe orationem omittit cum (ut vulgo dicitur) nesciat nisi libro suo uti.

Præterea appetitus iste, multarum est hominibus istis causa varietatum. Ex isto quippe hominum genere sunt illi, qui nunquam in eodem persistunt loco: imo sæpe nec in eodem vitæ statu; nunc illos in vno conspicies loco; nunc verò in alio; nunc istam eremiticam eligunt cellam, nunc vero aliam; nunc vnum oratorium, nunc aliud componunt. Ex istis quoque sunt illi, quibus in statuum modorumque viuendi mutationibus, tota effluit vita. Cum enim solo illo sensibili fetore ac delectatione circa spiritualia afficiantur & permoueantur, nec vnquam sibi vim inuulerint ut ad spiritualem recollectionem per voluntatis suæ abnegationem & subiectionem, seu tolerandi incommoda submissionem, perueniri; hinc pronenit, quod quotiescunque locum aliquem arbitrio suo deuotum, vel aliquod vitæ institutum, quod naturæ illorum propensionique conforme sit, animaduertunt; confestim illud arripiunt, illo quod antea amplectebantur, relicto. Et quoniam ad hoc gustu illo sensibili inducitur sunt; hinc est quod cito aliquid aliud requirunt: cum gustus deuotioque sensibilibus inconstans sit ac cito deficiat.

CAPVT XLI.

De triplici piorum locorum genere, & qua ratione circa illa sese gerere debeat voluntas.

Tres locorum differentias reperio, quibus solet Deus voluntatem ad deuotionem excitare. Ad primam differentiam, quædam terrarum situumque dispositiones spectant, quæ grata diuersitatum suarum apparentia, siue soli positione, siue arborum plantarumque viriditate, siue etiam quiete solitaria, naturaliter ad deuotionem prouocant. Quibus uti, si confestim ad Deum erigitur voluntas, in obliuione prædictorum locorum proficuum est. Quemadmodum ad hoc ut aliquis designatum consequatur finem, non expedit ut se diutius in eius medijs motiuisque detineat, quam necessitas poscat. Nā si voluerint appetitum recreare, ac sensibilem gustum seu delectationem ex huiusmodi locis elicere, sectatam potius spiritus, distractionemque spirituale reperturi sunt, spiritualis enim satisfactio ac dulcedo, non nisi in recollectione interiori reperitur.

Quamobrem si spiritualem quempiam in huiusmodi locis deuenire contingat, debet ille loci oblitus, & non interius cum Deo permanere, ac si in eiusmodi loco minimè versaretur. Nam si gustum, & delectationem loci hinc inde venari, & confectari voluerit, id est (ut diximus) recreationem potius sensitiuam, animique instabilitatem quærit, quam spiritualem tranquillitatem. Hoc se prorsus modo gerebant Anachoretæ, & alij sancti Eremitæ, qui in latissimis amplexibusque solitudinibus minora, quæ illis satis esse possent, deligebant loca, ac & stimas construendo cellas & antra, quibus se

sefe inuoluebant. In quorum vno tribus annis sanctus Benedictus mansit, alius vero Eremita fune sefe alligauit, ne vltra quam ille protenderetur, exiret: hocque modo multi fecere, quas longum esset recensere. Optime quippe sancti illi nouerant, quod nisi appetitum & cupiditatem spiritualem acquirendi gustum ac consolationem extrinxisent, nullo pacto consolationem spiritualem adipisci & spirituales euadere potuissent.

Secunda locorum differentia, magis particularis est (neque refert si solitaria illa sint, sine alia quacunque) in quibus conuenit Deus aliqua spiritualia admodum suauia conferre beneficia, nonnullis peculiaribus personis, ita ut ordinati eorum perlocum illius, quæ gratias istas illis consecuta est, ad locum illum, in quo eas est consecuta, propendat & inclinetur, patiaturque & percipiat interdum quædam vehementia desideria & anxietates, eò veniendi: quamuis cum illuc peruenit, nihil tale scripturè reperiat, eò quod minimè hoc in sua situm est potestate, huiusmodi enim munera confert Deus, quando, quomodo, & ubi voluerit: non enim loco & tempori, aut illorum, quibus ea largitur voluntati arbitrioque alligatus est. Bonum erit nihilominus alligatum ad orandum, ea adire loca, dummodo appetitus nudus liberque à proprietate remaneat, idque tres ob causas. Prima est, quia licet (vt diximus) DEVS loco non sit alligatus, videtur tamen voluisse ab anima illa, in eo loco laudari, dum ei ibi beneficium illud contulit. Secunda, quia plus recordatur anima DEO referre gratias pro munere ibi accepto. Tertia, quia nihilominus magis in eo loco deuotio, memoria illa excitatur. Has

itaque ob causas debet se eò conferre, non autem quod existimet DEVM obligatum esse ad largienda ibi sua dona, ita ut ea vbicumque ei libuerit largiti non valeat: decentior quippe magisque proprius locus pro DEO est anima, omni alio corporeo loco. Hoc modo in sacris literis legitur, excessisse Abraham altare, in eo in quo ipsi apparuerat Dominus loco, ibique sanctum nomen eius inuocasse: cumque ex Egypto postmodum reuerteretur, pereundem, in quo illi Dominus apparuerat locum transisse, & ad idem, quod extruxerat altare rursus Dominum inuocasse. Iacob quoque locum, in quo ei Dominus scilicet inuocauerat, lapidem ibi oleo delibutum erigendo consignauit. Agar etiam nomen illi loco imposuit, in quo ei Angelus apparuerat, magni locum illum faciendo dicendoque: *Profecto hic vidi posteriora videntis me.*

Tertia differentia est quorundam particularium locorum, quæ eligit Deus vt in illis inuocetur, & ei seruiatur: cuiusmodi erat mons Sinai, in quo Deus legem Moysi dedit, & locus, quem Abrahamo designauit ad filium suum sacrificandum. Monsetiam Horeb ad quem præcepit Patrem nostrum ELYAM pergere, vt se illi ibi demonstraret. Locus præterea, quem sanctus Michael pro obsequio suo dedicauit, hoc est, mons Garganus Sipontino Episcopo apparendo, dicendoque: *se loci illius custodem esse, & vt in eo loco oratorium DEO in memoriam Angelorum dedicaretur.* Gloriosissima denique virgo elegit Romæ singulari niuis indicio locum, ad templum sibi construendum, quod Patricium in sui nominis honorem extruere voluit. Rationem verò ob quam DEVS hæc potius loca quam alia, vt in illis:

B.
Iannis
Cruce

Opera
ystica
NVT
124

Gen. 12. 7.

Gen. 13. 6.

Gen. 28. 18.

Gen. 16. 13.

Exod. 24. 1.

n. 22.

Gen. 22. 1.

n. 2.

3. Reg. 19. 2.

2.

illis laudetur & glorificetur eligat, ipse nouit. Id autem quod nos scire oportet est, omnia ad nostram utilitatem fieri, & ut nostra in illis, & ubicunque tandem cum fide integra aliquid ab eo perierimus, vota exaudiat. Quamquam in locis eius obsequio destinatis, multo maior subest occasio, ut in illis exaudiamur, eò quod Ecclesia ad hunc finem ea destinauerit, dedicaueritque.

CAPVT XLII.

De alijs orationis motibus, multiplici videlicet ceremoniarum varietate, quibus multa persona vtuntur.

Inutiles delectationes & proprietatis imperfectio, quibus, circa res, quas recensuimus, multæ implicatur personæ, fortassis aliqua ex parte tolerabiles sunt, eò quod aliquomodo in illis innocenter agatur. At ingens fiducia & adhesio, quam nonnulli in multis ceremoniarum modis, à personis parum illuminatis & à fidei sinceritate deficientibus introductis, collocant, omnino tolerari non potest: Prætermittamus nunc ceremonias illas, quæ sibi annexa habent quædam extraordinaria nomina, terminosque, qui nihil significant; nec non alias res, minime sacras, quas stupidi homines, & rudes ac suspectæ animæ, intermiscere orationibus suis consueuerunt, de quibus quoniam manifestè malæ sunt, & in quibus peccatum interuenit, imò etiam in multis illarum occultum cum dæmone pactum, quibus etiam ad iracundiam, & non ad misericordiam prouocant Deum; hoc loco agere superledeo. Sed de illis solummodo ceremonijs hoc loco disserere placet, quibus eò quod modi isti suspecti nequaquam intermiscantur, plures hodie personæ cum in-

discreta vtuntur deuotione, tantam vim fidemque in modis illis, cum quibus volunt deuotiones & orationes suas perfoluere, reponendo; ut arbitrentur, quod si in vno puncto defecerint, & extra illos limites pedem extrulerint, nihil se utilitatis inde consecuturas, nec à Deo fore audiendas, plus fiduciæ in modis illis, & ceremonijs collocando, quàm in viua oratione, non absque magna Dei irreuerentiâ & iniuria, Exempli causa, ut Missa cum tot nec pluribus paucioribusque celebretur candelis; ut illam talis vel talis legat sacerdos, utque hoc tali vel tali fiat hora, nec vilo modo ante aut post, ut post talem celebretur die, nec prius aut posterius, stationes etiam vel orationes tot sint, & tales talibusque temporibus, cum talibus vel talibus ceremonijs, & talibus corporis sitibus obeantur, & quod hæc non ante, nec post, nec aliter fiat. Et ut persona, quæ hæc obierit, talibus vel talibus dotibus, vel proprietatibus sit insignita; existimantque si aliquid exijs, quæ sibi proposuerunt omiserint, nihil se effecturos, & id genus alia, quæ absque numero adhibere solent. Quod autem deterius est, & prorsus intolerabile, quod nonnulli, aliquem in se istarum rerum effectum experiri volunt, vel ut id quod postulant fiat, vel certe, quod orationibus illis suis ceremoniaricis absolutis adimpleatur: quod certe nihil aliud est, quam reuocare Deum, & ad grauem illum iracundiâ prouocare: idque adeò, ut interdum faciat dæmoni potestatem, ad decipiendum illos, faciendo eos res admodum ab animæ suæ utilitatibus alienas sentire, vel intelligere, hoc ipsis promerentibus, propter adhesionem, & proprium amorem, quem in suis orationibus fouent, ac nutriunt, dum non id potius, quod Deo placet fieri volunt, quam quod ipsi desiderant; quibus tamen nunquã res ex voto succedunt, eò

ed quodd totam suam in Deo fiduciam non reposerint.

CAPVT XXXXIII.

Quarationes per deuotiones istas gaudium, & fortitudo voluntatis ad Deum dirigi debeat.

Norum itaque huiusmodi hominibus sit, quod quo magis istis suis inritantur ceremonijs, eo minus eos spei ac fiducie in Deo habere, neque ea, quae in uotis habent, adepturos.

Reperiuntur nonnulli, qui opera actionesque suas, ob suos potius peculiare fines, quam honoris diuini intuitu, aggrediuntur. Licet enim ipsi ac praesupponunt quod si ea res ad diuinum obsequium spectantur sit, fiet, & sin minus non fiet, nihilominus tamen ob proprietatis affectum, quo pleni sunt vanamque delectationem, quam sibi in ea propoluerunt, superflua vota precesque pro illa re obtinenda multiplicent, quae vota si ad aliam maioris momenti sibi que uilioris rem conuerterent, multo profecto melius facerent: cuiusmodi sunt, conscientiam ferio expiare, & de facto in saluationis suae negotium, omnibus alijs petitionibus, quae huc non conferunt postpositis, incumbere. Hocque modo istis maioris momenti impetratis, etiam ea, quae existis alijs rebus impetrasse proderit (imo etiam si ea non postulauerint) multo melius citiusque obtinebunt, quam si uarietas suas vires ad illa impetranda contulissent. Ita enim pollicitus est Dominus per Euangelistam dicens: *Quaerite ergo primum Regnum Dei, & iustitiam eius: & haec omnia adicientur uobis.* Hae quippe petitio est illa, quae gustui & uoluntati eius magis conformis est; ad obtinendas porro petitiones cordis nostri, nullum efficiat

medium reperitur, quam vim roburque orationis nostrae in illud, quod Deo acceptius est, conferre, tunc enim non id duntaxat, quod postulamus, saluationem uidelicet animae tribuet nobis, sed etiam quidquid nobis expediens, ut illeque esse animaduertent, quamuis illud non petamus; quemadmodum in quodam Psalmo egregie rem hanc significauit Dauid dicens: *Prope est Dominus omnibus inuocantibus eum: omnibus inuocantibus eum in ueritate.* Illi uero eum in ueritate inuocant, qui ea postulant, quae sunt uera & sublimiora, cuiusmodi sunt res ad salutem attinentes: de huiusmodi enim hominibus confestim Psalmista subiungit. *Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & saluos faciet eos; Custodit Dominus omnes diligentes se.* Vnde haec DEI propinquitas, de qua hoc loco loquitur Dauid, nil aliud est, quam DEVM in eo esse ut illos contentos & satisfactos reddat, eaque etiam illis largiatur, quae ne cogitarunt quidem postulare. Ita enim legimus, quod quia Salomon prudenter postularat a Deo id quod illi erat gratum, Sapientiam uidelicet, ad prudenter iusteque suum populum gubernandum: respondit ei DEVS. *Quia hoc magis placuit cordi tuo, & non postulasti diuitias, & substantiam, & gloriam, neque animas eorum, qui te oderunt, sed nec dies uita plurimos: petisti autem sapientiam, & scientiam, ut iudicare possis populum meum, supra quem constitui te regem, sapientia & scientia data sunt tibi: diuitias autem, substantiam, & gloriam dabo tibi, ita ut nullus in Regibus nec ante te, nec post te fuerit similis tui.* Omniaque haec cumulatissime Dominus praestitit, inimicos etiam eius ad pacem reducendo, ita ut tributa illi circumquaque penderent, neque ullo modo pacem perturbarent.

Aa Idem

B.
Iannis
Cruce

Opera
ystica
NVT
124

Ps. 144. 18

2. Par. 1.
10. & 11.

*Gen. 21. 12.
& 13.*

Idem in libro Geneseos factū legimus ubi promittendo Deus Abrahamo legitimi filij sui generationē velut stellas cœli multiplicare ac propagare, quemadmodum ipse postulauerat; dixit illi. *Sed & filium ancilla faciam in gentem magnam, quia semen tuum est.*

Hac itaque ratione voluntatis vires ac delectatio in petitionibus ad Deum dirigi debent: nullo modo ad inuentionibus caeremoniarum, quibus non vitur, quasque minimè sancta Ecclesia Catholica cōprobauit, innitendo, modum & formam sacrum celebrandi, sacerdoti, cui ab Ecclesia modus normaque id faciendi præscripta est, permitiendo, nec nouis vitur velint modis, quasi ipsi spiritu S. eiusque Ecclesia sapiētiores sint. Quod si in simplicitate ista orantes, non exaudierit eos Deus, nec exauditurum etiā si innumeris vitantur ad inuentionibus credant. In reliquis etiā caeremonijs, quantum ad orandum aliaque spectat deuotiones, nolint voluntatem alijs caeremonijs ac modis orationis inniti, præter eas, quas Christus docuit, eiusque Ecclesia. Manifestè enim constat, quod discipulis ab eo petentibus vit illos orare doceret, diceret dubio procul omnia, quæ ad rem facere possent, vit preces nostras Pater æternus admitteret, sicut qui optimè exploratam habebat ipsius voluntatem; & tamen septem duntaxat petitiones illas eos docuit, quæ in oratione Dominica reperiuntur, in quibus vniuersæ necessitates nostræ tam spirituales, quam temporales continentur; nec eos plures alios verborum, caeremoniarumque modos docuit. Quin potius alio in loco illis dixit. *Orantes nolite multum loqui, scit enim Pater vester, quid opus sit vobis.* Magna solum cum efficacia & exaggerationibus commendauit, vit in Oratione (Dominica videlicet Pater noster) perfe-

uerarent, dicendo apud S. Lucam. *Oportet semper orare, & nunquam deficere.* Sed nequam varietatem ac multitudinem petitionum docuit nos, sed vit ista crebro cum feruore & attentione iterentur, voluit. Siquidem (vit dico) in ipsis continentur omnia, quæ ad Dei voluntatem ac nostram vtilitatē spectant. Propterea quippe quando ipse Dominus ter sese in hortu contulit ad Patrem, omnibus tribus vicibus iisdem orauit orationis Pater noster verbis, quemadmodum referunt Euangelistæ. *Pater mi si possibile est transeat à me Calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu.* Ritus porro ac caeremoniarum quibus orare nos docuit, ad vnum ex duobus reducuntur modis, vel vit ore-
mus in cubiculi nostri abscondito, vbi absque strepitu, & sine arbitris attentioni & puriori corde id facere possumus, iuxta id quod ipsemet dixit. *Tu autem cum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora Patrem tuum in abscondito;* vel certe vit nos ad brandum ad solitaria defertaque loca conferamus, quemadmodum ipse facere solitus erat, idque optimo ac quietissimo noctis tempore. Quare non est cur orationi designemus tempora, aut definiamus dies, nec est cur alijs vitamur modis verborumque aut orationum permutationibus, præter eas, quibus Ecclesia vitur, idque modo ab ea præscripto; omnes enim orationes ad septem Dominicæ Orationis petitiones (vit diximus) reducuntur, nec damno propterea ac improbo, imo potius laudo dies aliquos, quos nonnullæ interdum personæ sibi ad explendas aliquas deuotiones suas proponunt, cuiusmodi sunt nouennæ, & id genus alia; sed ad hætionem & fiduciam, quam in suis limitatis modis, ac caeremonijs, cum quibus has deuotiones exequantur, arguo & improbo. quemad-

*Summa-
rationis,
Domini-
ca oratio.*

Luc. 11.

Mat. 6. 7.

modum etiam fecit Iudith, quæ Bethu-
thalienses incolas repræhendit, quia Deo
tempus, in quo misericordiam ipsius spe-
rabant, præfixissent & limitassent, dicens.
Et qui estis vos, qui tenetis Dominum? non est
iste sermo qui misericordiam prouocet, sed potius,
qui iram excites, & furorem accendat.

CAPVT XLIV.

De secundo bonorum distinctorum genere,
quibus vanè oblectari potest vo-
luntas.

Secundus distinctorum bonorum fa-
spidorum genus, quo vanè oblectari
potest voluntas ea continet bona, quæ
prouocant seu ad seruendum Domino
inducunt, quæ prouocatiua appellabamus.
Huiusmodi sunt concionatores: de qui-
bus dupliciter loqui possemus: primo
quantum ad ipsosmet concionatores spe-
ctat. Secundo quantum ad eorum audi-
tores. Non enim deest, de quo utroque
admonemus, quomodo videlicet de-
beant utriusque voluntatis suæ gaudium
seu delectationem, in hoc exercitiò ad
Deum dirigere.

In primis concionatorem ut populo
profit, nec in vanitatem & superbiam ob-
vanam oblectationem ac præsumptionem
præcipit, animaduertere oportet,
exercitium illud magis spirituale esse,
quam vocale. Licet enim exterioribus
verbis exerceatur, vim tamen & effica-
ciam suam non nisi ab interiori spiritu
fortitur. Vnde etiam si sublimissima in se
sit doctrina, quam in concione propo-
nit, absolutissimaque Rhetorica, & sub-
limi utatur stilo, non plus tamen utilitatis
in se ordinatæ habet, quam in se habue-
rit spiritus. Quamuis enim verum sit Di-

uinum verbum ex se efficax esse, secun-
dum illud Davidis dicentis. *Ecce dabit voci
sue vocem virtutis*: sed etiam, & ignis vir-
tute vrendi pollet, nectamen, cum in sub-
iecto dispositio necessaria non reperitur,
comburit. Ad hoc autem ut doctrina
vim suam exerat, imprimaturque dux re-
quiruntur dispositiones. Vna se habet
ex parte doctrinam proponentis; alia ve-
rò ex parte audientis; ut plurimum enim
prædicationis utilitas, dispositionem
doctrinam proponentis, sequitur. Pro-
pterea vulgo dicitur, qualis fuerit Ma-
gister, talem etiam futurum discipulum.

Vnde quando in actis Apostolorum illi
septem Scenæ Principis sacerdotum Iu-
daicorum filij, dæmones eadem forma,
qua sanctus Paulus vsus fuerat, adiurare
voluerunt, in furiam versus contra eos
dæmon dixit. *IESVM noui & Paulum scio;*
vos autem qui estis? Et insiliens in eos homo, in
quo erat dæmonium pestimum, inualuit con-
tra eos ita, ut nudis & vulnerati effugerent.
Quod propter nullam aliam euenit cau-
sam, nisi quia ipsi dispositione neces-
saria carebant, non autem quod nol-
let CHRISTVS in suo nomine dæ-
monia eijs. Nam cum vice quadam in-
uenissent Apostoli quendam, qui non
erat Domini discipulus, in nomine
CHRISTI dæmonia eijs eicientem, pro-
hibuerunt eum, Dominus autem eos
reprehendit, dicens: *Nolite prohibere eum,*
nemo est enim, qui faciat virtutem in nomi-
ne meo, & pestit cito male loqui de me. In-
digne tamen fert & irascitur eis, qui
cum legem DEI doceant, minime il-
lam seruant, & cum bonum spiritum an-
nuncient, ipsi carent illo. Propterea
enim per sanctum Paulum dicit. *Qui*
ergo alium doces, te ipsum non doces. Per Da-
uid quoque Spiritus sanctus ait. *Pecatori*

Aa 2 autem

B.
Iannis
Cruce

Opera
ystica
NVI
124

Ps. 67. 35.

*Quid ro-
quiratur
ut Divini
verbi præ-
dicatio sit
efficax.*

*Act. 19.
n. 15.*

*Marc. 9.
n. 39.*

*Qui ad Rom. 2.
n. 21.*

*Psal. 49.
v. 16.*

autem dixit Deus : quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu verò odisti disciplinam & proiecisti sermones meos retrorsum? ex quo datur intelligi, quod nec spiritum huiusmodi hominibus largietur, ut fructum faciant: ut plurimum enim videmus (in quantum iudicare licet) quod quo concionator est vitæ perfectioris, eò maiorem fructum colligit, etiã vilis sit ipsius stilus, exigua Rhetorica, & vulgaris doctrina, ex spiritu enim vino participatur calor: qui verò spiritu destitutus est, exigua admodum adferet utilitatem, quamvis sublimissimus sit stilus eius, & doctrina. Licet enim negari non possit stilam, actiones concinnas, doctrinam sublimem & eloquentiam gratam, selectamque idioma non mediocriter animos mouere, effectūque maiorem, si bono copulata sint spiritui, efficere; at si is desit, licet sensus & intellectus recreentur, & oblectentur, modicum quid vel prorsus nihil succi, & caloris inde voluntas recipit. Communiter enim ita languida ac remissa ad operandum remanet, sicuti fuerat prius, licet mirabilia, mirabiliter fuerint dicta: ad nihil quippe hæc aliud deseruiunt, nisi ad demulcendas aures, sicut harmonicis concentus aut campanarum sonus: at spiritus (vtdico) metas suas, quibus prius continebatur non egreditur, cum vox virtute caret ad mortuum è suo tumulto suscitandum. Patum enim refert, ut vnus musicus concentus melior alio audiatur, si non amplius iste, quam ille ad operandum per-

moueat. Quamvis enim stupendas & admiratione plenas res dixerint concionatores, confestim obliuioni dantur, eò quod in voluntate minime flammam succenderint. Nam præterquam quod apprehensio illa, seu adhesio sensus gaudio, seu delectationi doctrinæ illius, exigua ex se utilitatem adfert, impedit etiam ne auditor transeat ad spiritum; & remanet dūtaxat cū opinione modi, & accidentiū, cum quibus doctrina fuit propalata, laudibus hæc vel illa in concionatore euehendo, potiusque illi propter ista, quam ob mortum, quam inde eliciat emendationem adheret. Hanc doctrinam optime declarat S. Paulus ad Corinthios dicens. *Et ego cum venissem ad vos fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientia, annuncians vobis testimonium Christi; & sermo meus, & predicatio mea nõ in persuasibilibus humana sapientia verbis, sed in ostensione spiritus, & virtutis.* Licet mens Apostoli, & mea non sit hoc loco elegantem stylum, Rhetoricam, & aptum concinnatq; dicendi modum improbare; ista enim multum Prædicatori profunt, quemadmodum etiam omnibus alijs negotijs; cum aptus dicendi modus desperatas etiam planeque colapsas res erigat atque restauret: sicut è contra improbus agendi ac dissolendi modus, solet recte disposita inuerrere, & demoliri.

FINIS ASCENSVS MONTIS CARMELI.

OBSCV.